

1930001
KS 1200 - 7

ဝိပလ္လာသတရား ၃-ပါး

❖ မောက်ပြန်မှားယွင်းခြင်း မှန်သမျှ
ဝိပလ္လာသဟု ခေါ်သည်။ အနိစ္စ၌ နိစ္စဟူ၍၊
အသုဘ၌ သုဘဟူ၍၊ ဒုက္ခ၌ သုခဟူ၍၊ အနတ္တ၌
အတ္တဟူ၍ အမှတ်မှားခြင်း (သညာ ဝိပလ္လာသ)၊
အကြံအသိမှားခြင်း (စိတ္တ ဝိပလ္လာသ)၊ အယူအမြင်
မှားခြင်း (ဒိဋ္ဌိ ဝိပလ္လာသ)တို့ ဖြစ်ကြ၏။

ဝိပဿနာဘာဝနာဟူသည် မောက်ပြန်မှားယွင်းမှု
မှန်သမျှကို အမြစ်ပြတ် သုတ်သင်နိုင်သည့်
ဆေးဝါးကောင်းကြီး ဖြစ်ပါသည်။

☉ ဤကျမ်းစာတွင် ဝိပဿနာလုပ်ငန်း အဖုံဖုံကို
မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်သည် အထိ
အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်းပြထားလေရာ မုဒ္ဒဘာသာဝင်တိုင်း
လက်စွဲပြုရမည့် စာအုပ်ကောင်းတစ်အုပ် ဖြစ်ပါသည်။
ဖြန့်ချိရေး - မိခင်ဧရာဝတီစာအုပ်တိုက်၊ ☎ ၀၁-ရ၀၁၄၃၀

စာအုပ်ဆိုင်ကြီးတိုင်းတွင် ရနိုင်ပါပြီ။

ကျေးဇူးတော်ရှင်
လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး
ရေးသားစီရင်တော်မူအပ်သော
ဝိပဿနာဒီပနီ

ဓမ္မဗိမ္မာန်

ယန်းချီ ကျော်ဖြူစံ

2/00

ကျေးဇူးတော်ရှင်

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

၏

ဝိပဿနာဒီပနီ

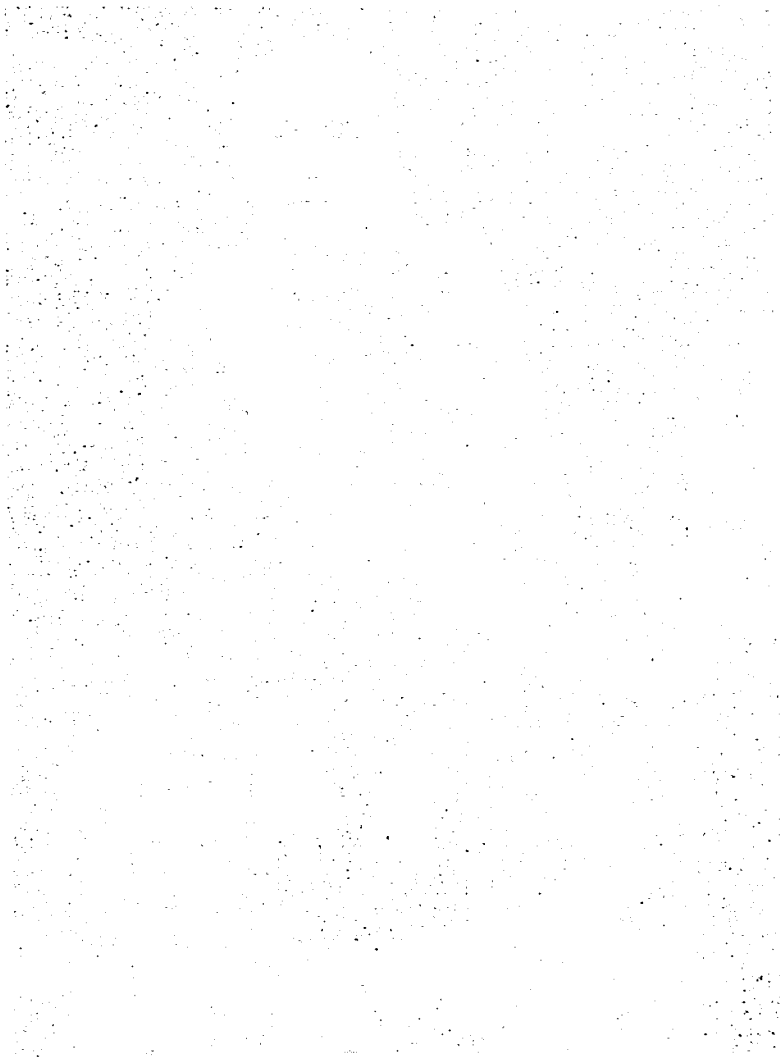
ဦးသင်းအောင် (မဟာဓမ္မာစရိယ)
စာပြင်တည်းဖြတ်သည်။

မိခင်ဧရာဝတီစာအုပ်တိုက်

မိခင်စာအုပ်အမှတ် (၂၂)

ကျေးဇူးရှင်
လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးပုံတော်

Copyright © 2003 by Dharma Publishing, Berkeley, CA
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without the prior written permission of the publisher.

မိခင်သည် လောကကို သိမြင်စေသည်

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

စာမူခွင့်ပြုချက် အမှတ် - ၁၃၁ / ၂၀၀၀ (၂) ပထမအကြိမ်

မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၆၁၈ / ၂၀၀၀ (၁၀) အုပ်ရေ (၁၀၀၀)

မျက်နှာဖုံးနှင့်အတွင်း ပုံနှိပ်သူ

ရတနာမိုး ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၂ရ / ၂၊

(၃) ရပ်ကွက်၊ သံသုမာလမ်း၊

တောင်ဥက္ကလာပ၊ မြင်သာ။

ထုတ်ဝေသူ

ဒေါ်ရွှေအိမ် ၈ / ၆၅၊ အုပ်စု (၃)၊

အောင်သိဒ္ဓိလမ်း၊ အင်းစိန်။

စီစဉ်သူ

ဒေါ်မိုးမြင့်စိုး၊ ဒေါ်ထားထားဦး

စာတည်းအဖွဲ့၊ မိခင်ဧရာဝတီစာအုပ်တိုက်

ဖြန့်ချိရေး

မိခင်ဧရာဝတီစာအုပ်တိုက်၊ ဖုံး- ၀၁-ရဝ၁၄၃၁

တိုက် (၄) / ၄၀၂၊ ကျိတော်အိမ်ရာ၊

ပုဇွန်တောင်။

ကွန်ပျူတာ စာစီ

မခင်စန်းဝေ

(မိခင်ဧရာဝတီ)

စာအုပ်ချုပ်

ကိုမောင်မောင်အုန်း၊

၃၂-လမ်း

ကာလာခွဲ

ကိုအောင်ခင်ဦး

စာအုပ်ရောင်းဈေး

၃၀၀ ကျပ်။

လယ်တီဒီပနီ ထွန်းကား ပြန်ပွားရေးအဖွဲ့၏အမှား
ဗုဒ္ဓဘုရားပွင့်တော်မူရာအခါ

ဗုဒ္ဓဘုရား ပွင့်တော်မူ၍ ၄၅-ဝါ တိုင်တိုင် တရားတော်များကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသွားပါသော်လည်း ဟောကြားတော်မူခဲ့သည့် “တရားတော်များ” ကိုပင် ဘုရားအရာ၌ ထားတော်မူခဲ့သဖြင့် ယခုအခါ ဗုဒ္ဓဘုရားပွင့်တော်မူရာ အခါကဲ့သို့ပင် ရှိနေပါသည်။

ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

အကျွန်ုပ်တို့ ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဘုရားကိုယ်စား “ဘုရား” အမည်တော်ရ ဓမ္မစေတီ၊ ခက်ခဲနက်နဲလှသော ပိဋကတ်တော်မှ ထုတ်နုတ်၍ လူအများ ဓမ္မအရသာ ခံစားနိုင်ရန် ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်နှင့်အညီ ဒီပနီကျမ်းပေါင်း တစ်ရာကျော် ရေးသား၍ ဤကမ္ဘာအား ဝိဇ္ဇာဓာတ်အလင်းရောင် ပြန့်စေတော်မူခဲ့သည်။

ကျေးဇူးတော်ရှင်လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရား၏
ဆန္ဒတော်

ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် ရေးသားထားသော ကျမ်းစာများကို ပြည်တွင်း ပြည်ပ ပြန့်နှံ့စေလိုသော ဆန္ဒရှိတော်မူခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ဗုဒ္ဓဘုရား၏ တရားတော်များကို ဘာသာအမျိုးမျိုးဖြင့် ရိုက်နှိပ်ကြကာ ကမ္ဘာသို့ဖြန့်ရန် အချိန်ရောက်ပြီဟု နိုင်ငံခြား ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်းကြီး၌ သြဝါဒ ပေးတော်မူခဲ့သည်။

လယ်တီဒီပနီ ထွန်းကားပြန်ပွားရေးအဖွဲ့

စစ်ကိုင်းတိုင်း မုံရွာမြို့ မဟာလယ်တီကျောင်းတိုက်ကြီး၏ ပဓာနနာယက နဝမလယ်တီဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ လယ်တီဘဒ္ဒန္တ ကေလာသ၊ ရန်ကုန်မြို့ နာဂလိုဏ်ဂူဘုရားကုန်းမြေ ကလေးဝတောရ စာသင်တိုက်၏ ပဓာနနာယက နယ်စပ်ဒေသနှင့် တိုင်းရင်းသား ဖွံ့ဖြိုးရေး ဘုန်းတော်ကြီးသင်ပညာရေး အလယ်တန်းကျောင်း ကျောင်းအုပ်စမ်းချောင်း လယ်တီဝိပဿနာ ကျောင်းတိုက်၊ လှည်းကူးလယ်တီတောရ ကျောင်းတိုက်တို့၏ ပဓာနနာယက နိုင်ငံတော်သံဃာမဟာနာယက ဒွိပိဋကဓရ ဒွိပိဋကကောဝိဒ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ လယ်တီဘဒ္ဒန္တ ဇာဂရာဘိဝံသ ဆရာတော်တို့ ဦးဆောင်ပြီး လယ်တီနိကာယဝင် ဆရာတော်ကြီးများနှင့် လူပညာရှိများ စုပေါင်းလျက် လယ်တီဒီပနီ ထွန်းကားပြန်ပွားရေးကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

ဆန္ဒတော်ဖြည့်

ဖွဲ့စည်းထားသော လယ်တီဒီပနီ ထွန်းကားပြန်ပွားရေးအဖွဲ့သည် ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ ဆန္ဒတော်ကို ဖြည့်နိုင်ရန် မိခင်ဧရာဝတီ စာအုပ်တိုက်အား ဒီပနီကျမ်းစာများကို ရိုက်နှိပ်ရန် ခွင့်ပြုသဘောတူခဲ့ပါသည်။

လယ်တီဒီပနီ ထွန်းကား ပြန်ပွားရေးအဖွဲ့

ကောဠိတေ ကောဠိတေ

✽ မြတ်စွာဘုရားရှင် တစ်ဆူ၏ အနန္တဂုဏ် ကျေးဇူးတော်နှင့် ဉာဏ်တော်ကို ဘုရားရှင်တစ်ဆူ၏ သာသနာ ကုန်အောင်ပင် ဟောပြောပါသော်လည်း ကုန်ဆုံးနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ဤမျှလေးနက် သိမ်မွေ့နက်နဲ ကျယ်ပြောလှ၍ အတုမရှိ အနှိုင်းမဲ့ဖြစ်ပါ၏။

✽ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူခဲ့သော ပိဋကတ်တော် (၃)ပုံ ဟူသည်မှာလည်း မကျဉ်းမကျယ်မျှသာ သင်္ဂါယနာတင်ထားခဲ့သည်ဖြစ်၍ အလုံးစုံ အကုန်မဟုတ်သေး။ ထိုအလုံးစုံ မဟုတ်သေးသည့် ပိဋကတ်တော် (၃)ပုံသည်ပင် ခက်ခဲနက်နဲ သိမ်မွေ့ ကျယ်ပြောသည်ဖြစ်၍ သာမန်လူတို့ စွမ်းဆောင်နိုင်သော အရာမဟုတ်ပေ။

✽ ထို ဘုရားဟော ပိဋကတ်တော် ဒေသနာတို့ကို မွေ့နှောက် ချောက်ချားစေ၍ သာမန်လူတို့ နားလည်စေရန် အသိတရားမှ အကျင့်တရားသို့ ကူးပြောင်းတတ်စေရန် ကျမ်း အမျိုးမျိုး ဒီပနီအဖုံဖုံ ရေးသားပြုစုတော်မူခဲ့သော ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီဆရာတော်ကြီး၏ သာသနာပြုသမိုင်းသည်ကား မြန်မာ သာသနာတော် သမိုင်းတွင် ထင်ရှားသော မှတ်တိုင်ကြီးအဖြစ် ခိုင်ခိုင်မာမာ ရပ်တည်လျက် ရှိနေပါသည်။ နောင်လည်း အခွန် ရှည်ခိုင်မာ ရပ်တည်နိုင်လေဦးမည်။

✽ လယ်တီဆရာတော်ကြီး၏ ပဋိပတ္တိနိဗ္ဗာန်တို့ကို အစဉ်အဆက် လယ်တီဆရာတော်ကြီးများ အနာဂါမ် ဆရာ သက်ကြီး၊ ဆရာကြီးဦးဘခင်၊ ဆရာကြီးဦးသန်း၊ ဆရာကြီး ဦးဂိုအင်ကာ စသည့် တပည့်ကြီးများ စဉ်ဆက် လက်ကမ်း၍ သာသနာပြုနေကြသည်မှာ မြန်မာအဝန်း၊ ကမ္ဘာအဝန်း ဓမ္မရနံ့ များ သင်းပျံ့လျက်ရှိပေပြီ။

✽ လယ်တီဆရာတော်ကြီး၏ ပရိယတ္တိသာသနာ ကျမ်းစာအစောင်စောင် ဒီပနီအဖုံဖုံတို့သည်လည်း မုံရွာမြို့၊ လယ်တီကျောင်းတိုက် လယ်တီစာပေထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ ဆရာတော်ကြီးများ၏ ကြိုးပမ်းမှုဖြင့် ယနေ့တိုင် မြန်မာပြည်အနှံ့ ပြန့်ပွားလျက်ရှိပေသည်။ ထိုအစဉ်အလာကောင်းကို ဆက်ခံ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်သည့်အနေဖြင့် လယ်တီဒီပနီ ထွန်းကား ပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ လယ်တီဘဒ္ဒန္တကေလာသ အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ၊ ဘဒ္ဒန္တဇာဂရာဘိဝံသ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတတို့က ဦးဆောင်၍ လယ်တီစာပေများ မြန်မာပြည်အနှံ့ ကမ္ဘာအနှံ့ ပြန့်ပွား၍ မျိုးဆက်သစ် လူငယ်များ အသိဉာဏ် တိုးတက် ပါစေခြင်း အကျိုးငှာ ဆောင်ရွက်ရန် အာသီသ ပြင်းပြ တော်မူပါသည်။

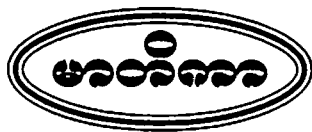
✽ ဆရာတော်ကြီး၏ ဆန္ဒနှင့်အညီ လယ်တီ ဆရာတော်၏ နည်းနိဗ္ဗာန် တပည့်ကြီးအဆက်ဆက်၏ ပဋိပတ္တိ တပည့် ပရိယတ္တိတပည့် ဖြစ်ခဲ့သော ကျမတို့မိခင်ဧရာဝတီ

စာအုပ်တိုက်သည်လည်း ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ကြီး၏ ကျေးဇူးကိုဆပ်ခွင့်ကြုံလေပြီဟု ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာစွာဖြင့် လယ်တီဒီပနီများ၊ ကျမ်းစာများကို သာသနာတော်အကျိုး အလို့ငှာ ဦးထိပ်ရွက် ရည်သန်၍ စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်ဝေ ဖြန့်ချိပေးမည်ဖြစ်ပါကြောင်း။

✽ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီး နေရောင်လရောင်ပမာ အခွန်ရှည် တည်တံ့ပြန့်ပွားပါစေ။

✽ လယ်တီဆရာတော်ကြီး၏ ကျမ်းစာမြတ်များ ကမ္ဘာအနှံ့ ပြန့်ပွားတည်တံ့ပါစေ။

မိခင်ဧရာဝတီစာအုပ်တိုက်

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	နိဒါန်း ၁
၂။	ဝိပလ္လာသကထာ- ဝိပလ္လာသတရား	
	၃-ပါး ၃
၃။	မညနာကထာ- မညနာတရား	
	၃-ပါး ၁၂
၄။	အဘိနိဝေသကထာ- အဘိနိဝေသ	
	တရား ၂-ပါး ၁၆
၅။	ဘူမိကထာ- ဘူမိအပြား ၂-ပါး ၁၇
၆။	ဂတိကထာ- ဂတိအပြား ၂-ပါး ၂၀
	နခသိခသုတ်၏ လိုရင်းအနက် ၂၃
	ကာဏကစ္ဆပသုတ်၏ လိုရင်း	
	အနက် ၂၅
၇။	သစ္စကထာ- သစ္စာတရား ၂-ပါး ၃၄
	ရုပ် ၂၈-ပါး ၄၁
	ဇာတရုပ် ၁၈-ပါး ၄၄

ပေးရေး	အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
	အဇာတရုပ် ၁၀-ပါး	၅၂
	ရူပသမုဋ္ဌာန	၅၉
	နာမ်တရား ၅၄-ပါး	၆၂
၈။	ပစ္စယကထာ- နာမ်ရုပ်ဖြစ်ကြောင်း		
	တရားများ	၈၈
၉။	အဘိညာကထာ- အဘိညာဏ်		
	၂-ပါး	၉၈
၁၀။	ပရိညာကထာ- ပရိညာ ၃-ပါး	၁၀၁
	တီရဏပရိညာအကျယ်	၁၁၉
	ပဟာနပရိညာအကျယ်	၁၅၄
	ဝိပဿနာလုပ်ငန်း	၁၆၀
၁၁။	နိဂုံး	၁၆၅

လယ်တီစာပေ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့၏
 ခွင့်ပြုချက်အရ လယ်တီဝိသောဓကမူ အဖြစ်
 ရိုက်နှိပ်ပါသည်။

လယ်တီတစ်ခေတ်ဆန်းတော့မည်

ဗုဒ္ဓကျမ်းဂန် ဝေပေသခိုင်းတွင် အထင်ကရ မှတ်တိုင်ကြီးများ
စိုက်ထူထားခဲ့သည့်

ကျမ်းပြုအကျော် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏
အကျော်ကြားဆုံး စာအုပ်များ ဖြစ်သည့်

- အနတ္တဒီပနီ
- လယ်တီကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး
- ဘာဝနာဒီပနီ
- ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ
- ဝိပဿနာဒီပနီ
- ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ
- ပါရမီဒီပနီ
- ရောဂန္တရဒီပနီ
- အာနာပါနဒီပနီ
- လယ်တီနိဗ္ဗာန်
- ဓါတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး

အပါအဝင် ကာလအတန်ကြာ ပျောက်ကွယ်နေသည့်
လယ်တီကျမ်းစာအုပ်များ မကြုံဖူးပဲ သွယ်ရိုလှပါစေပါဟု။

နိဒါန်း

ဗောဓနေယျ ဇနံဒိသွာ၊

သတသဟဿေပိ ယောဇနေ။

ခဏေန ဥပဂန္တာန၊

ဗောဓေတိ တံ မဟာမုနိ။

မဟာမုနိ၊ မုနိငါးမျိုးကို အစိုးရတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား သခင်သည်။ ဗောဓနေယျ၊ ကျွတ်ထိုက်သော။ ဇနံ၊ သတ္တဝါကို။ ဒိသွာ၊ မြင်တော်မူသည်ရှိသော်၊ သတသဟဿေပိ ယောဇနေ၊ ယူဇနာတစ်သိန်း ခရီး၌လည်း။ ခဏေန၊ ခဏခြင်းဖြင့်။ ဥပဂန္တာန၊ ကရုဏာရှေ့ထား ကြွသွားတော်မူ၍။ တံ၊ ထိုကျွတ် ထိုက်သော သတ္တဝါကို။ ဗောဓေတိ၊ ကျွတ်စေတော်မူ၏။

ဝေနေယျ သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား သနားတော်မူသော သဗ္ဗညု မြတ်စွာဘုရားသည် ကျွတ်ထိုက်သော သတ္တဝါရှိက ခရီးယူဇနာတစ်သိန်းပင် ဝေးကွာသော်လည်း ခဏခြင်း ကြွသွား တော်မူ၍ သတ္တဝါတို့အား သစ္စာလေးပါးကိုပြု၍ ကိလေသာ ထောင် နောင်အိမ်အတွင်းမှ ကျွတ်လွတ်စေတော်မူသကဲ့သို့

၂

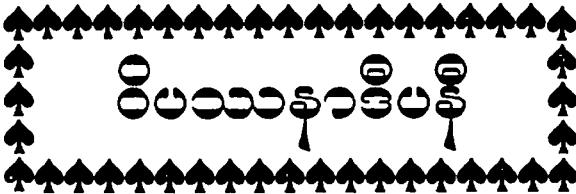
လယ်တီဆရာတော်

မုံရွာမြို့ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် တိုင်းရင်းသား ရဟန်းရှင်လူ ခပ်သိမ်းသူတို့အား တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူလျက် မဂ်ဖိုလ်လိုလား အမျိုးသားတို့အတွက် ဝိပဿနာဉာဏ်ကို နည်းမှန်ကျန ယထာဘူတ အနိစ္စသဘာဝ၊ ဒုက္ခသဘာဝ၊ အနတ္တသဘာဝ သင်္ခါရတို့ကို ဉာတပရိညာ၊ တီရဏပရိညာ၊ ပဟာနပရိညာ အစီရင်တို့ဖြင့် အသိဉာဏ် ပွင့်လင်းကြစေခြင်းငှါ ဤ “ဝိပဿနာဒီပနီ” ကျမ်းကို စီရင် အားထုတ်တော်မူသတည်း။

ယင်း ဝိပဿနာဒီပနီကျမ်းကို မဂ်ဖိုလ်လိုလား သပ္ပာရိသ အပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့အား ဤဘုရားသာသနာတော်တွင်း ဌိပင် ကိလေသာ ၁၀-ပါးတို့တွင် အဆိုးဝါးဆုံးဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ ကိလေသာ လျင်စွာ ကွာချုပ် လောကုတ္တရာ ဘုံသားဖြစ်ကြစေရန် ထက်သန်သော စိတ်ဆန္ဒဖြင့် နေ့နေ့ညည ဝီရိယသမ္ပပ္ပဇာန် လေးတန်သောအင်္ဂါနှင့် ဝိပဿနာမချွတ် ထွင်မြတ်သော တရားကို ပွားများရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

နိဒါန်းပြီး၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁။ ဝိပလ္လာသကထာ

ဝိပလ္လာသတရား ၃-ပါး

ဝိပလ္လာသ ဆိုသည်ကား- ဖောက်ပြန်မှားယွင်းခြင်းတည်း။
 ဟုတ်သည် မှန်သည်၌ မဟုတ်မမှန်- ဟု မှားယွင်းခြင်း၊ မဟုတ်
 မမှန်သည်၌ ဟုတ်သည် မှန်သည်- ဟု မှားယွင်းခြင်းတည်း။

ဝိပလ္လာသသည် -

(၁) သညာဝိပလ္လာသ တစ်ပါး၊

(၂) စိတ္တဝိပလ္လာသ တစ်ပါး၊

မိခင်ဧရာဝတီ

၄

လယ်တီဆရာတော်

(၃) ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ တစ်ပါး - ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် -

၁။ သညာဝိပလ္လာသ ဆိုသည်ကား - အမှတ်မှားခြင်းတည်း။

ထိုအမှတ်မှားခြင်းသည် လေးပါးရှိ၏။

(က) အနိစ္စ၌ နိစ္စ- ဟု အမှတ်မှားခြင်း တစ်ပါး၊

(ခ) အသုဘ၌ သုဘ- ဟု အမှတ်မှားခြင်း တစ်ပါး၊

(ဂ) ဒုက္ခ၌ သုခ- ဟု အမှတ်မှားခြင်း တစ်ပါး၊

(ဃ) အနတ္တ၌ အတ္တ- ဟု အမှတ်မှားခြင်း တစ်ပါး။

၂။ စိတ္တဝိပလ္လာသ ဆိုသည်ကား - အကြံအသိမှားခြင်း တည်း။

ထိုအကြံအသိ မှားခြင်းသည်လည်း လေးပါးရှိ၏။

(က) အနိစ္စ၌ နိစ္စ- ဟု အကြံအသိမှားခြင်း တစ်ပါး၊

(ခ) အသုဘ၌ သုဘ- ဟု အကြံအသိမှားခြင်း တစ်ပါး၊

(ဂ) ဒုက္ခ၌ သုခ- ဟု အကြံအသိမှားခြင်း တစ်ပါး၊

(ဃ) အနတ္တ၌ အတ္တ- ဟု အကြံအသိမှားခြင်း တစ်ပါး။

ဝိပဿနာဒီပနီ

၃။ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ ဆိုသည်ကား - အမြင်အယူမှားခြင်းတည်း။
ထိုအမြင်အယူမှားခြင်းသည်လည်း လေးပါးရှိ၏။

- (က) အနိစ္စ၌ နိစ္စ- ဟု အမြင်အယူမှားခြင်း တစ်ပါး၊
- (ခ) အသုဘ၌ သုဘ- ဟု အမြင်အယူမှားခြင်း တစ်ပါး၊
- (ဂ) ဒုက္ခ၌ သုခ- ဟု အမြင်အယူမှားခြင်း တစ်ပါး၊
- (ဃ) အနတ္တ၌ အတ္တ- ဟု အမြင်အယူမှားခြင်း တစ်ပါး။

ဤအရာဝယ် အသုဘ၌ သုဘ- ဟု မှားခြင်း၊ အနိစ္စ၌ နိစ္စ-ဟု မှားခြင်း၊ ဒုက္ခ၌ သုခ- ဟု မှားခြင်း၊ အနတ္တ၌ အတ္တ-ဟု မှားခြင်း လေးပါးစီရှိကြရာတွင် ငါ၊ ငါ-ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ငါ၏ပိုင်ရာဆိုင်ရာ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ငါ၏ အတ္တ၊ ငါ၏ဇီဝဟူ၍လည်းကောင်း၊ စွဲလမ်းချက်သုံးပါးတွင် ထိုမှားခြင်းလေးပါးသည် အတွင်းဝင်လေသည်။ နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။

ဝိပလ္လာသ ဥပမာသုံးပါး

(၁) သညာဝိပလ္လာသ၌ တောသမင် ဥပမာ၊

(၂) စိတ္တဝိပလ္လာသ၌ မျက်လှည့်ကြီး ဥပမာ၊

(၃) ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ၌ လမ်းမှားကြီး ဥပမာ၊

ထိုသုံးပါးတို့တွင် -

သညာဝိပလ္လာသ၌ တောသမင် ဥပမာဆိုသည်ကား-
တစ်ခုသော တောကြီးအလယ်၌ စပါးခင်းလုပ်ကိုင်၍ ထား၏။
တောသမင်တို့သည် လယ်ရှင်ယောက်ျား မရှိစဉ် ထိုစပါးခင်းသို့
လာ၍ အသီးအနှံတို့ကို စားတတ်ကြ၏။ လယ်ရှင်သည် တော
သမင်တို့ကို ကြောက်လန့်စေခြင်းငှါ မြက်ခြောက်တို့ကို လူသဏ္ဍာန်
ပြုလုပ်၍ စပါးခင်းအလယ်၌ စိုက်ထား၏။ ထိုလူရုပ်၌
မြက်ခြောက်တို့ကို လျှော်ဖြင့် ဖွဲ့စည်း၍ ကိုယ်သဏ္ဍာန်၊ ဦးခေါင်း
သဏ္ဍာန်၊ လက်သဏ္ဍာန် လုပ်၏။ အိုးငယ်ကို ထုံးဖြူဖြင့်
မျက်နှာသဏ္ဍာန်ရေး၍ ဦးခေါင်း၌ စွပ်ထား၏။ အဝတ်ဟောင်း
အင်္ကျီဟောင်းတို့ကို ဝတ်စွပ်၍ထား၏။ လက်တို့၌ လေးမြား
တို့ကို ကိုင်စွဲ၏။ တောသမင်တို့သည် ထိုစပါးခင်းသို့စားအံ့

ဝိပဿနာဒီပနီ

သောဌါ လာကြကုန်ရာ ထိုလူရုပ်ကို မြင်ကြလျှင် လူမဟုတ် သည်၌ လူအဟုတ်ထင်မှတ် ကြောက်လန့်၍ ပြေးကြကုန်၏။

ဤဥပမာတွင် တောသမင်တို့၌ ပကတိသော လူ၏အသွင် ကို ရှေး၌မှတ်ရင်း ရှိ၏။ ထိုအမှတ်အတိုင်း မြက်ရုပ်ကို လူ- ဟူ၍ မှတ်ပြန်၏။ အမှတ်မှား၏။

သညာဝိပလ္လာသသည် ဤတောသမင် ဥပမာနှင့်တူ၏။ အလွန်တိမ်ကော၏။ မျက်စိလည်သော သူသည် နေထွက်နေဝင် ကြောင်ကြောင်မြင်လျက်နှင့် မှားသကဲ့သို့ ကြောင်ကြောင် မြင်လျက်နှင့် မှားတတ်၏။ မှားမိပြန်လျှင် အလွန်ခိုင်မြဲတတ်၏။ ပြောင်းလွဲ၍ မရနိုင်ရှိတတ်၏။

ကိုယ်ခန္ဓာတို့၌ အသုဘအချက်၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ အချက်များသည် ကိုယ်တွေ့မျက်မြင် ထင်ရှားသည်လည်း အလွန် များ၏။ ကြောင်ကြောင်မြင်မျိုးပင် ဖြစ်၏။ သညာဝိပလ္လာသသည် တောသမင်ကဲ့သို့ ကြောင်ကြောင်မြင်လျက်နှင့် မှားတတ်၏။

၂။ စိတ္တဝိပလ္လာသ၌ မျက်လှည့်ကြီး ဥပမာ ဆိုသည်ကား- မျက်လှည့်ကြီး ပညာမျိုးသည် ရှိ၏။ ထိုပညာဖြင့် ပြုလုပ်၍

ပြသည်ရှိသော် ကြည့်မြင်သူ လူအများတို့သည် မြေစိုင်းခဲစသည်ကို ရွှေခဲ၊ ငွေခဲ စသည် ထင်မြင်ကြကုန်၏။ မျက်လှည့်ပညာ၏ အစွမ်းသည် လူတို့၏ ပကတိသော မျက်စိမြင်မှုကို ဖျက်၍ မျက်စိမြင်မှုတစ်မျိုး ပြောင်းလဲစေနိုင်၏။ တစ်ခဏအားဖြင့် စိတ်ကို ဖောက်ပြန်စေနိုင်၏။ ပကတိအခါ၌ မြေစိုင်းခဲကို မြေစိုင်းခဲအတိုင်း မြင်ကြကုန်၏။ ထိုအခါ မြေစိုင်းခဲကို ဝါဝါဝင်းဝင်း ရွှေအဆင်း၊ ဖြူဖြူလင်းလင်း ငွေအဆင်းအနေနှင့် မြင်ကြကုန်၏။ ရွှေဟူ၍ ငွေဟူ၍ ယုံကြည်ခြင်း မှားယွင်းကြကုန်၏။

ဤဥပမာနှင့်တူစွာ စိတ်သည် မဟုတ်သည်ကို အဟုတ်လုပ်ကြံ၍ လှည့်စားတတ်၏။ ညဉ့်အခါ သစ်ငှက်ကို မြင်လေရာ လူဟူ၍ လှည့်စား၏။ တောချုံကို မြင်လေရာ တောဆင်ဟူ၍ လှည့်စား၏။ တောဆင်ကို မြင်လေရာ တောချုံဟူ၍ လှည့်စား၏။ လောက၌ ဒိဋ္ဌမျက်မြင်မျိုးထဲတွင် အထင်မှားသမျှသည် စိတ်၏လှည့်စားမှုချည်းမှတ်။

စိတ္တဝိပလ္လာသသည် မဟုတ်သည်ကို အဟုတ်လုပ်ကြံ၍ လှည့်စားတတ်သောကြောင့် သညာဝိပလ္လာသထက် နက်နဲ၏။

ဝိပဿနာဒီပနီ

သို့ရာတွင် အကြောင်းယုတ္တိနှင့် ဖြေဖျောက်လျှင် ပြေပျောက်လွယ်၏။ သညာကဲ့သို့ မခိုင်မြဲတတ်။

၃။ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ၌ လမ်းမှားကြီး ဥပမာ ဆိုသည်ကား- တစ်ခုသော တောကြီးသည်ရှိ၏။ ထိုတောကြီး၌ ဘီလူးခေါ်သော နတ်ဆိုးတို့သည် မြို့ရွာတည်ထောင်၍ နေကြကုန်၏။ လမ်းခရီး၌ မကျွမ်းကျင်သော ခရီးသည်တို့သည် ထိုတောကြီးသို့ ရောက်ကြကုန်၏။ နတ်ဆိုးတို့သည် မိမိတို့မြို့ရွာကို နတ်မြို့ နတ်ရွာကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မိမိတို့ကိုယ်ကိုလည်း နတ်သမီး နတ်သားတို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း ဖန်ဆင်းကြကုန်ပြီးလျှင် လမ်းကိုလည်း နတ်လမ်းကဲ့သို့ သာယာစွာ ဖန်ဆင်းကြကုန်၏။

ခရီးသည်တို့သည် ထိုလမ်းကိုမြင်ကြရာ မြို့ကြီး၊ ရွာကြီးသို့ သွားသောလမ်း- ဟု ယုံကြည်ကြကုန်သဖြင့် လမ်းရိုး လမ်းမှန်ကို စွန့်လွှတ်ကြကုန်ပြီးလျှင် ထိုလမ်းဆိုး လမ်းမှားကြီးသို့ လိုက်သွားကြလေကုန်၏။ နတ်ဆိုးတို့၏မြို့ရွာသို့ ရောက်ကြကုန်သောအခါ လူကောင်း သူကောင်းတို့၏ မြို့ရွာဟု ထင်မှတ်ကြကုန်၍ ယုံကြည်စိတ်ချ အိပ်နေကြကုန်၏။ နတ်ဆိုးတို့သည် ညဉ့်အခါ၌ ထိုသူတို့၏

ကိုယ်ခန္ဓာတွင်းသို့ ပူးဝင်ကြကုန်ပြီးလျှင် အသည်း၊ အဆုတ်၊ နှလုံးသည်းပွတ်တို့၌ ကိုက်၍ တစ်ကိုယ်လုံးမှ အသွေးအဆီ တို့ကို စုပ်ယူမျှသောက်ကြကုန်၏။ ထိုခရီးသည်တို့သည် သေဆုံး ကြလေကုန်၏။

ဤဥပမာ၌ ကာမဘုံ၊ ရူပဘုံ၊ အရူပဘုံ ဟူသော ဘုံသုံးပါး သည် ၎င်းတောကြီးနှင့်တူ၏။ ဤသတ္တဝါတို့သည် ၎င်းခရီး သည်တို့နှင့်တူ၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အယူသည် လမ်းရိုးလမ်းမှန်နှင့် တူ၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူမျိုးသည် လမ်းဆိုးလမ်းမှားကြီးနှင့် တူ၏။

ဤစကား၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် -

(က) လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊

(ခ) ဗောဓိပက္ခိယသမ္မာဒိဋ္ဌိ - ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် မိမိပြုသော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ သည်သာလျှင် ဘဝသံသရာ၌ အစဉ်ပါသော ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ မှန်ချေသည်-ဟု ယူသော ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိ မည်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နှင့်တကွ ခန္ဓာ အာယတန အနတ္တတို့ကို

ဝိပဿနာဒီပနီ

သိမြင်သောဉာဏ်သည် ဗောဓိပက္ခိယ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မည်၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဝဋ္ဌပက္ခိယ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် လမ်းရိုးလမ်းမှန်ကြီးနှင့် တူ၏။ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်ဟူသော သုဂတိဘုံများသည် လူကောင်းသူကောင်းတို့၏ မြို့ရွာနှင့်တူ၏။

ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံကိုလည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးကိုလည်းကောင်း ပစ်ပယ်သော နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ၊ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ အကိရိယဒိဋ္ဌိများသည် လမ်းဆိုးလမ်းမှားကြီးနှင့်တူ၏။ ငရဲပြည်၊ တိရစ္ဆာန်ပြည်၊ အသူရကာယ်ပြည်ဟူသော ဒုဂ္ဂတိဘုံများသည် နတ်ဆိုးတို့၏ မြို့ရွာနှင့်တူ၏။

ဝိပဋ္ဌပက္ခိယမူကား ဗောဓိပက္ခိယ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် လမ်းရိုးလမ်းမှန်ကြီးနှင့်တူ၏။ နိဗ္ဗာန်သည် လူကောင်းသူကောင်းတို့၏ မြို့ရွာနှင့်တူ၏။

မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို ငါ၏အတ္တဟု စွဲလမ်းသော အတ္တဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် လမ်းဆိုးလမ်းမှားကြီးနှင့်တူ၏။ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်နှင့်တကွသော သံသရာလောကကြီးသည်

၁၂

လယ်တီဆရာတော်

နတ်ဆိုးတို့၏မြို့ရွာနှင့်တူ၏။

ဤဝိဝဿပက္ခန္ဓာ အတ္တဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကိုပင် ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ ဆို၏။ ဤဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသသည် စိတ္တဝိပလ္လာသထက် နက်နဲ၏။ အလွန်လည်း ခိုင်မြဲ၏။

ဝိပလ္လာသကထာ ပြီး၏။

၂။ မညနာကထာ

မညနာတရား ၃- ပါး

မညနာ ဆိုသည်ကား - အထင်ကြီးခြင်းတည်း။

ဟုတ်မှန်သည်ထက်ပို၍ ထင်ခြင်းတည်း။ အဝိဇ္ဇာအတွက် ကြောင့် ဝိပလ္လာသတရား ဖြစ်ပွား၏။ ဝိပလ္လာသတရား အတွက် ကြောင့် အထင်ကြီးခြင်း ဖြစ်ပွား၏။

ထိုမညနာသည် -

- (၁) တဏှာမညနာ တစ်ပါး၊
- (၂) မာနမညနာ တစ်ပါး၊
- (၃) ဒိဋ္ဌိမညနာ တစ်ပါး- ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ထိုသုံးပါးတို့တွင် -

၁။ တဏှာမညနာ ဆိုသည်ကား - ငါ၏ပိုင်ရာ ဆိုင်ရာ မဟုတ်သည်၌ ငါ၏ပိုင်ရာ ဆိုင်ရာဟုတ်၏- ဟု ခင်တွယ်မှုနှင့် အထင်ကြီးခြင်းတည်း။ အမှန်အားဖြင့် ငါဟူ၍ပင် မရှိ။ ငါဟူ၍ မရှိလျှင် ငါ၏ပိုင်ရာ ဆိုင်ရာဟူ၍ မရှိ။ ထိုသို့မရှိပါပဲလျက် အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုတို့၌လည်းကောင်း၊ ဗဟိဒ္ဓဝတ္ထုတို့၌လည်းကောင်း၊ ဤသည်ကား ငါ၏ပိုင်ရာတည်း။ ဤသည်ကား ငါ၏ပိုင်ရာ မဟုတ်။ ဤသည်ကား ငါ၏ဆိုင်ရာတည်း။ ဤသည်ကား ငါ၏ဆိုင်ရာမဟုတ်ဟူ၍ ငါ၏ပိုင်ရာ ဆိုင်ရာအနေနှင့် စိတ် ထဲတွင် ကွက်ခြားမှုကြီး အထင်အစွဲရှိနေခြင်းသည် တဏှာမညနာ မည်၏။

အဇ္ဈတ္တဝတ္ထု ဆိုသည်ကား - မိမိ၏ကိုယ်ခန္ဓာ၊ မိမိ၏ ဦးခေါင်း၊ ခြေ၊ လက်၊ မိမိ၏ စက္ခု၊ သောတ-စသည်တို့ပေ တည်း။ ဗဟိဒ္ဓဝတ္ထု ဆိုသည်ကား- မိမိ၏အမိ၊ အဘ၊ ဆွေမျိုး စသည်၊ မိမိ၏နွား၊ ကျွဲ၊ ဆင်၊ မြင်းစသည်၊ မိမိ၏အိမ်ရာ၊ ဝင်းခြံ၊ လယ်ဥယျာဉ်၊ သစ်ပင်၊ ချုံနွယ်၊ မိမိ၏ဝတ်စားတန်ဆာ၊

မိခင်ရောဝတီ

ရတနာ, ရွှေ, ငွေစသည်တည်း။

၂။ မာနမညနာ ဆိုသည်ကား - အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုတို့ကို ငါ၊ ငါ-ဟူ၍ စိတ်ထဲတွင် အထင်ကြီးနေမှုတည်း။ ထိုငါ-ဟူသော အထင်ကြီးမှုသည် အဇ္ဈတ္တဝတ္ထု၊ ဗဟိဒ္ဓဝတ္ထုတို့က အားပေး အားမြှောက် အထောက်အကူ ရှိခဲ့သော် လွန်စွာ မောက်မာ မော်ကြား ထောင်လွှားတက်ကြွတတ်၏။

အဇ္ဈတ္တဝတ္ထု ဆိုသည်ကား - မျက်စိအား, နားအား, လက်အား, ခြေအား, သီလအား, သုတအား, ပညာအား, တန်ခိုးအား စသည်တည်း။

ဗဟိဒ္ဓဝတ္ထု ဆိုသည်ကား - ဆွေအား, မျိုးအား, ရပ်အား, ရွာအား, ဥစ္စာဓနအား, လက်နက်အား စသည်တည်း။ မျက်စိ ကောင်းလျှင် မျက်စိအတွက် ငါအားတက်၏။ မျက်စိကန်းသူမှာ ထိုအားယုတ်လျော့၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် မြော်လေ။

၃။ ဒိဋ္ဌိမညနာ ဆိုသည်ကား - အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုတို့ကို ငါ၏ အမာခံ, အထည်ခံ အနှစ်အသား အတ္တသာရပေတည်း-ဟူ၍ စိတ်ထဲတွင် အထင်ကြီးမှုပေတည်း။ မြေအိုး, မြေခွက်ဆိုလျှင်

ဝိပဿနာဒီပနီ

မြေသည် ထိုအိုး၊ ထိုခွက်မှာ အမာခံ၊ အထည်ခံဖြစ်၏။
ထိုမြေကိုပင် အိုးခွက်ခေါ်ဆိုကြ၏။ သံအိုး၊ သံခွက်ဆိုလျှင်
သံသည် ထိုအိုး၊ ထိုခွက်မှာ အမာခံ၊ အထည်ခံဖြစ်၏။ ထိုသံကိုပင်
အိုး၊ ခွက်ခေါ်ဆိုကြ၏။

ဤဥပမာကဲ့သို့ အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်ကို
သတ္တဝါ၏ အမာခံ၊ အထည်ခံပြု၍ ငါ၏အမာခံ၊ အထည်ခံ
ပြုသော ထိုပထဝီဓာတ်ကိုပင် သတ္တဝါဟူ၍ ငါဟူ၍ အထင်
ကြီးမှုသည် ဖြစ်၏။ အာပေါဓာတ်၊ တေဇောဓာတ် စသည်တို့
လည်း ထိုအတူတည်း။

ဤအထင်ကြီးမှု၊ အထင်လွဲမှုသည် နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။

ဤမညနာ တရားသုံးပါးကိုပင် အခိုင်အမြဲ စွဲလမ်းခြင်းအနက်
ကြောင့် ဂါဟတရားသုံးပါးလည်း ခေါ်၏။ အကျယ်၊ အကျယ်
မငြိမ်းဖွယ်သော အမှုလွဲ အမှုမှားတို့ကို အဆင့်ဆင့် အဆက်ဆက်
ပွားများစေတတ်သော အနက်ကြောင့် ပပဉ္စတရားသုံးပါးလည်းခေါ်၏။

မညနာကထာပြီး၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

၃။ အဘိနိဝေသကထာ

အဘိနိဝေသတရား ၂-ပါး

အဘိနိဝေသ ဆိုသည်ကား - တံခါးတိုင် ကျောက်စာတိုင် မော်ကွန်းများကဲ့သို့ မည်သည့်အကြောင်းနှင့်မှ မလှုပ်မရှားနိုင်၊ မရွေ့မယိုင်နိုင်အောင် ခိုင်မြဲစွာ စိုက်မြှုပ်တည်ထောင်ခြင်းကို ဆိုသတည်း။

ထိုအဘိနိဝေသသည် -

(၁) တဏှာဘိနိဝေသ တစ်ပါး၊

(၂) ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသ တစ်ပါး- ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် -

၁။ တဏှာဘိနိဝေသ ဆိုသည်ကား မိမိကိုယ်ခန္ဓာကိုလည်းကောင်း၊ ကိုယ်ခန္ဓာ၏အစိတ်ဖြစ်သော ဦးခေါင်း၊ လက်၊ ခြေ စသော အင်္ဂါကြီးစု မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်းစသော အင်္ဂါငယ်စု ကိုလည်းကောင်း၊ ငါ၏ကိုယ်၊ ငါ၏လက်၊ ငါ၏ခြေ၊ ငါ၏မျက်စိ၊ ငါ၏နား အစရှိသည်ဖြင့် ဘဝအဆက်ဆက် မရွေ့မယိုင်အခိုင်အမြဲ သိမ်းပိုက်စွဲလမ်းမှုကြီးသည် တဏှာဘိနိဝေသ မည်၏။

ဝိပဿနာဒီပနီ

၂။ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသ ဆိုသည်ကား - သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အမာခံ၊ အထည်ခံဖြစ်၍ အစဉ်အမြဲ ခိုင်မြဲသော အတ္တဟူသော အကြီးအမှူးလည်း ရှိ၏။ ဇီဝဟူသော အချုပ်အထိန်းသည် ရှိ၏- ဟု အဆက်ဆက် မရွေ့မယိုင် အခိုင်အမြဲ မှတ်ယူစွဲလမ်းမှုကြီးသည် ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသ မည်၏။

တဏှာဘိနိဝေသကို တဏှာနိဿယ၊ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသကို ဒိဋ္ဌိနိဿယဟူ၍လည်း ခေါ်၏။

ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ ခိုင်မြဲကြီးနစ်ပါးဟူ၍လည်း ကောင်း၊ ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့၏ မှီရာဌာနကြီး နှစ်ပါးဟူ၍လည်း ကောင်း ဆိုလိုသည်။

အဘိနိဝေသကထာ ပြီး၏။

၄။ ဘူမိကထာ

ဘူမိအပြား ၂-ပါး

ဘူမိ ဆိုသည်ကား - သတ္တဝါတို့၏ တည်ရာ မှီရာ ဖြစ်ပွားရာကို ဆိုသတည်း။

မိခင်ဧရာဝတီ

(၁) ပုထုဇ္ဇနဘူမိ တစ်ပါး၊

(၂) အရိယဘူမိ တစ်ပါး- ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် -

၁။ ပုထုဇ္ဇနဘူမိ ဆိုသည်ကား - ပုထုဇ္ဇနဘာဝကို ဆိုသည်။

ပုထုဇ္ဇနဘာဝ ဆိုသည်ကား - ဝိပလ္လာသတရား သုံးပါးတို့တွင် ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသတရားကို ဆိုသည်။ ခပ်သိမ်းသော လောကီဘုံသားတို့သည် ငါ၏ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း၌ နိစ္စမျိုး ရှိ၏။ သုခမျိုး ရှိ၏။ အတ္တမျိုး ရှိ၏- ဟု အမြင်မှားခြင်း၊ အယူမှားခြင်း ဟူသော ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသတရားကို တည်ရာမှီရာပြု၍ နေကြကုန်၏။ ဒိဋ္ဌိမညနာတရား၊ ဒိဋ္ဌိဂါဟတရား၊ ဒိဋ္ဌိ ပပဉ္စတရား၊ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသတရားကို အချုပ်အချာတည်ရာ မှီရာပြု၍ နေကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသတရားကို ပုထုဇ္ဇနဘူမိ မည်၏။

အရိယဘူမိ ဆိုသည်ကား - အရိယဘာဝကို ဆိုသည်။

အရိယဘာဝ ဆိုသည်ကား - ထိုဒိဋ္ဌိ ဝိပလ္လာသတရား အမြစ်အရင်းပါ ပြတ်ကင်း၍ ကိုယ်ခန္ဓာတွင်း၌ နိစ္စမျိုးမရှိ၊ သုခမျိုးမရှိ၊ အတ္တမျိုးမရှိ- ဟု အမြင်အယူ ဖြောင့်မှန်သော

ဝိပဿနာဒီပနီ

သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကို ဆိုသည်။

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုအမြင် ထိုအယူကို တည်ရာ မှီရာပြု၍ နေကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိတရားသည် အရိယဘူမိ မည်၏။

အနမတဂ္ဂ သံသရာကာလ၌ ပုထုဇ္ဇနဘူမိတွင် ကျင်လည် ရှည်လျား၍ နေကြကုန်သော ပုထုဇဉ် သတ္တဝါအနန္တတို့တွင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် တစ်ခုသောနေ့ရက်၌ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကို ပိုင်နိုင်စွာရသဖြင့် ထိုဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသတရား အမြစ်အရင်းပါ ပြတ်ကင်း၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုနေ့ ထိုရက်မှစ၍ အရိယဘူမိ သို့ ရောက်လေ၏။ ပရမတ္ထအရိယာမျိုး ဖြစ်လေ၏။

အချို့သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များမှာ သညာဝိပလ္လာသ၊ စိတ္တ ဝိပလ္လာသများ ကျန်ရှိသေးသော်လည်း ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသကြီး ပြတ်ကင်း၍ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကြီးကို အတည်ရသဖြင့် ကျန်ရှိသော ဝိပလ္လာသ များသည် ဒုစရိုက်မြောက်အောင် မမှိုက်မဲနိုင်ကြလေပြီ။ တရားသဖြင့် ရရှိသော စည်းစိမ်ချမ်းသာများကို ခံစားစံစားဖို့မျှသာ ရှိတော့၏။

ဘူမိကထာ ပြီး၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

၂၀

လယ်တီဆရာတော်

၅။ ဂတိကထာ

ဂတိအပြား ၂-ပါး

ဂတိ ဆိုသည်ကား - ဘဝအလားတည်း၊ တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝသို့ အဆက်ဆက် ပြောင်းလဲကျင်လည်မှုပေတည်း။

ထိုဂတိသည် -

(၁) ပုထုဇ္ဇနဂတိ တစ်ပါး၊

(၂) အရိယဂတိ တစ်ပါး -ဟု ဂတိအပြား နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် -

၁။ ပုထုဇ္ဇနဂတိ ဆိုသည်ကား - ဝိနိပါတ အလားကို ဆိုသတည်း။ ဝိနိပါတအလား ဆိုသည်ကား - ပရမ်းပတာ ကျခြင်းတည်း။ ပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်း ဆိုသည်ကား- အလိုရှိရာဘဝကို ရည်ရွယ်၍ ကျရောက်နိုင်ကြသည် မဟုတ်။ အမှတ်မရှိ တစ်ခုခုသောကံ၏ ပစ်ချခြင်းဖြင့် ရောက်တတ်ရာရာ ကျရောက်ခြင်းကို ဆိုသတည်း။

ထန်းပင်ပေါ်က ထန်းသီးတို့၏ ကြွေကျခြင်းကဲ့သို့၊ အုန်းပင် ပေါ်က အုန်းသီးတို့၏ ကြွေကျခြင်းကဲ့သို့ ပုထုဇဉ်သဘာဝတို့မှာ

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

သေသည်၏အခြားမဲ့၌ ပေါက်လွှတ်ကျခြင်းကို ဆိုသတည်း။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့မှာ တစ်ဘဝလျှင် တစ်ခါသေရခြင်းဘေးသည် မြဲ၏။ သေပြန်လျှင် ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့မှာ သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ ပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်း ဘေးကြီးသည်လည်း မြဲ၏။ သေခြင်းဘေးကြီးနှင့် ပရမ်းပတာကျခြင်း ဘေးကြီးသည် အစဉ်အမြဲ ဖက်တွဲလျက်ရှိ၏။ သေရခြင်းဘေးထက် ပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်းဘေးသည် အလွန်ကြီးကျယ်၏။

လူ့ပြည်မှ သေလွန်ကြသော ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့မှာ အောက်မဟာအဝီစိ ငရဲကြီးတိုင်အောင် အလုံးစုံသော အပါယ်လေးဘုံတို့သည် အဆီးအတားမရှိ ကောင်းကင်ကြီးအသွင် ဟာလာဟင်းလင်း အပြင်ကြီးအလား ရှိ၏။ လူ၏ အသက်ဝိညာဏ် ချုပ်ဆုံးသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဘယ်ငရဲဘုံသို့မဆို ကျရောက်နိုင်၏။ ဝေးသည်၊ နီးသည်- ဟု အထူးမရှိ၊ ဘယ်တိရိစ္ဆာန်မျိုးမဆို၊ ဘယ်ပြိတ္တာမျိုး မဆို၊ ဘယ်အသူရကာယ်မျိုး မဆို၊ မျက်တောင်တစ်ခတ် လျှပ်တစ်ပြက်အတွင်း ခဏခြင်းဖြစ်နိုင်၏။ အထက်နတ်ပြည် ခြောက်ထပ်တို့မှ သေလွန်ကြရာ၌လည်း

မိခင်ဧရာဝတီ

ထို့အတူပင်တည်း။ အထက်ရူပ၊ အရူပ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့မှ သေလွန်
ကြရာ၌မူကား အဖြောင့်အပါယ်လေးဘုံသို့ ဦးတိုက်မကျမူ၍
နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်၌ တစ်ဖန် ရပ်တန့်ပြီးမှ အပါယ်လေးဘုံသို့
ကျရောက်နိုင်ကြကုန်၏။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည် သေခြင်းဘေးကို ကြောက်လန့်
ကြကုန်မြဲ ဆိုရာ၌ သေခြင်းဘေးမှာ ဤပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်း
ဘေးကြီးအပြီးပါရှိ၍ နေသည့်အတွက်ကြောင့် သေဘေးကြီးမှ အထူး
အချွန် အလွန်ကြောက်ကြရကုန်၏။

ပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်းဘေးကြီး မရှိကြကုန်သည်ဖြစ်၍
သေသည့်နောက်၌ မိမိတို့အလိုရှိရာ ရည်ရွယ်ရာဘုံဘဝသို့ ရည်ရွယ်
တိုင်း ရောက်နိုင်ကြပါကုန်မူကား သေခြင်းဘေးကို ဤမျှလောက်
လန့်ကြကုန်လိမ့်မည် မဟုတ်။ တစ်ဘုံ၌ ကာလကြာညောင်းလျှင်
ဘုံအသစ်ပြောင်းလိုသောစိတ် ဖြစ်လာလတ်သော် သေခြင်းကို အလို
ရှိကြသော အခါပင် ရှိတန်ရာသေး၏။

ဤဝိနိပါတ အလားဟု ဆိုအပ်သော ပုထုဇ္ဇနဂတိသည်
အဘယ်မျှလောက် ကြီးကျယ်လေသနည်းဟူမူ။ ဤအရာ၌ -

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

(၁) နခသီခသုတ်၊

(၂) ကာဏကစ္ဆပသုတ်- ဤသုတ်နှစ်ပါးကို ပြဆိုရာ၏။

၁။ နခသီခသုတ်၏ လိုရင်းအနက်ကား တစ်ရံသောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် လက်သည်းတော်ဖျား၌ မြေမှုန့်ငယ်တို့ကို တင်ထားပြီးလျှင် ရဟန်းတို့ကို ခေါ်၍ ဤသို့မိန့်တော်မူ၏။

ရဟန်းများတို့..... ငါ၏လက်သည်းတော်ဖျားတွင် တင်ထားသော မြေမှုန့်စုနှင့် မဟာပထဝီ တစ်ပြင်လုံးတွင် ရှိနေသော မြေမှုန့်တို့ကို အနည်းအများအားဖြင့် နှိုင်းယှဉ်သည် ရှိသော် အဘယ်မြေမှုန့်စုက နည်းပါး၍ အဘယ်မြေမှုန့်စုက များပြားမည်နည်း- ဟု မေးတော်မူ၏။

ထိုအခါ ရဟန်းတို့က လက်သည်းတော်ဖျား၌ တင်ထားသော မြေမှုန့်စုက အလွန်ပင်နည်းပါးပါကြောင်း၊ မဟာပထဝီ တစ်ပြင်လုံးမှာ ရှိနေသော မြေမှုန့်စုက အလွန်ပင်များပြားပါကြောင်း၊ ၎င်းမဟာပထဝီ မြေမှုန့်နှင့် အနည်းအများအားဖြင့် နှိုင်းယှဉ်သည်ရှိသော် ဘုရားလက်သည်းတော်ဖျား၌ တင်ထားသော မြေမှုန့်စုသည် ရှိသည်ဟူ၍ မပြောမဆိုလောက်ပါကြောင်း

မိခင်ဧရာဝတီ

ဖြေကြားကုန်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတို့..... ဤဥပမာနှင့်တူစွာ ဤလူပြည်မှ သေလွန်ကြကုန်သော သူအပေါင်းတို့တွင် လူပြည် နတ်ပြည်တို့မှာ ဖြစ်ရသောသူ၊ နတ်ပြည်တို့မှ သေလွန်ကြသော သူအပေါင်းတို့တွင် နတ်ပြည် လူပြည်တို့မှာ ဖြစ်ရသော သူများ သည် ငါ၏လက်သည်းတော်ဖျား၌ တင်ထားသော မြေမှုန့်စု ကဲ့သို့ အလွန်ပင်နည်းပါး၏။ အပါယ်လေးဘုံတို့၌ ဖြစ်ရသော သူတို့သည်မူကား မဟာပထဝီ မြေမှုန့်ကဲ့သို့ အလွန်ပင် များပြား ကုန်၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တစ်ဖန် အပါယ်လေးဘုံတို့မှ သေလွန်ကြကုန်သော သူအပေါင်းတို့တွင် လူပြည် နတ်ပြည် တို့မှာ ဖြစ်ရသောသူများသည် ငါ၏လက်သည်းတော်ဖျား၌ တင်ထားသော မြေမှုန့်ကဲ့သို့ အလွန်နည်းပါး၏။ အပါယ်လေးပါး တို့၌ အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်နေကြရကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် သာလျှင် အလွန်များပြားကုန်၏ဟူ၍လည်းကောင်း မိန့်တော် မူ၏။ ။ ဤကား နခသိခသုတ်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်တည်း။

မဟာသမုဒ္ဒရာ လေးစင်း၌ရှိသော ရေသတ္တဝါမျိုးတို့နှင့်တကွ

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

အပါယ်လေးဘုံ အသိုက်အအုံ ကြီးကျယ်ပုံကို စေ့စုံစွာ မြော်ရှုပြီးလျှင် ယခုပြဆိုခဲ့ပြီးသော နုခသိခသုတ် အထွက် အနက်အဓိပ္ပါယ်အတိုင်း အပါယ်ရောက် အပါယ်ကျ ဝိနိပါတ အလားကြီးသည် ဘယ်မျှလောက် ကြီးကျယ်ကြောင်းကို မြော်မြင်သိရှိနိုင်ရာ၏။

၂။ ကာဏကစ္ဆပသုတ်၏ လိုရင်းအနက်ကား - တစ်ရံသော အခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့ကိုခေါ်၍ ဤသို့မိန့်ကြား၏။

ရဟန်းတို့..... မဟာသမုဒ္ဒရာကြီး၌ မျက်စိနှစ်ဖက် ပျက်ကွယ်သော လိပ်ကန်းငယ်တစ်ခုသည် ရှိရာ၏။ ထိုလိပ် ကန်းငယ်သည် နက်လှစွာသော ရေ၏အတွင်း၌ ဦးခေါင်းလှည့်မိ လှည့်ရာ မရပ်မနား သွား၍နေ၏။ အနှစ်တစ်ရာ၊ အနှစ်တစ်ရာ ရှိမှ ရောက်လေရာရာ၌ တစ်ကြိမ်၊ တစ်ကြိမ်သာ အထက်ရေပေါ် သို့ ဦးခေါင်းပေါ်၏။ တစ်ဖန် မဟာသမုဒ္ဒရာကြီး၌ပင်လျှင် တစ်ခုသော အရပ်၌ ရထားထမ်းပိုးတုံးတစ်ခုသည် ကျရောက် နေရာ၏။ ထိုထမ်းပိုးတုံးသည် အပေါက်တစ်ခုသာ ရှိ၏။ လေလိုက်၊ လှိုင်းလိုက်၊ ရေကြောင်းလိုက် မရပ်မနား လွင့်မျော ကာနေ၏။ ထိုသို့နေကြရာတွင် အကြင်တစ်ခါ၌ လိပ်ကန်းငယ်၏

မိခင်ဧရာဝတီ

ဦးခေါင်းပေါ်ရာအရပ်သို့ ထမ်းပိုးတုံးသည် ရောက်လေ၍ လိပ်၏ ဦးခေါင်းသည် ထမ်းပိုးပေါက်၌ လျှိုမိစွပ်မိလေရာ၏။ ထိုသို့ လျှိုမိ စွပ်မိသောအခါ အခွင့်သည် ကြုံကြိုက်နိုင်မည်လော- ဟု မေးတော်မူ၏။

ထိုအခါ ရဟန်းတို့က- ကြုံကြိုက်နိုင်ရာ မရှိပါကြောင်း၊ သို့ရာတွင် မြတ်စွာဘုရား..... ကမ္ဘာမည်သည် အလွန်ကြာရှည် လှသည်ဖြစ်၍ လိပ်ငယ်သည်လည်း မသေမပျောက်၊ ထမ်းပိုး သည်လည်း မပုပ်မဆွေး ကာလအရှည် တည်နေပါကုန်မူကား တစ်ကြိမ်တစ်ခါ ကြုံကြိုက်သော် ကြုံကြိုက်ရန်ရှိပါကြောင်း ဖြေကြားကြကုန်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတို့..... ဤအရေးအခွင့် သည် ခဲယဉ်းသည်- ဟု မဆိုလောက်သေး။ ဤအရေးအခွင့် ထက် အဆအထောင်မက ခဲယဉ်းလှသော အရာသည် ရှိသေး၏။ အဘယ်အရာနည်းဟူမူ - ဤလူ့ဘဝမှ သေလွန်၍ အပါယ်လေးဘုံသို့ တစ်ကြိမ် ကျရောက်သောသူသည် လူ့ဘုံ လူ့ဘဝသို့ တစ်ဖန် ပြန်ရောက်နိုင်ရန် အခွင့်အရေးပေတည်း။

ဝိပဿနာဒီပနီ

ဤအခွင့်အရေးသည် လိပ်ကန်းထမ်းပိုးတို့၏ အခွင့်အရေး ထက် အဆအရာမက အဆအထောင်မက သာလွန်၍ ခဲယဉ်း ချေသည်။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ- လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝမည် သည် အကုသိုလ် ဒုစရိုက်မှုတို့ကို ရှောင်ကြဉ်၍ ကုသိုလ်ကောင်း မှုကို ပြုကျင့်သောသူများမှ လူဖြစ်နိုင်သည်၊ နတ်ဖြစ်နိုင်သည်။

အပါယ်ဘုံ၌မူကား အကုသိုလ်မှန်း ကုသိုလ်မှန်း ကောင်းမှု မှန်း မကောင်းမှုမှန်း သုစရိုက်မှန်း ဒုစရိုက်မှန်း မသိကြကုန်ပြီ။ နိုင်ရာ နိုင်ရာသတ်မှု စားမှု အစရှိသော အကုသိုလ် ဒုစရိုက် တို့နှင့်သာ နေကြရကုန်တော့သည်။ ငရဲဘုံ၊ ပြိတ္တာဘုံတို့မှာလည်း ခံနေရသော ဒုက္ခအတွက် စိတ်ပူစိတ်လောင် စိတ်ဆိုးစိတ်ညစ် တွေနှင့်သာ နေကြရကုန်တော့သည်။

ထို့ကြောင့် လူ့ဘုံ၊ လူ့ဘဝသို့ တစ်ဖန် ပြန်ရောက်ရန် အခွင့်အရေးသည် လိပ်ကန်းထမ်းပိုး အရေးထက် အဆအရာ ထောင်မက သာလွန်ခဲယဉ်းလေသည်-ဟု ဟောတော်မူသည်။ ဤကား ကာဏကစ္ဆပသုတ်ထွက် အနက်အဓိပ္ပါယ်ပေတည်း။

ဤသုတ္တန်အတိုင်း အပါယ်ဘုံဘဝသို့ ရောက်လေသမျှသော

သူ့အပေါင်းတို့သည် လူ့ဘုံ၊ လူ့ဘဝသို့ ရောက်လာမည့်အရေး အလွန်စေးကွာသည်မှာ အပါယ်ဘုံသားတို့မည်သည် အထက်သို့ ဦးခေါင်းမပြု၊ အောက်သို့သာ ဦးခေါင်းပြုကြကုန်၏။

အောက်သို့သာ ဦးခေါင်းပြုခြင်း ဆိုသည်ကား - တစ်ဘဝ ထက် တစ်ဘဝ အမှိုက်တရား တိုးပွား၍ သွားကြသဖြင့် မြစ်ရေတို့သည် နိမ့်ရာသို့သာ စီးဆင်းကြကုန်သကဲ့သို့ တစ်ဘဝ ထက် တစ်ဘဝ ယုတ်နိမ့်ရာသို့သာ ရှေ့ရှုကြကုန်ရကား အထက်လမ်းပိတ်၍ အောက်ထက်အောက် နစ်မြုပ်လမ်း ဟင်းလင်းကြီး ပွင့်၍နေခြင်းကို အောက်သို့ဦးခေါင်းပြုခြင်း ဆိုသည်။

ဤကာဏကစ္ဆပ-သုတ်အရကို မြော်မြင်ကြသဖြင့်လည်း ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့၏ ဝိနိပါတအလားကြီး ဝိနိပါတဘေးကြီးသည် ပရမ်း ပတာ ကျရောက်မှုကြီးသည် ဘယ်မျှလောက် ကြောက်မက်ဖွယ် လန့်ဖွယ် ကြီးကျယ်ကြောင်းကိုလည်း သိရှိနိုင်ကြကုန်ရာသည်။ ။ ဤကား ပုထုဇနဂတိတည်း။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

၂။ အရိယဂတီ ဆိုသည်ကား - အဝိနိပါတဂတိတည်း။
 အဝိနိပါတဂတိ ဆိုသည်ကား - သေသည်၏နောက်၌
 ပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခြင်းတည်း။

တစ်ဘဝလျှင် တစ်ခါသေရခြင်း ဓမ္မတာနှင့်ဖက်တွဲလျက် အမြဲ
 ပါရှိ၍နေသော ပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်း ဘေးကြီးသည်
 အကုန်အရှင်း ကင်းပ၍ တစ်ဘဝလျှင် တစ်ခါသေမြဲ ဓမ္မတာ၏
 နောက်၌ မိမိ မိမိတို့ အလိုရှိရာ ဘုံဘဝသို့၊ သို့မဟုတ်၊ ကောင်း
 မြတ်ရာ ဘုံဘဝသို့သာ ရောက်နိုင်ခြင်းတည်း။

ထန်းပင်ပေါ် အုံးပင်ပေါ်တို့မှ ထန်းသီးခိုင် အုန်းသီးခိုင်
 များ ကျသကဲ့သို့ ပရမ်းပတာ ကျရောက်ရခြင်းမှ ကင်းလွတ်၍
 ထန်းပင်ပေါ် အုန်းပင်ပေါ်တို့မှ ကျေးငှက်တို့သည် အလိုရှိရာ
 သစ်ပင်တို့သို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ပျံသန်းကူးပြောင်းကြကုန်
 သကဲ့သို့ ပရမတ္ထအရိယာမျိုး ဖြစ်ကြကုန်သော လူ၊ နတ်၊
 ဗြဟ္မာတို့သည် မိမိ မိမိတို့ဖြစ်ရာ ဘုံဘဝမှ သေလွန်ကြကုန်၍
 ဘဝတစ်ပါးသို့ ပြောင်းသွားကြကုန်သောအခါ ကောင်းမြတ်သော
 လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝတို့တွင် မိမိ မိမိတို့ ရောက်လိုရာ

မိခင်ဧရာဝတီ

ဘုံဘဝတို့သို့ ရောက်နိုင်ကြကုန်၏။

ဘယ်ဘုံဘဝသို့ ရောက်လိုသည်- ဟု ရည်ရွယ်ချက် မရှိပဲ အမှတ်မဲ့ သေလွန်ခဲ့သော်လည်း ကောင်းမြတ်သော ဘုံဘဝသို့သာ ရောက်ကြကုန်လေ၏။ အပါယ်လေးပါးသို့ ကျရောက်ခြင်းမှ အလျင်းကင်းလွတ်ကြလေကုန်၏။ သည်သာမကသေး။ လူ့ဘုံ လူ့ဘဝသို့ရောက်ကြရာ၌လည်း အမျိုးစည်းစိမ် ယုတ်ညံ့သော ဒုက္ခိတလူမျိုး၊ မသူတော်လူမျိုး၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလူမျိုးတို့၌ ဖြစ်ခြင်းမှ အရှင်းကင်းလွတ်၍ အမျိုးစည်းစိမ် မြင့်မြတ်သော လူမျိုး၊ သပ္ပာရိသ လူမျိုး၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိလူမျိုးတို့၌သာ ဖြစ်ကြကုန်၏။

နတ်ဘုံ၊ နတ်ဘဝသို့ ရောက်ကြရာ ဗြဟ္မာဘုံ ဗြဟ္မာဘဝ သို့ ရောက်ကြရာ၌လည်း ဘုန်းတန်ခိုးယုတ်ညံ့သော နတ်မျိုး၊ ဗြဟ္မာမျိုး မိစ္ဆာအယူရှိကြသော နတ်မျိုး ဗြဟ္မာမျိုးတို့၌ ဖြစ်ခြင်းမှ အလျင်းကင်းလွတ်ကြကုန်၏။ ဘုန်းတန်ခိုး ကြီးမြတ် သောနတ်မျိုး ဗြဟ္မာမျိုး၊ သမ္မာအယူ ဖြူစင်သော နတ်မျိုး ဗြဟ္မာမျိုးတို့၌သာ ဖြစ်ကြကုန်၏။

နခသီခသုတ်၌လာသော ပုထုဇ္ဇနဂတိ၊ ကာဏကစ္ဆပသုတ်၌

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

လာသော ပုထုဇ္ဇနဂတိ၊ ဝိနိပါတဘေးကြီးမှ အလျင်းကင်းလွတ်
ကြကုန်၏။ ။ ဤကား အရိယဂတိ အရိယာတို့၏ အလားကို
ပြဆိုချက်တည်း။

ဤစကား၌ လူဖြစ်သောသူတို့သည် သစ်ပင်ပေါ်မှ ကျခဲ့လျှင်
ထန်းသီးခိုင် အုန်းသီးခိုင်တို့ ကျသကဲ့သို့ ပရမ်းပတာ ကျကြ
ကုန်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ၊ ကောင်းကင်သို့ ပျံသန်းနိုင်
သော အတောင်မရှိသည့် အတွက်ကြောင့်တည်း။

ထို့အတူ ပုထုဇဉ်မျိုး ဖြစ်ကြသော နတ်၊ လူ၊ ဗြဟ္မာ
သတ္တဝါတို့မှာ ဘဝခန္ဓာတစ်ခု ပျက်ဆုံး၍ ဘဝခန္ဓာတစ်ခုသို့
ပြောင်းရွှေ့ကြရာ၌ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသကြီး ရှိနေကြသည့်အတွက်
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟူသော အတောင်မရှိကြသည်ဖြစ်၍ ဝိနိပါတဘေးကြီး
၏ ကင်းငြိမ်းခြင်းတည်းဟူသော ဟင်းလင်းအပြင် ကောင်းကင်
ကြီးကို အမှီအတွယ် မပြုဖြစ်ကြကုန်သော နတ်၊ လူ၊ ဗြဟ္မာ၊
သတ္တဝါတို့မှာ မိမိတို့ကိုယ်ခန္ဓာ ပျက်ဆုံး၍ ဘဝတစ်ပါးသို့
ပြောင်းရွှေ့ကြသောအခါ ဝိနိပါတဘေးကြီး ပရမ်းပတာ ကျကြ
ကုန်၏။

ဤစကား၌ ပကတိသော လူတို့သည် မြင့်စွာသော သစ်ပင် ထက်သို့ တက်ကြကုန်ရာ မှီတွယ်ရာဖြစ်သော သစ်ကိုင်းတို့ ကျိုးပြတ် ခဲ့သော် သစ်ကိုင်းနှင့်တကွ အောက်မြေအရပ်သို့ ပရမ်းပတာ ကျခြင်း ဖြင့် ကျကြလေကုန်၍ သေသော်လည်း သေ၊ မသေသော်လည်း မလှ၊ မပ ဒုက္ခကြီးစွာ ရောက်ကြကုန်၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုလူတို့မှာ သစ်ကိုင်းတို့သည်သာလျှင် မှီတွယ်ရာ ရှိကြကုန်၏။ သစ်ကိုင်းမှတစ်ပါး မှီတွယ်ရာ မရှိကြကုန်။ ကောင်းကင်သို့ ပျံသွားရန် အတောင်လည်း မရှိကြလေကုန်။

ထို့အတူ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ ရှိနေကြကုန်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့မှာလည်း အတ္တဒိဋ္ဌိဖြင့် မိမိ၊ မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာတို့ကို မှီတွယ်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ မှီတွယ်ရာဖြစ်သော ကိုယ်ခန္ဓာ ချုပ်ဆုံးခဲ့သော် ပရမ်းပတာ ကျခြင်းသို့သာ ရောက်ကြ လေကုန်၏။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော် ထိုလူတို့မှာ မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာတို့သည်သာလျှင် မှီတွယ်ရာ ရှိကြကုန်၏။ ကိုယ်ခန္ဓာ တို့မှ ဘစ်ပါး ဝိနိပါတဂတိမှ လွတ်ငြိမ်းခြင်း- ဟု ဆိုအပ်သော

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော မှီတွယ်ရာ တစ်ပါးလည်း မရှိကြကုန်။
ဝိနိပါတ်သို့ မကျရလေအောင် အလွန်ရွက်ဆောင်နိုင်သော မဂ္ဂင်
ရှစ်ပါးတည်းဟူသော အလွန်သန်စွမ်းလှစွာသော အတောင်လည်း
မရှိကြလေကုန်။

အတောင်ရှိကြသော ကျေးငှက်တို့သည် မြင့်စွာသော သစ်ပင်
တို့၌ နားနေကြကုန်ရာ နားနေရာဖြစ်သော သစ်ကိုင်းတို့
ကျိုးပြတ်ခဲ့သော်လည်း အောက်သို့ကျခြင်း မရှိကုန်။ တစ်ပါး
သော သစ်ပင်သို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ပျံကြလေကုန်၏။
အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော် ထိုကျေးငှက်တို့မှာ သစ်ကိုင်းကို
မိမိကိုယ်ပြု၍ မှီတွယ်ကြသည် မဟုတ်ကုန်။ ခဏခေတ္တ
နားနေရုံမျှ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ကောင်းကင်နှင့် အတောင်တို့ကိုသာ
အမှီကြီးမှီကြကုန်၏။

ထို့အတူ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသမှ ကင်းလွတ်ကြကုန်ပြီးသော
အရိယာမျိုးဖြစ်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့မှာ မိမိ
မိမိတို့၏ကိုယ်ခန္ဓာတို့ကို ငါ၏အတ္တ-ဟု မှီတွယ်ခြင်း မရှိကြ
ကုန်။ ကိုယ်ခန္ဓာတို့မှတစ်ပါး ဝိနိပါတ်တိမှ လွတ်ငြိမ်းခြင်း-

မိခင်ဧရာဝတီ

ဟု ဆိုအပ်သော နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော နိစ္စထာဝရ ခိုင်မြဲသော မှီတွယ်ရာကြီးလည်း လက်ကိုင်လက်စွဲ အမြဲရှိကြကုန်၏။ ကောင်းမြတ်ရာ ဘုံဘဝသို့သာလျှင် ရောက်နိုင်ကြရန် ကံနှင့် အမြဲဖက်တွဲ ပါရှိသော အလွန်သန်စွမ်းလှစွာသော မဂ္ဂင်နှစ်ပါး တည်းဟူသော အတောင်အားနှင့်လည်း အလွန်ပြည့်စုံလုံလောက်ကြ ကုန်၏။ ဤကား ပုထုဇ္ဇနဂတိနှင့် အရိယဂတိနှစ်ပါးတို့၏ အထူးပေတည်း။

ဂတိကထာ ပြီး၏။

၆။ သစ္စကထာ

သစ္စာတရား ၂-ပါး

သစ္စာ- ဆိုသည်ကား သူ့အမည်သညာနှင့် သူ့သဘာဝ အစဉ်ထာဝရ ညီညွတ်ဖြောင့်မှန်သည်ကို ဆိုသတည်း။

ထိုသစ္စာသည် -

(၁) သမ္မုတိသစ္စာ တစ်ပါး၊

(၂) ပရမတ္ထသစ္စာ တစ်ပါး- ဟူ၍ နှစ်ပါးအပြား ရှိ၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် -

၁။ သမ္မုတိသစ္စာ- ဆိုသည်ကား လောကီဘုံသား လူအများတို့၏ ခေါ်ရိုးပြောရိုးဖြစ်သော သမ္မုတိပညတ်တို့၏ အလယ်၌ အဖြောင့်အမှန်မျိုးသည် သမ္မုတိသစ္စာ မည်၏။

အတ္တရှိ၏။ ဇီဝရှိ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်ရှိ၏။ သတ္တဝါရှိ၏။ လူရှိ၏။ နတ်ရှိ၏။ သိကြားရှိ၏။ ဗြဟ္မာရှိ၏။ ဆင်၊ မြင်း၊ ကျွဲ၊ နွား ရှိ၏။ ဦးခေါင်း၊ လက်၊ ခြေစသော အင်္ဂါကြီးငယ်ရှိ၏။ ဆံပင်၊ အမွေး၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်းရှိ၏- စသည်တို့ပေတည်း။

ဤသမ္မုတိသစ္စာသည် မုသာဝါဒ၏ဆန့်ကျင်ဖက်ပေတည်း။ မုသာဝါဒသည် ပယ်နိုင်၏။ တစ်ဘဝအတွင်းတွင် အခါခါ ဖြစ်ခြင်း အခါခါချုပ်ခြင်းဟူ၍ မရှိပဲ တစ်ခုတည်းနှင့် တစ်သက် လုံး ခိုင်မြဲ၍နေသော အတ္တမည်သည် ဧကန်အမှန်ရှိ၏။ ဇီဝ မည်သည် ဧကန်အမှန်ရှိ၏-ဟု ပြောဆိုကြသော စကားမျိုးတို့ သည် လောကီဘုံသား လူအများတို့၏ ပြောရိုးဆိုရိုးအတိုင်း ပြောဆိုကြသော စကားဖြစ်၍ ပြောဆိုသောသူမှာ မုသာဝါဒ မဖြစ်။ ဘယ်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကိုမျှ လှည့်စားခြင်း မဖြစ်။

မိခင်ဧရာဝတီ

ပရမတ္ထသစ္စာ အလိုအားဖြင့်မူကား ထိုစကားမျိုးသည် အနိစ္စ၌ နိစ္စဟူ၍ ဖောက်ပြန်ခြင်း၊ အနတ္တ၌ အတ္တဟူ၍ ဖောက်ပြန်ခြင်းတည်း ဟူသော ဝိပလ္လာသအမှန်ဖြစ်၏။ ထိုဝိပလ္လာသတရားကို မပယ်နိုင် သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး သံသရာဝဋ်ဒုက္ခမှ မလွတ်နိုင်၊ ပုဂ္ဂိုလ် ရှိ၏။ သတ္တဝါရှိ၏။ ဆံပင်၊ အမွေး၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်းရှိ၏ ဟူရာ၌လည်း ထိုနည်းအတူ ဆိုလေ။

၂။ ပရမတ္ထသစ္စာ ဆိုသည်ကား- ဓာတ်သဘာဝ ဓမ္မ သဘာဝ အလိုအားဖြင့် အလွန်ဟုတ်မှန်လှသော ရှိ၊ မရှိ စကားမျိုး တရားမျိုးသည် ပရမတ္ထသစ္စာ မည်၏။

ရှိ၊ မရှိနှစ်ပါးတို့တွင် ရှိဆိုသည်ကား- ပထဝီဓာတ်ရှိ၏။ အာပေါဓာတ်၊ တေဇောဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ် ရှိ၏။ စိတ်ဝိညာဏ် ရှိ၏။ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ ရှိ၏။ ရုပ်ခန္ဓာ ရှိ၏။ နာမ်ခန္ဓာရှိ၏ စသည်တို့ပေတည်း။

မရှိ ဆိုသည်ကား- အတ္တမရှိ၊ ဇီဝမရှိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ၊ သတ္တဝါ မရှိ၊ လူမရှိ၊ နတ်မရှိ၊ သိကြားမရှိ၊ ဗြဟ္မာမရှိ၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ကျွဲ၊ နွား မရှိ၊ ဦးခေါင်းဟူ၍ မရှိ၊ လက်၊ ခြေစသော အင်္ဂါ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ကြီး၊ ငယ်ဟူ၍ မရှိ၊ ဆံပင်၊ အမွေး၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်း
ဟူ၍ မရှိ စသည်တို့ပေတည်း။

အတ္တမရှိ၊ ဇီဝမရှိ ဆိုသည်ကား- တစ်ဘဝအတွင်းတွင်
အခါခါဖြစ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်းဟူ၍ မရှိပဲ တစ်ခုတည်းနှင့် တစ်သက်
လုံးခိုင်မြဲ၍နေသော အတ္တ၊ ဇီဝဟူ၍ မရှိဆိုလိုသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ၊ သတ္တဝါမရှိ စသည်တို့၌လည်း ရုပ်ဓာတ်၊
နာမ်ဓာတ်တို့သည်သာ ရှိကုန်၏။ ထိုရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်
တို့သည်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ
စသည်မဟုတ်၊ ထိုရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့မှတစ်ပါး ပုဂ္ဂိုလ်
သတ္တဝါဟူ၍ အသီးအခြား မရှိ၊ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာစသည်လည်း
မရှိ- ဟု ဆိုလေ။

ဤပရမတ္ထသစ္စာသည် ဝိပလ္လာသတရား၏ ဆန့်ကျင့်ဖက်
ပေတည်း။ ဤပရမတ္ထသစ္စာ တရားမှသာလျှင် ဝိပလ္လာသတရား
ကို ပယ်နိုင်၏။ ဝိပလ္လာသတရားကို ပယ်နိုင်မှသာလျှင် သံသရာ
ဝဋ်ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်နိုင်၏။

သမ္မုတိသစ္စာ အလိုအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရှိ၏။ သတ္တဝါရှိ၏။

ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့သည် သံသရာ၌ တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝသို့ ကျင်လည်ပြောင်းသွား၍ နေကြ၏။

ပရမတ္ထသစ္စာ အလိုအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ၊ သတ္တဝါမရှိ၊ တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝသို့ ကျင်လည်ပြောင်းသွားသည်ဟူ၍ မရှိ။

သို့သော် ဤသစ္စာနှစ်ပါးသည် ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင် ဖက်ဖြစ်နေဘိ၏ တကားဟု ဆိုရန်ရှိ၏။ ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင် ဖက် မဖြစ်ကြစေရန် အဖြေမှာမူကား-

သမ္မုတိသစ္စာအလို၊ ပရမတ္ထသစ္စာအလိုဟူ၍ အလိုနှစ်ပါး သီးသန့်ခြားလျက် ရှိလေပြီ။

သမ္မုတိသစ္စာအလိုနှင့် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါရှိ၏-ဟု ပြောဆိုခဲ့သော် သမ္မုတိသစ္စာအလို ဆိုသောကြောင့် ပရမတ္ထသစ္စာ ဆရာက မငြင်းပယ်ရ၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဟု သမ္မုတိပညတ် ရှိသည်ကား အမှန်ပင်ဖြစ်၏။

ပရမတ္ထသစ္စာ အလိုအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမရှိဟူ၍ ပြောဆိုခဲ့သော် ပရမတ္ထသစ္စာ အလိုဆိုသောကြောင့် သမ္မုတိ သစ္စာဆရာက မငြင်းပယ်ရ၊ ပရမတ္ထသစ္စာဟူသည် ရုပ်တရား၊

ဝိပဿနာဒီပနီ

နာမ်တရားသည်သာ အမှန်ဖြစ်၏။ ပရမတ္ထသစ္စာမှာ ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍မရှိ၊ သတ္တဝါဟူ၍ မရှိ။

ဥပမာကား - တစ်ခုသော မြေအရပ်မှ မြေစိုင်ခဲတို့ကို တူးယူ၍ အမှုန်ပြုပြီးလျှင် အိုးအမျိုးမျိုး ခွက်အမျိုးမျိုး ပြုလုပ် သုံးဆောင်ကြသဖြင့် လောကကြီး၌ မြေအိုးအမျိုး ရှိကြ၏။ တရားစကား ပြောဆိုရာ၌ ဤလောကမှာ မြေအိုး၊ မြေခွက် မည်သည်ရှိ၏လော-ဟု မေးခဲ့သော် သမ္မုတိသစ္စာ အလိုအားဖြင့် မြေအိုး၊ မြေခွက်မည်သည် ဧကန်အမှန်ပင် ရှိ၏ဟူ၍ ဖြေဆို ရမည်။

ပရမတ္ထသစ္စာ အလိုအားဖြင့် မြေသည်သာရှိ၍ အိုး၊ ခွက်မရှိဟု ဖြေဆိုရမည်။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သမ္မုတိသစ္စာ အလိုမှာ လောကီဘုံသား လူအများတို့၏ ပြောရိုးဆိုရိုး ထင်ရှား ရှိသည်အတိုင်းပင် ဖြေဆိုသည်ဖြစ်၍ ရှင်းလင်းဖွယ် မရှိ၊ ပရမတ္ထ သစ္စာအလိုမူကား ရှင်းလင်းဖွယ် ရှိချေ၏။

ပရမတ္ထသစ္စာ အလိုအားဖြင့် မြေအိုး၊ မြေခွက်ဟူသော စကား၌ မြေသည်သာ ရှိ၏။ အိုးဟူ၍၊ ခွက်ဟူ၍ မရှိ၊ အကြောင်း

မူကား မြေဟူသောအမည်သည် အိုး၊ ခွက်၏အမည် မဟုတ်။
 မြေမျိုး၊ မြေစစ်၏အမည် သရုပ်သာဖြစ်၏။ အကြောင်းမူကား
 သံအိုး၊ သံခွက်၊ ကြေးအိုး၊ ကြေးခွက်၊ ရွှေအိုး၊ ရွှေခွက်၊
 ငွေအိုး၊ ငွေခွက်များလည်း ရှိ၏။ ထိုအိုး၊ ထိုခွက်များကို မြေအိုး၊
 မြေခွက်ဟူ၍ မခေါ်ရ။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ မြေမဟုတ်သော
 ကြောင့်တည်း။

အိုး၊ ခွက်ဟူသော အမည်သည်လည်း မြေ၏အမည်
 မဟုတ်။ အိုးသဏ္ဍာန်၊ ခွက်သဏ္ဍာန်ဟူသော အဝန်းအဝိုင်း
 စသော သဏ္ဍာန်ပညတ်၏ အမည်သည်သာ ဖြစ်၏။

အကြောင်းမူကား အိုးခွက်သဏ္ဍာန် မရှိကြသော မြေစိုင်ခဲ
 စသည်ကို အိုး၊ ခွက်ဟူ၍ မခေါ်ရ။ ထို့ကြောင့် မြေဟူသော
 အမည်သည် အိုးခွက်၏ အမည်မဟုတ်။ မြေဇာတိ၏ အမည်
 သည်သာ ဖြစ်၏။ အိုး၊ ခွက်ဟူသော အမည်သည် ထိုမြေ၏
 အမည်မဟုတ်။ သဏ္ဍာန်ပညတ်၏ အမည်သည်သာဖြစ်၏။
 သဏ္ဍာန်ပညတ်ဟူသော မြေမှုန့်တို့မှ အသီးအခြား ဓာတ်သား
 ဝတ္ထုရှိသည် မဟုတ်။ မြေမှုန့်တို့၏ ပေါင်းဖွဲ့တည်နေပုံအထူးကို

ဝိပဿနာဒီပနီ

အမှီပြု၍ စိတ်ထဲတွင် ထင်မြင်ရသော သဏ္ဍာန်နိမိတ် အရိပ်
အသွင်မျိုးမျှသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပရမတ္ထအလိုအားဖြင့်
မြေသည်သာ ရှိသည်။ အိုး၊ ခွက်ဟူ၍ မရှိဟု ဖြေဆိုပေသည်။ ။
ရှင်းလင်းချက်။

သမ္ပုတိသစ္စာ ပြီး၏။

ပရမတ္ထသစ္စာမျိုး ဆိုသည်ကား-

(၁) ရုပ်တရား၊

(၂) နာမ်တရား- ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် -

၁။ ရုပ်တရားသည် နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးရှိ၏။ နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး

ဟူသည်ကား-

ပထဝီဓာတ်၊

အာပေါဓာတ်၊

တေဇောဓာတ်၊

ဝါယောဓာတ်- ဟူသော မဟာဘုတ်ကြီးလေးပါး။

မိခင်ဧရာဝတီ

စက္ခု ဝတ္ထု၊

သောတ ဝတ္ထု၊

ဃာန ဝတ္ထု၊

ဇိဝှါ ဝတ္ထု၊

ကာယ ဝတ္ထု၊

ဟဒယ ဝတ္ထု- ဟူသော ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါး။

ဣတ္ထိဘာဝရုပ်၊

ပုမ္မာဝရုပ်- ဟူသော ဘာဝရုပ်နှစ်ပါး။

ဇီဝိတရုပ် တစ်ပါး။

အာဟာရရုပ် တစ်ပါး။

ရူပါရုံ၊

သဒ္ဒါရုံ၊

ဂန္ဓာရုံ၊

ရသာရုံ- ဟူသော ဂေါစရရုပ်လေးပါး။

ဤတစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတို့သည် ဖြစ်ပေါ်မှုဟူသော ဇာတိတရား

ထင်ရှားရှိကြခြင်းကြောင့် ဇာတ-ရုပ်မည်ကုန်၏။

မိခင်ဇရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

အာကာသဓာတ် -ဟူသော ပရိစ္ဆေဒရုပ်တစ်ပါး။

ကာယဝိညတ်,

ဝစီဝိညတ်- ဟူသော ဝိညတ်ရုပ်နှစ်ပါး။

လဟုတာ,

မုဒုတာ,

ကမ္မညာတာ- ဟူသော ဝိကာရရုပ်သုံးပါး။

ဥပစယ,

သန္တတိ,

ဇေတုတာ,

အနိစ္စတာ- ဟူသော လက္ခဏာရုပ်လေးပါး။

ဤဆယ်ပါးသော ရုပ်တို့သည် ဖြစ်ပေါ်မှုဟူသော ဇာတိတရား

ထင်ရှားမရှိကြခြင်းကြောင့် အဇာတ-ရုပ်မည်ကုန်၏။

ဇာတရုပ် ၁၈-ပါး

မဟာဘုတ်ကြီးလေးပါး

မဟာဘုတ်ကြီး ဆိုသည်ကား- အလွန်ကြီးပွားတတ်သည် ကိုဆိုသည်။

၁။ ပထဝီဓာတ် ဆိုသည်ကား- မြေဓာတ်တည်း။

မြေဓာတ် ဆိုသည်ကား- ရုပ်တရားတို့၏ တည်ရန်၊ မှီရန် အမာခံသဘောတည်း။ ထိုမြေဓာတ်သည် ခက်မာမျိုး၊ ခက်မာ သည်ထက် ခက်မာမျိုး၊ နူးညံ့မျိုး၊ နူးညံ့သည်ထက် နူးညံ့မျိုး ဟူ၍ အဆင့်ဆင့် ရှိ၏။

၂။ အာပေါဓာတ် ဆိုသည်ကား- ရေဓာတ်တည်း။

ရေဓာတ် ဆိုသည်ကား- ရုပ်တရားတို့ကို အတုံးအခဲ ဖြစ်စေရန် ဖွဲ့စည်းမှုတည်း။ ထိုရေဓာတ်သည် ဖွဲ့စည်းမှု အတင်း အလျော့အမျိုးမျိုး ရှိ၏။

၃။ တေဇောဓာတ် ဆိုသည်ကား- မီးဓာတ်တည်း။

မီးဓာတ် ဆိုသည်ကား- ရုပ်တရားတို့ကို လောင်မှု၊ မြိုက်မှု၊ ရင့်စေမှုပေတည်း။ ထိုလောင်မြိုက်မှုသည် ပူ၍လောင်မှု၊ အေး၍

ဝိပဿနာဒီပနီ

လောင်မှု- ဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။

၄။ ဝါယောဓာတ် ဆိုသည်ကား- လေဓာတ်တည်း။

လေဓာတ် ဆိုသည်ကား- ထောက်ကန်မှုတည်း။ ထိုလေဓာတ်သည် ထောက်ကန်လေ၊ ထမ်းဆောင်လေ၊ တွန်းငှေ့လေ၊ တိုက်လွှင့်လေ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ရှိ၏။

ဤဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့မှ အလုံးစုံသော ရုပ်တရားတို့သည် ပေါက်ဖွားကြကုန်၏။

ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါး

ဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား- စိတ်၏ဖြစ်ရာ၊ တည်ရာ၊ မှီရာ၊ ပွားစီးရာပေတည်း။

၅။ စက္ခုဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား- မျက်လုံးအိမ်တွင်းမှာ ပေါ်ရှိသော အကြည်ဓာတ်မျိုးပေတည်း။

၎င်းစက္ခုဝတ္ထုရုပ်မှ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ပေါက်ဖွား၏။ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ဆိုသည်ကား- အဆင်းသဏ္ဍာန် အမျိုးမျိုးတို့ကို မြင်မှုပေတည်း။

မိခင်ဧရာဝတီ

၄၆

လယ်တီဆရာတော်

၆။ သောတဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား- နားအိမ်တွင်းမှာ ပေါ်ရှိသော အကြည်ဓာတ်မျိုးပေတည်း။

၎င်းသောတဝတ္ထုရုပ်မှ သောတဝိညာဏ်စိတ် ပေါက်ဖွား၏။ သောတဝိညာဏ်စိတ် ဆိုသည်ကား- အသံအမျိုးမျိုးတို့ကို ကြားမှု ပေတည်း။

၇။ ဃာနဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား- နှာခေါင်းအိမ်တွင်းမှာ ပေါ်ရှိသော အကြည်ဓာတ်မျိုးပေတည်း။

၎င်းဃာနဝတ္ထုရုပ်မှ ဃာနဝိညာဏ်စိတ် ပေါက်ဖွား၏။ ဃာနဝိညာဏ်စိတ် ဆိုသည်ကား- အနံ့အမျိုးမျိုးတို့ကို နံမှု ပေတည်း။

၈။ ဇိဝှါဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား- လျှာအပြင်မှာ ပေါ်ရှိ သော အကြည်ဓာတ်မျိုးပေတည်း။

၎င်းဇိဝှါဝတ္ထုရုပ်မှ ဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ် ပေါက်ဖွား၏။ ဇိဝှါ ဝိညာဏ်စိတ် ဆိုသည်ကား- အချို၊ အချဉ်စသော အရသာ အမျိုးမျိုးတို့ကို သိမှုပေတည်း။

၉။ ကာယဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား- ခြေဖဝါးအပြင်မှစ၍

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

အတွင်းအပြင် တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ပေါ်ရှိသော အကြည်ဓာတ်မျိုး
ပေတည်း။

၎င်းကာယဝတ္ထုရုပ်မှ ကာယဝိညာဏ်စိတ် ပေါက်ဖွား၏။
ကာယဝိညာဏ်စိတ် ဆိုသည်ကား အတွေ့အထိတို့ကို သိမှုပေ
တည်း။

၁၀။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား- နှလုံးအိမ်တွင်းမှာ
ပေါ်ရှိသော အလွန်နူးညံ့ထွန်းပလှသော ရုပ်အထူးပေတည်း။

၎င်းဟဒယဝတ္ထုရုပ်မှ *မနောဝိညာဏ်စိတ်မျိုး ရ၆-ပါးတို့
ပေါက်ဖွားပေကုန်၏။

ဤဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါးတို့မှ အလုံးစုံသော စိတ်ဝိညာဏ်တရား
တို့သည် ပေါက်ဖွားကြကုန်၏။

* မှတ်ချက် ။ ။ ဒွေပစ္စဝိညာဏ် -၁၀၊

အရူပဝိပါက်-၄- ကြည်သော ရ၅-ပါးသော
စိတ်တို့ကို ဆိုသည်။

မိခင်ဧရာဝတီ

၄၈

လယ်တီဆရာတော်

ဘာဝရုပ်နှစ်ပါး

ဘာဝရုပ် ဆိုသည်ကား- ဖြစ်ကြောင်းတရား တစ်မျိုးပေ တည်း။

၁၁။ ကုတ္တိဘာဝရုပ် ဆိုသည်ကား- ကုတ္တိသဏ္ဍာန် အမျိုးမျိုး၊ ကုတ္တိအမူအရာ အမျိုးမျိုးတို့၏ ဖြစ်ပွားရန်အကြောင်း ဗီဇဖြစ်သော ရုပ်အထူးပေတည်း။

၁၂။ ပုမ္ဘာဝရုပ် ဆိုသည်ကား- ပုရိသသဏ္ဍာန် အမျိုးမျိုး၊ ပုရိသအမူအရာ အမျိုးမျိုးတို့၏ ဖြစ်ပွားရန်အကြောင်း ဗီဇ ဖြစ်သော ရုပ်အထူးပေတည်း။

ဤဘာဝရုပ်တို့သည် ကုတ္တိသဏ္ဍာန်၊ ပုရိသသဏ္ဍာန်တို့၌ အသီးအသီး ကာယဝတ္ထုရုပ်ကဲ့သို့ ခြေဖဝါးအပြင်မှစ၍ အတွင်း အပြင် တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ပေါ်ရှိကြကုန်၏။

ဤဘာဝရုပ်တို့၏ အုပ်စိုးမှုကြောင့် မိန်းမနှင့်ယောက်ျား ခြားနား မှုတို့သည် ရှိကြကုန်၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ဇီဝိတရုပ်

၁၃။ ဇီဝိတရုပ် ဆိုသည်ကား- အသက်ပေတည်း။

အသက် ဆိုသည်ကား- ကြာအိုင်၌ရှိသော ရေသည် ကြာပင် ကြာရိုးတို့ကို မသေမခြောက်စေရန် စောင့်ရှောက်ပေးသကဲ့သို့ ကမ္မဇရုပ် တရားတို့ကို အစဉ်သဖြင့် စိမ်းစိမ်းရှင်ရှင် ရွှင်ရွှင် လန်းလန်း ရှိနေကြစေရန် စောင့်ချုပ်အုပ်ထိန်းသော ရုပ်ရှင် ရုပ်နှစ်အထူးပေတည်း။

လောကတွင် သတ္တဝါသေသည် ရှင်သည်ဟူသော အချက် ကြီးသည် ဤဇီဝိတရုပ်၏အချက်ပေတည်း။

ဇီဝိတရုပ် အပြီးချုပ်သည်ကို သတ္တဝါသေသည်- ဟု ဆို၏။
ဇီဝိတရုပ်အစဉ် ရှိနေသည်ကို သတ္တဝါအရှင်- ဟု ဆို၏။

ဤရုပ်သည်လည်း တစ်ကိုယ်လုံး၌ တည်၏။

အာဟာရရုပ်

၁၄။ အာဟာရရုပ် ဆိုသည်ကား- အလွန်ဆောင်စွမ်းနိုင် သော ရုပ်ဆီရုပ်နှစ် ဓာတ်ဆီဓာတ်နှစ်ပေတည်း။

မိခင်ဧရာဝတီ

မြေ၏အတွင်း၌ တည်ရှိသော ရေဓာတ်၊ ကောင်းကင်မှ အစဉ်မပြတ်ရွာသော မိုးရေတို့သည် သစ်ပင်ချုံမြက်တို့ကို ပေါက်ဖွားကြစေခြင်း၊ ကြီးပွားကြစေခြင်း၊ တည်ခိုင်ကြစေခြင်း ငှါ အလွန်ဆောင်စွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ ကမ္မဇကောယ၊ စိတ္တဇကောယ၊ ဥတုဇကောယ၊ အာဟာရဇကောယ- ဟု ဆိုအပ်သော ကာယကြီး လေးပါး ရုပ်တရားတို့ကို ပေါက်ဖွားကြစေခြင်း၊ ကြီးပွားကြ စေခြင်း၊ တည်ခိုင်ကြစေခြင်းငှါ လွန်စွာချီးမြှောက် ထောက်ပံ့ ဆောင်ရွက်နိုင်သော မြေဆီမြေဩဇာပေတည်း။

ဤအာဟာရရုပ်သည် ဇီဝိတရုပ်၏ အထောက်အပံ့ကြီးပေ တည်း။ ထို့ကြောင့် လောက၌ အစားအစာ အာဟာရဝတ္ထု ရှာမှီးမှု အချက်ကြီးကို အသက်မွေးမှုကြီး ခေါ်ကြလေသည်။

ဂေါစရရုပ်လေးပါး

ဂေါစရရုပ် ဆိုသည်ကား- စက္ခုဝိညာဏ်စသော ပဉ္စဝိညာဏ်တို့၏ ကျက်စားရာ အာရုံမျိုး ဆိုလိုသည်။

၁၅။ ရူပါရုံ ဆိုသည်ကား- အဆင်းမျိုးတည်း။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

၁၆။ သဒ္ဓါရုံ ဆိုသည်ကား- အသံမျိုးတည်း။

၁၇။ ဂန္ဓာရုံ ဆိုသည်ကား- အနံ့မျိုးတည်း။

၁၈။ ရသာရုံ ဆိုသည်ကား- အချို၊ အချဉ်စသော အရသာ
မျိုးတည်း။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ကျန်ရှိသည်မှာ မဟာဘုတ်ကြီး လေးပါးတွင် ပါဝင်
ပြီးဖြစ်၍ ကျန်ရှိလေသည်။ ပထဝီဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ တေဇောဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ ဝါယော
ဖောဋ္ဌဗ္ဗဟူ၍ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ သုံးပါးပင် ရှိ၏။ ဤဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ထည့်လျှင်
ဂေါစရုပ်ငါးပါး ပြီး၏။

ထိုငါးပါးတို့တွင် -

ရူပါရုံသည် စက္ခု၏အာရုံပေတည်း။

သဒ္ဓါရုံသည် သောတ၏အာရုံပေတည်း။

ဂန္ဓာရုံသည် ဃာန၏အာရုံပေတည်း။

ရသာရုံသည် ဇိဝှါ၏အာရုံပေတည်း။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ကာယ၏အာရုံပေတည်း။

ဇာတရုပ် ၁၈-ပါး ပြီး၏။

အဇာတရုပ် ၁၀-ပါး

အာကာသဓာတ်

၁၀။ အာကာသဓာတ် ဆိုသည်ကား- ကောင်းကင်သဘော ပေတည်း။

သဲမှုန့်တို့ကို စုပုံထားရာ၌ သဲမှုန့်ငယ်တစ်ခုနှင့် သဲမှုန့်ငယ် တစ်ခု၏အကြားသည် ရှိသည်သာဖြစ်၏။ သဲမှုန့်နှင့် အညီအမျှ အာကာသဓာတ်သည်လည်း အပြည့်ရှိ၏။ အပြည့်ရှိသည့် အတွက်ကြောင့် ဤကားတစ်ခု၊ ဤကားတစ်ခုဟု သဲမှုန့်တို့ကို ခြားနားနိုင်ကြကုန်၏။ ပြိုပျက်ချိန် ဆိုက်ခဲ့သော် ထိုအာကာသ တို့မှပင် သဲမှုန့်ချင်းချင်း ကွဲပြား၍ သဲပုံသည် ပြိုပျက်လေသည်။

ထို့အတူ အလွန်ခက်မာလှစွာသော ကျောက်တုံး၊ ကျောက်ခဲ၊ သံတုံး၊ သံခဲတို့၌လည်း သဲမှုန့်ငယ်တစ်ခု၊ တစ်ခုနှင့်တူသော ရုပ်ငယ်ကလေးတွေ အသင်္ချေယျ အနန္တရှိကြ၏။ တစ်ခု၊ တစ်ခု သော ရုပ်စုရုပ်ခဲကို ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၊ တစ်ခု ခေါ်ကြ၏။

ထိုရုပ်ကလာပ်တို့၏ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု၏ အကြားသည် ရှိသည်သာဖြစ်၏။ ကျောက်တုံး၊ သံတုံးတို့နှင့် အညီအမျှ

ဝိပဿနာဒီပနီ

အာကာသဟူသော ပရိစ္ဆေဒရုပ်သည်လည်း အပြည့်ရှိ၏။ ထို ပရိစ္ဆေဒ အာကာသရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ထိုကျောက်တုံး၊ သံတုံးတို့ကို ဖြတ်နိုင်ကြ၏။ ခွဲနိုင်ကြ၏။ စိတ်နိုင်ကြ၏။ အမှုန်ပြုနိုင်ကြ၏။ အရေပြုနိုင်ကြ၏။

ဝိညတ်ရုပ်နှစ်ပါး

ဝိညတ် ဆိုသည်ကား- တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် စိတ်အလိုကို သိကြစေရန် ဖြစ်သောအမှုအရာ မျိုးပေတည်း။

၂၀။ ကာယဝိညတ်ရုပ် ဆိုသည်ကား- မိမိ၏စိတ်အလိုကို သူတစ်ပါးသိဖို့ရန် ကိုယ်အင်္ဂါ၏ လှုပ်ရှားခြင်းအမှုအရာ အထူး မျိုးပေတည်း။

၂၁။ ဝစီဝိညတ်ရုပ် ဆိုသည်ကား- မိမိစိတ်အလိုကို သူတစ်ပါးသိဖို့ရန်ဖြစ်သော စကားသံဉ်ပါရှိသော ထိုထိုအက္ခရာ ကို လှုပ်ရှားစေသော အမှုအရာအထူးပေတည်း။

သူတစ်ပါး၏စိတ်သက်သက်ကို မသိနိုင်ကြ မမြင်နိုင်ကြ

သူတို့မှာ ထိုထိုစိတ်အလိုကိုလည်းကောင်း၊ ထိုထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း ဤဝိညတ်ရုပ်နှစ်ပါးတို့ဖြင့် သိအောင် ပြုလုပ်၍ အချင်းချင်း၏ စိတ်အလိုကို သိကြရကုန်၏။ သိစေလိုသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိကြရကုန်၏။ သူတစ်ပါးအား မိမိအလိုကို သိစေမှုမျိုး မဟုတ်ရာတို့၌လည်း စိတ်အလိုနှင့် ကိုယ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားသွားလာမှု၊ စိတ်အလိုနှင့်စာပေကျမ်းဂန် ရွတ်အံမှုတို့၌ ဤဝိညတ်ရုပ်နှစ်ပါး၏ ကိစ္စပေတည်း။

ဝိကာရရုပ်သုံးပါး

ဝိကာရရုပ် ဆိုသည်ကား- ဇာတရုပ်တို့၏အမှုထူး အရာထူး ပေတည်း။

၂၂။ လဟုတာ ဆိုသည်ကား- ပေါ့ပါးမှုပေတည်း။

၂၃။ မုဒုတာ ဆိုသည်ကား- နူးညံ့မှုပေတည်း။

၂၄။ ကမ္မညတာ ဆိုသည်ကား- ကိုယ်အမှု နှုတ်အမှုတို့၌ အသုံးပြု၍ ကောင်းခြင်းတည်း။

ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ ဓာတ်ကြီးလေးပါးတွင် တစ်ပါးပါး

ဝိပဿနာဒီပနီ

ဖောက်ပြန်မှုနှင့် မညီမညွတ် ရှိနေသောအခါ ထိုကိုယ်အင်္ဂါသည် အလိုရှိရာ ပြုပြင်ခြင်းအမှု၌ ပကတိအခါမှာကဲ့သို့ ပေါ့ပါးခြင်း မရှိ။ လေး၏၊ ဒုက္ခဖြစ်၏။ ပကတိအခါမှာကဲ့သို့ နူးညံ့ခြင်း မရှိ။ တောင့်တင်း၏၊ ဒုက္ခဖြစ်၏။ ပကတိအခါမှာကဲ့သို့ လိုတိုင်းမရ၊ လှုပ်တိုင်းနာ၏။ စကားပြောဆိုကြရာ နှုတ်လျှာ လှုပ်ရှားမှုတို့၌လည်း ဓာတ်မညီမညွတ် ရှိသည့်အခါတို့၌ နှုတ်လျှာ လေးမှု၊ တောင့်တင်းမှု၊ လိုတိုင်းမရမှု ရှိကြ၏။ ဓာတ်လေးပါး ညီညွတ်၍ ကိုယ်အင်္ဂါ နှုတ်အင်္ဂါ ကျန်းမာပကတိ ရှိသောအခါတို့၌မူကား ဤလဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာ ဟူသော ဂုဏ်သုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံကြ၏။ ဤဂုဏ်သုံးပါးကို ဝိကာရရုပ်သုံးပါး ခေါ်၏။

လက္ခဏာရုပ်လေးပါး

လက္ခဏာ ဆိုသည်ကား- ဤတရားတို့ကား အနိစ္စမျိုးတို့ သာတည်း- ဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျ သိမှတ်နိုင်ကြရန် အမှုအရာမျိုး ပေတည်း။

မိခင်ဧရာဝတီ

၅၆

လယ်တံဆရာတော

၂၅။ ဥပစယရုပ် ဆိုသည်ကား- ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊
ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် အဆင့်ဆင့် တိုးပွားခြင်းများပေတည်း။

ထိုတွင် ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို အာစယ- ဟု ဆိုရ၏။
အာစယ၊ ဥပစယမျိုး ခေါ်ရ၏။

၂၆။ သန္တတီရုပ် ဆိုသည်ကား- အဆင့်ဆင့် တိုးပွားမှု
ပြီးဆုံးသည်နောက် မတိုးမဆုတ် တည်၍နေခြင်းပေတည်း။

၎င်းသန္တတီကို ပဝတ္တိဟူ၍ ခေါ်ရ၏။ ရုပ်ကလာပ်တို့၏
ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဟူသော ဇာတိတရားတစ်ပါးတည်းသည်ပင်လျှင်
အာစယ၊ ဥပစယ၊ သန္တတီဟူ၍ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် အမည်
သုံးပါးဖြစ်၏။

၂၇။ ဇရတာ ဆိုသည်ကား- အိုမှု၊ ကျမှု၊ ရင့်ရော်မှည့်ရွမ်း
ဟောင်းနွမ်း ဆွေးပုပ် ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးမှုပေတည်း။

၂၈။ အနိစ္စတာ ဆိုသည်ကား- သေဆုံးချုပ်ပျက်မှု ကုန်ခန်း
ပျောက်ကွယ်မှုပေတည်း။

သစ်ပင်ငယ်တစ်ခု၌ အာစယအခိုက်၊ ဥပစယအခိုက်၊
သန္တတီအခိုက်၊ ဇရတာအခိုက်၊ အနိစ္စတာအခိုက် ဟူ၍ အခိုက်

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

အလှည့် အခါအခွင့်ငါးပါး ရှိ၏။

ထိုသစ်ပင်ငယ်သည် ရှေးဦးစွာ ပေါ်ပေါက်လာ၏။
ပေါ်ပေါက်ပြီးနောက် တစ်နေ့တစ်ခြား တိုးပွားပေ၏။ တိုးပွား
ပြီးနောက် အတိုးအပွားရပ်၍ ကာလမြင့်ရှည် တည်နေ၏။
တည်နေပြီးနောက် ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါး၍ သွား၏။ ဆုတ်ယုတ်
လျော့ပါး၍ သွားရာအဆုံး၌ သေလေ၏။ သေပြီးနောက်
ပျက်ပြားကုန်ဆုံးလေ၏။

ပေါ်ပေါက်စဉ်အခါ ရုပ်တို့၏ဥပါဒ်သည် အာစယမည်၏။

တိုးပွားစဉ်အခါ ရုပ်တို့၏ဥပါဒ်သည် ဥပစယမည်၏။

တည်နေစဉ်အခါ ရုပ်တို့၏ဥပါဒ်သည် သန္တတိမည်၏။

ဤအခါသုံးပါး၏အတွင်း၌ ရုပ်တို့၏ ခဏိကဇရတာ၊
ခဏိကအနိစ္စတာတို့သည် ရှိကြကုန်သော်လည်း မထင်ရှားကြ
လေကုန်။

ထိုသစ်ပင်ငယ်၏ ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးစဉ်အခါ ရုပ်တို့၏
ဦးခဏ၌ ရင့်ရော်မှုသည် ဇရတာမည်၏။ ဤဆုတ်ယုတ်
လျော့ပါးစဉ်အခါတွင်း၌လည်း ရုပ်တို့၏ ခဏိကဇာတိ၊ ခဏိက

မရဏတို့သည် ရှိကြကုန်၏။

ထိုသစ်ပင်ငယ် ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါး၍ သွားလေရာ အဆုံး၌ သေလေ၏။ သေသည်မှစ၍ ထိုသစ်ပင်ငယ်၏ အစ၊ အန အလုံးစုံ ကုန်ဆုံးကွယ်ပျောက်သည်တိုင်အောင် ထိုအခါတွင်း၌ ရုပ်တို့၏ခဏိက မရဏသည် အနိစ္စတာမည်၏။ အနိစ္စတာ၏ အခိုက်အခါတွင်း၌လည်း ရုပ်တို့၏ခဏိက ဇာတိ၊ ခဏိက ရေတာတို့သည် ရှိကြကုန်၏။

သို့ရာတွင် ထင်ပေါ် ထင်ရှားရာကိုသာ ထုတ်ဖော်၍ အခိုက် အခါငါးပါး ခြားနားချက်ကို ပြသတည်း။

ဤသစ်ပင်ငယ်နှင့်တူစွာ သစ်ကိုင်း၊ သစ်ခက်၊ သစ်ရွက်၊ သစ်ညွန့်၊ သစ်ပွင့်၊ သစ်သီးတို့၌လည်း အသီးအသီး အခိုက် အတန် ငါးပါးစီ ရှိကြ၏။

သစ်သီးတစ်ခုမှာ ရှေးဦးစွာပေါ်မှု နောက်၌တိုးပွားမှု၊ နောက်၌တည်နေမှု၊ နောက်၌မှည့်ရွမ်းမှု၊ နောက်၌အညှာပြတ် ကြွေသေမှု၊ နောက်၌ပျက်ပြားကုန်ဆုံး ကွယ်ပမှုတို့သည် ရှိကြ ကုန်၏။

ဝိပဿနာဒီပနီ

သစ်ပင်တို့နှင့်တူစွာ သတ္တဝါတို့၌လည်းကောင်း၊ သတ္တဝါတို့၏အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၌လည်းကောင်း အစမှစ၍ ပေါ်ပေါက်မှု စသည်တို့ကို ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ရအပ်ကုန်၏။

သွားခြင်း၊ လာခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ ပြောဆိုခြင်း စသောကိုယ်အမှုအရာ၊ နှုတ်အမှုအရာ၊ စိတ်အမှုအရာတို့၌လည်း အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး ရှိကြကုန်ရာ ထိုအမှုအရာ ငါးချက်တို့ကိုလည်း ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ရအပ်ကုန်၏။

အိမ်၊ တိုက်၊ ဗိမာန်၊ ဇရပ်၊ တန်ဆောင်း၊ ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်၊ အဝတ်၊ ပုဆိုး၊ အိုး၊ အင်၊ ခွက်တို့အလျောက် စသည်တို့၌လည်း အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး ရှိကြကုန်သည်သာတည်း။

အဇာတရုပ် ၁၀-ပါး ပြီး၏။

ရူပသမုဋ္ဌာန

ရုပ်ဖြစ်ကြောင်း တရားလေးပါး

ရုပ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရားသည် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရဟူ၍ လေးပါးရှိ၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

၆၀

လယ်တီဆရာတော်

၁။ ကံ ဆိုသည်ကား- ရှေးဘဝတို့၌ ပြုလုပ်ခဲ့သော ကုသိုလ်မှု၊ အကုသိုလ်မှုများပေတည်း။

၂။ စိတ် ဆိုသည်ကား- ယခုရှိနေဆဲဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်များပေတည်း။

၃။ ဥတု ဆိုသည်ကား- သီတတေဇော၊ ဥဏှတေဇော ဟူသော မီးဓာတ်နှစ်ပါးပေတည်း။

၄။ အာဟာရ ဆိုသည်ကား- ပဋိသန္ဓေမှစ၍ ပါသော အဇ္ဈတ္တဩဇာတစ်ပါး၊ မျိုအပ်သော အစာရေစာတို့မှပါသော ဗဟိဒ္ဓဩဇာတစ်ပါး ဟူသော ဓာတ်ဆီနှစ်ပါးပေတည်း။

ရုပ် (၂၈)ပါးတို့တွင် -

ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါး၊

ဘာဝရုပ်နှစ်ပါး၊

ဇီဝိတရုပ်တစ်ပါး-

ဤကိုးပါးတို့သည် ကံကြောင့်သာ ဖြစ်ကုန်၏။

ဝိညတ်ဒွေးသည် စိတ်ကြောင့်သာ ဖြစ်၏။

သဒ္ဓါရုံသည် စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော အသံမျိုး၊ ဥတုကြောင့်

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ဖြစ်သော အသံမျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။

ဝိကာရရုပ်သုံးပါးသည် စိတ်ကြောင့်လည်း ဖြစ်၏။ ဥတု
ကြောင့်လည်း ဖြစ်၏။ အာဟာရကြောင့်လည်း ဖြစ်၏။

ကျန်ရှိသော ရုပ်ပေါင်း (၁၃)ပါးတို့တွင် ဇရတာရုပ်၊
အနိစ္စတာရုပ် နှစ်ပါးကို ချန်လှပ်၍ -

ဓာတ်ကြီးလေးပါး၊

အာဟာရရုပ်၊

ရူပါရုံ၊

ဂန္ဓာရုံ၊

ရသာရုံ၊

အာကာသဓာတ်၊

ဥပစယရုပ်၊

သန္တတိရုပ် -ဟူသော ရုပ်တစ်ဆယ့်တစ်ပါးတို့သည်
အကြောင်းလေးပါးတို့ကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။ ကံကြောင့်ဖြစ်ရာ
မှာလည်း သူတို့ပါကြကုန်တော့သည်။ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်ရာ၊
ဥတုကြောင့်ဖြစ်ရာ၊ အာဟာရကြောင့် ဖြစ်ရာမှာလည်း သူတို့ပါ

၆၂

လယ်တီဆရာတော်

ကြကုန်တော့သည်။

သူတို့နှင့်ကင်းသော ရုပ်ဟူ၍ တစ်စုံတစ်ခုမျှ မရှိပေ။
သူတို့နှင့်တကွ ရှစ်ပါး၊ ကိုးပါးစသော အစုအခဲအနေနှင့် ဖြစ်ကြ
ကုန်၏။ ရုပ်စုရုပ်ခဲတစ်ခုကို ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု-ဟု ခေါ်၏။

ဇရတာရုပ်, အနိစ္စတာရုပ်တို့မှာမူကား ဖြစ်မှုမျိုး မဟုတ်။
ဖြစ်ပြီးသည်နောက် ဓမ္မတာအလျောက် ရင့်မြဲပျက်မြဲ ဖြစ်ကြကုန်၏။
အကြောင်းတရားလေးပါးကြောင့် ဖြစ်မှုမှ အလွတ်ဖြစ်ကြကုန်၏။

ရုပ် (၂၈)ပါး ပြီး၏။

နာမ်တရား (၅၄)ပါး

၁။ စိတ်တစ်ပါး၊

၂။ စေတသိက်ငါးဆယ့်နှစ်ပါး၊

၃။ နိဗ္ဗာန်တစ်ပါး၊

စိတ် ဆိုသည်ကား- အာရုံကိုရှာကြံမှု၊ အာရုံကိုရမှု၊ သိမှု
ပေတည်း။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

စေတသိက် ဆိုသည်ကား- စိတ်မှပေါက်ဖွားသော နာမ် အမှုအရာများပေတည်း။

နိဗ္ဗာန် ဆိုသည်ကား- ဒုက္ခအမျိုးမျိုးတို့မှ လွတ်ငြိမ်းမှုပေ တည်း။

၁။ စိတ်သည် -

- စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်,
- သောတဝိညာဏ်စိတ်,
- ဃာနဝိညာဏ်စိတ်,
- ဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်,
- ကာယဝိညာဏ်စိတ်,
- မနောဝိညာဏ်စိတ် -ဟူ၍ ခြောက်ပါးရှိ၏။

စက္ခုဝတ္ထုရုပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သော စိတ်ကို စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ခေါ်၏။ အဆင်းကို မြင်မှုပေတည်း။

သောတဝတ္ထုရုပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သော စိတ်ကို သောတဝိညာဏ် စိတ် ခေါ်၏။ အနံ့ကိုနံမှုပေတည်း။

ဇိဝှါဝတ္ထုရုပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သော စိတ်ကို ဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်

မိခင်ဧရာဝတီ

၆၄

လယ်တီဆရာတော်

ခေါ်၏။ အရသာကို သိမှုပေတည်း။

ကာယဝတ္ထုရုပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သော စိတ်ကို ကာယဝိညာဏ်
စိတ် ခေါ်၏။ အတွေ့အထိကို သိမှုပေတည်း။

ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သော စိတ်ကို မနောဝိညာဏ်
စိတ် ခေါ်၏။ အရူပဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ဟဒယဝတ္ထုနှင့်
ကင်း၍လည်း ဖြစ်၏။

ထိုမနောဝိညာဏ်သည် -

ကာမမျိုး၊

ရူပမျိုး၊

အရူပမျိုး၊

လောကုတ္တရာမျိုး- ဟူ၍ လေးမျိုးရှိ၏။

ထိုတွင် ကာမမျိုး ဆိုသည်ကား- ကာမတဏှာ၏
သိမ်းပိုက်ရာဖြစ်သော စိတ်ကြမ်းမျိုးတည်း။

ထိုကာမမျိုးသည် -

အကုသိုလ်စိတ်မျိုး၊

ကုသိုလ်စိတ်မျိုး၊

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ဝိပါက်စိတ်မျိုး၊

ကြိယာစိတ်မျိုး- ဟူ၍ လေးမျိုးရှိ၏။

ရူပမျိုး ဆိုသည်ကား- ကာမတဏှာမှ ကျွတ်လွတ်၍
ရူပတဏှာ၏ သိမ်းပိုက်ရာဖြစ်သော ဈာန်စိတ်မျိုးတည်း။

ထိုရူပမျိုးသည် -

ကုသိုလ်ဈာန်စိတ်မျိုး၊

ဝိပါက်ဈာန်စိတ်မျိုး၊

ကြိယာဈာန်စိတ်မျိုး- ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏။

အရူပမျိုး ဆိုသည်ကား-

ကုသိုလ်ဈာန်စိတ်မျိုး၊

ဝိပါက်ဈာန်စိတ်မျိုး၊

ကြိယာဈာန်စိတ်မျိုး- ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏။

လောကုတ္တရာမျိုး ဆိုသည်ကား- တဏှာသုံးပါးမှ
ကျွတ်လွတ်၍ ကာမလောက၊ ရူပလောက၊ အရူပလောက
ဟူသော လောကသုံးပါးကို လွန်မြောက်သော အရိယစိတ်မျိုး
တည်း။ ထိုလောကုတ္တရာစိတ်သည်မူကား-

မိခင်ဧရာဝတီ

၆၆

လယ်တီဆရာတော်

အရိယမဂ်စိတ်မျိုး၊

အရိယဖိုလ်စိတ်မျိုး- ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။

စေတသိက် (၅၂)

၂။ စေတသိက်သည် -

ဖဿ၊

ဝေဒနာ၊

သညာ၊

စေတနာ၊

ဧကဂ္ဂတာ၊

ဇီဝိတ၊

မနသိကာရ၊

ဤ (ရ)ပါးတို့သည် သဗ္ဗစိတ္တက မည်ကုန်၏။ စိတ်တိုင်း
နှင့်ယှဉ်ကုန်၏။

ဝိတက္က၊

ဝိစာရ၊

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

၆၇

ဝီရိယ၊

ပီတိ၊

ဆန္ဒ၊

အဓိမောက္ခ၊

ဤ (၆)ပါးတို့သည် ပကီဏ်း မည်ကုန်၏။ ပြီးပြန်၍သာ
ယှဉ်ကုန်၏။ ဤ (၁၃)ပါးတို့သည် ဝိမိဿက မည်ကုန်၏။
ကောင်း၊ မကောင်းနှင့် ဆက်ဆံကုန်၏။

လောဘ၊

ဒေါသ၊

မောဟ၊

ဒိဋ္ဌိ၊

မာန၊

ဣဿာ၊

မစ္ဆရိယ၊

ကုက္ကစ္စ၊

အဟိရိက၊

မိခင်ဧရာဝတီ

၆၈

လယ်တီဆရာတော်

အနောတ္တပ္ပ၊

ဥဒ္ဒစ္စ၊

ထိန၊

မိဒ္ဓ၊

ဝိစိကိစ္ဆာ၊

ဤ (၁၄)ပါးတို့သည် ပါပဇာတိ မည်ကုန်၏။ မကောင်း
မျိုးအစစ် ဖြစ်ကုန်၏။

အလောဘ၊

အဒေါသ၊

အမောဟ၊

သဒ္ဓါ၊

သတိ၊

ဟိရိ၊

ဩတ္တပ္ပ၊

တတြမဇ္ဈတ္တတာ၊

ကာယပဿဒ္ဓိ၊

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

စိတ္တပဿဒ္ဓိ၊
 ကာယလဟုတာ၊
 စိတ္တလဟုတာ၊
 ကာယမုဒုတာ၊
 စိတ္တမုဒုတာ၊
 ကာယကမ္မညတာ၊
 စိတ္တကမ္မညတာ၊
 ကာယပါဂုညတာ၊
 စိတ္တပါဂုညတာ၊
 ကာယုဇကတာ၊
 စိတ္တုဇကတာ - ဟူ၍ သောဘဏ (၂၀)။
 သမ္မာဝါစာ၊
 သမ္မာကမ္မန္တံ၊
 သမ္မာအာဇီဝံ- ဟူ၍ ဝိရတီသုံးပါး။
 ကရဏာ၊
 မုဒိတာ- ဟူ၍ အပ္ပမညာနှစ်ပါး။

မိခင်ဧရာဝတီ

၇၀

လယ်တီဆရာတော်

ဤ (၂၅)ပါးတို့သည် ကလျာဏဇာတိ မည်ကုန်၏။
အကောင်းမျိုးအစစ် ဖြစ်ကုန်၏။

ဝိမိဿက..... ၁၃-ပါး၊

ပါပဇာတိ..... ၁၄-ပါး၊

ကလျာဏဇာတိ..... ၂၅-ပါး၊

ပေါင်း..... ၅၂-ပါး ဖြစ်၏။

သဗ္ဗစိတ္တက ရ-ပါး

၁။ ဖဿ ဆိုသည်ကား- တွေ့ထိခြင်းတည်း။

တွေ့ထိခြင်း ဆိုသည်ကား- ဣဋ္ဌရသ၊ အနိဋ္ဌရသ ပေါ်ထွက်စေရန် အာရုံကို ကြိတ်နှိပ်ခြင်းတည်း။ ထိုဖဿသည် အာရုံ၏ရသကို ထုတ်ဖော်သော တရားဖြစ်ပေ၍ ခပ်သိမ်းသော စေတသိက်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပွားရန် အမှုရင်းဖြစ်ပေ၏။ ရသမပေါ်ခဲ့လျှင် အာရုံဟူသမျှသည် အသုံးကျမည်မဟုတ်။

၂။ ဝေဒနာ ဆိုသည်ကား- ထိုရသကို ခံစားမှုပေတည်း။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည် ဤခံစားမှု၌ ခေါင်းစိုက်

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

၍ နေကြကုန်၏။ နစ်မြုပ်၍ နေကြကုန်၏။

၃။ သညာ ဆိုသည်ကား- အမှတ်ပြုမှုပေတည်း။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည် အမျိုးလိုက် အရိုးလိုက် အမှတ်မျိုး မှတ်မှု စုံလင်က ဤသညာဖြင့်ပင် အလိမ္မာပြည်၌ လုံလောက်ရှိနေကြကုန်၏။

၄။ စေတနာ ဆိုသည်ကား- စေ့ဆော်မှုပေတည်း။

နာမ်တရားတို့ကို အမှုကိစ္စ၌ ညီညာဖြဖြ ထကြွကြ စေရန် နှိုးဆော်မှု စီရင်ကြီးကြပ်မှုပေတည်း။

ထို့ကြောင့် လောကမှာ ထိုထိုအရေးကိစ္စတို့၌ နှိုးဆော်သူ စီရင်ကြီးကြပ်သူကိုသာ အရေးကိစ္စ၏အရှင်ပြု၍ ခေါ်ဆိုကြမြဲ ဖြစ်၏။ ဘယ်အရေးကိစ္စကြီးကို ဘယ်သူပြုလုပ်သည်။ ဘယ်သူ အမှုသည်ဖြစ်သည်- ဟု ပြောကြရိုးဖြစ်၏။

ထို့အတူ ဓမ္မမှာလည်း ထိုထိုကာယကံကိစ္စ၊ ဝစီကံကိစ္စ၊ မနောကံကိစ္စတို့၌ နှိုးဆော်သူ စီရင်ကြီးကြပ်သူ ဖြစ်ပေသော ဤစေတနာကိုသာ အရှင်ပြု၍ စေတနာကိုသာ အမှုသည်ပြု၍ စေတနာကိုသာ ကံဟူ၍ ဆိုရသည်။

မိခင်ဧရာဝတီ

လောက၌ ခပ်သိမ်းသော ဥစ္စာအစီးအပွား ပညာအစီးအပွား တို့သည် ယခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝတွင် ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ် ပြုလုပ် ပြီးစီးကြသော ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊ မနောကံမှုမှ ဖြစ်ပွားကြ သကဲ့သို့ ထို့အတူ သေလွန်သည်မှနောက် ကာလ၌ အသစ် အသစ်သော ဘဝအစီးအပွားတို့သည်လည်း ရှေးရှေးသော ဘဝတို့က ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ် ပြုလုပ်ပြီးစီးခဲ့ကြသော ဤစေတနာ ဟူသော ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊ မနောကံမှုတို့မှ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။

မြေ၊ ရေ၊ တော၊ တောင်၊ သစ်ပင်၊ နွယ်၊ မြက် အစဉ် အဆက်တို့သည် ဥတုဟူသော မီးဓာတ်မှဖြစ်ပွားကြကုန်သည် ဖြစ်၍ မီးဓာတ်၏ သားမြေးတို့ချည်း ဖြစ်ကြကုန်သကဲ့သို့ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါ အစဉ်အဆက်တို့သည် ဤစေတနာ ဟူသော ကံဓာတ်မှ ဖြစ်ပွားကြကုန်သည်ဖြစ်၍ ကံဓာတ်၏ သားမြေးတို့ချည်း ဖြစ်ကြကုန်၏။

၅။ ဧကဂ္ဂတာ ဆိုသည်ကား စိတ်၏တည်ကြည်ခြင်းတည်း။ သမာဓိလည်း ခေါ်၏။ ဈာန်အဘိညာဏ် သမာပတ်

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

တို့၌ အကြီးအချုပ်ပေတည်း။

၆။ ဇီဝိတ ဆိုသည်ကား- နာမ်တရားတို့၏ အသက်ပေ
တည်း။

နာမ်အစဉ်၏ ကာလမြင့်ရှည် တည်နေမှု၌ အကြီး
အချုပ်ပေတည်း။

၇။ မနသိကာရ ဆိုသည်ကား- နှလုံးသွင်းမှုပေတည်း။

အလိုရှိရာအာရုံကို စိတ်၌ အဖန်ဖန်ဆောင်သွင်းပေး
ခြင်းတည်း။

ဤ (၇)ပါးတို့သည် အလုံးစုံသော စိတ်တို့၌ အမြဲယှဉ်သည်
ဖြစ်၍ သဗ္ဗစိတ္တက စေတသိက်မည်၏။

၈။ ဝိတက္က ဆိုသည်ကား- စိတ်၏ထွေထွေပြားပြား အကြံ
ပွားခြင်းတည်း။

သင်္ကပ္ပလည်း ခေါ်၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ
နှစ်ပါးရှိ၏။

၉။ ဝိစာရ ဆိုသည်ကား- အာရုံ၌ စိတ်၏တရစ်ဝဲဝဲ
နေခြင်းတည်း။

မိခင်ဧရာဝတီ

၇၄

လယ်တီဆရာတော်

၁၀။ ဝီရိယ ဆိုသည်ကား- အမှုကိစ္စတို့၌ စိတ်၏အထ အကြံ ပေါ့ပါးခြင်းတည်း။

သမ္မာဝါယာမ, မိစ္ဆာဝါယာမ နှစ်ပါးရှိ၏။

၁၁။ ဝီတိ ဆိုသည်ကား- စိတ်၏နှစ်သက်ခြင်းတည်း။ စိတ်လုံး ကြီးထွားခြင်းတည်း။

စိတ်၏ရွှင်လန်းတက်ကြွ တစ်ဟုန်တည်း မြောက်ကြွ ခြင်းတည်း။

၁၂။ ဆန္ဒ ဆိုသည်ကား- အလိုရှိခြင်းတည်း။

သွားလိုသည်, လာလိုသည်, ပြောလိုသည်, ဆိုလိုသည် အစရှိသည်တည်း။

၁၃။ အဓိမောက္ခ ဆိုသည်ကား- အာရုံ၌ ကျွတ်လွတ်ခြင်း တည်း။

ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ, မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ သည်လိုလား၊ ဟိုလိုလားဟု နှစ်ခွမရှိ၊ အငြိအတွယ်မှ စိတ်၏ကျွတ်လွတ် ခြင်းတည်း။

ဝိပဿနာဒီပနီ

ဤခြောက်ပါးတို့သည် အလုံးစုံသော စိတ်တို့၌မယှဉ်၊ အချို့ အချို့သော စိတ်တို့၌သာ ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ပကိဏ်းစေတသိက်မည် ကုန်၏။ သဗ္ဗစိတ္တက ခုနစ်ပါးနှင့် ပေါင်းသည်ရှိသော် တစ်ဆယ့် သုံးပါး ဖြစ်၏။ ဤတစ်ဆယ့်သုံးပါးတို့သည် ကောင်းမကောင်း နှစ်ဖက် ရောယှက်ခြင်းကြောင့် ဝိမိဿက မည်ကုန်၏။ စိတ် သည်လည်း ကောင်းမကောင်း နှစ်ဖက်နှင့် ရောယှက်သည်သာ ဖြစ်၏။

အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄-ပါး

၁၄။ လောဘ ဆိုသည်ကား- အာရုံ၌ စိတ်၏ငြိတွယ် စေးကပ်ခြင်းတည်း။

ဤလောဘကို တဏှာလည်း ခေါ်၏။ အဘိဇ္ဈာလည်း ခေါ်၏။ ကာမလည်း ခေါ်၏။ ရာဂလည်း ခေါ်၏။

၁၅။ ဒေါသ ဆိုသည်ကား- အာရုံ၌ စိတ်၏ကြမ်းတမ်းစွာ ထိခိုက်ခြင်းတည်း။

ဤဒေါသကို ပဋိဃလည်း ခေါ်၏။ ဗျာပါဒလည်း

မိခင်ဧရာဝတီ

၇၆

လယ်တီဆရာတော်

ခေါ်၏။

၁၆။ မောဟ ဆိုသည်ကား- တရားဓမ္မအရာ၌ အလွန် မသိခြင်းတည်း။

ဤမောဟကို အဝိဇ္ဇာလည်း ခေါ်၏။ အညာဏလည်း ခေါ်၏။ အဒဿနလည်း ခေါ်၏။

ဤတရားသုံးပါးသည် အလုံးစုံသော အကုသလပါပဓမ္မတို့၏ အရင်းအမြစ် အခြေခံဖြစ်သောကြောင့် အကုသလမူလ တရား သုံးပါး မည်၏။

၁၇။ ဒိဋ္ဌိ ဆိုသည်ကား- တရားဓမ္မအရာ၌ အမြင်မှားခြင်း တည်း။

အယူမှားခြင်းတည်း၊ အနိစ္စကို နိစ္စ-ဟု ယူခြင်း၊ ဒုက္ခ ကို သုခ-ဟု ယူခြင်း၊ အနတ္တကို အတ္တ-ဟု ယူခြင်း၊ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံကို ပယ်ခြင်း၊ ကံ, ကံ၏အကျိုးကို ပယ်ခြင်း စသည်တည်း။

၁၈။ မာန ဆိုသည်ကား- အထင်မှားခြင်းတည်း။

ငါမဟုတ်သော နာမ်ရုပ်ကို ငါ-ဟု ထင်ခြင်း၊ ထိုငါကိုပင်

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

အမျိုးကိုစွဲ၍ ယုတ်သည်၊ မြတ်သည်-ဟု ထင်ခြင်း၊ အနွယ်
ကိုစွဲ၍ ယုတ်သည်၊ မြတ်သည်-ဟု ထင်ခြင်းစသည်တည်း။

၁၉။ ဣဿာ ဆိုသည်ကား- ငြူစူခြင်းတည်း။

သူတစ်ပါး ကောင်းစားသည်ကို မနာလိုခြင်း၊ ဝမ်းမ
မြောက်နိုင်ခြင်း၊ မချီးမွမ်းနိုင်ခြင်း၊ အကောင်းမပြောနိုင်ခြင်း၊
မကောင်းပြောရန်ကိုသာ ရှာကြံခြင်းတည်း။

၂၀။ မစ္ဆရိယ ဆိုသည်ကား- ဝန်တိုခြင်းတည်း။

မိမိကောင်းစားသည်ကို သူတစ်ပါးအား မမျှတလိုခြင်း၊
ဝန်တိုခြင်း၊ နှမြောခြင်း၊ စေးနဲခြင်းတည်း။

၂၁။ ကုက္ကုစ္စ ဆိုသည်ကား- နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်ခြင်း
တည်း။

ကျံလွန်ပြီးသောအခါမှ ငါမေ့ခဲ့မိလေခြင်း၊ ငါမိုက်ခဲ့
မိလေခြင်း၊ ငါမှားခဲ့မိလေခြင်း- ဟု တစ်အုံနွေးနွေး ပူဆွေး
ခြင်းတည်း။

လောက၌ အမှားနှစ်ပါးရှိ၏။ ဒုစရိုက်မှုကို ပြုခြင်းသည်လည်း
အမှားတစ်ပါး၊ သုစရိုက်မှုကို မပြုခြင်းသည်လည်း အမှားတစ်ပါး။ ။

နောင်တဖြစ်ရလေခြင်းလည်း နှစ်ပါးရှိ၏။ ဒုစရိုက်မှုကို ငါပြုခဲ့မိလေခြင်း-
ဟု နောင်တဖြစ်ရခြင်း တစ်ပါး၊ ဒါနသီလစသော သုစရိုက်မှုကို ငါမပြုခဲ့
မိလေခြင်း-ဟု နောင်တဖြစ်ရခြင်း တစ်ပါး၊ လောက၌ လူမိုက်- နောက်မှ
အကြံရဟု ဆိုကြသော အမေအမိုက်မှား နှစ်မျိုးရှိကြသည့်အတွက် ကုက္ကုစ္စ-
ဟု ဆိုအပ်သော နောင်တပူပန်မှုနှစ်ပါး ရှိ၏။

၂၂။ အဟိရိက ဆိုသည်ကား- အရှက်မရှိခြင်းတည်း။

မကောင်းမှု ဒုစရိုက်ကို ပြုခွင့်ဆိုက်ခဲ့သော် မိမိ၌ အမိုက်မှု
ငြိစွန်းညစ်နွမ်း လူးလဲချေတော့မည်ဟူ၍လည်း စိုးရွံခြင်း
မရှိ၊ လူသိမည် နတ်သိမည်ကိုလည်း မရှက်ခြင်းတည်း။

၂၃။ အနောတ္တပ္ပ ဆိုသည်ကား- အကြောက်မရှိခြင်းတည်း။

နောက်၌ ငါမိုက်ခဲ့မိလေခြင်း၊ ငါမှားခဲ့မိလေခြင်းဟူ၍
မိမိကိုယ်ကို မိမိစွပ်စွဲဆဲရေးခြင်းဟူသော အတ္တာနုဝါဒဘေး
သင့်ရောက်မည်ကိုလည်း မကြောက်၊ လူသူတော်ကောင်း
နတ်သူတော်ကောင်းတို့၏ ကဲ့ရဲ့ခြင်းဟူသော ပရာနုဝါဒဘေး
သင့်ရောက်မည်ကိုလည်း မကြောက်၊ အပါယ်ဘေး သင့်ရောက်
မည်ကိုလည်း မကြောက်မရွံ့ မထိတ်မလန့်ခြင်းတည်း။

ဝိပဿနာဒီပနီ

၂၄။ ဥဒ္ဓစ္စ ဆိုသည်ကား- အာရုံတစ်ခုခု၌ စိတ်၏ရပ်တည်မှုမရရှိခြင်းတည်း။

၂၅။ ထိန ဆိုသည်ကား- စိတ်၏ထိုင်းမှိုင်းခြင်းတည်း။
အာရုံကိုသိလိုရာ၌ မပွင့်မလင်း မှေးမှိန်ခြင်းတည်း။

၂၆။ မိဒ္ဓ ဆိုသည်ကား- စေတသိက်တို့၏ ထိုင်းမှိုင်းခြင်းတည်း။

အာရုံကို တွေ့မှု ခံစားမှုစသည်တို့၏ မပွင့်မလင်း မှေးမှိန်ခြင်းတည်း။

၂၇။ ဝိစိကိစ္ဆာ ဆိုသည်ကား- ယုံကြည်ထိုက်သည်၌ မယုံကြည်ခြင်းတည်း။

ဤတစ်ဆယ့်လေးပါးသော စေတသိက်တို့သည် မကောင်းမှုမျိုး စင်စစ်ဖြစ်၍ ပါပဇာတိမည်ကုန်၏။ အကုသလဓမ္မ အစစ်မည်ကုန်၏။

ကုသိုလ်စေတသိက် ၂၅-ပါး

၂၈။ အလောဘ ဆိုသည်ကား- အာရုံ၌စိတ်၏ အငြိအတွယ် မရှိခြင်းတည်း။

မိခင်ဧရာဝတီ

၈၀

လယ်တီဆရာတော်

ဤအလောဘကို နေက္ခမဓာတ်လည်း ခေါ်၏။
အနဘိဇ္ဈာလည်း ခေါ်၏။

၂၉။ အဒေါသ ဆိုသည်ကား- အာရုံ၌စိတ်ညွတ်နှူးခြင်း
တည်း။

ဤအဒေါသကို အဗျာပါဒလည်း ခေါ်၏။ မေတ္တာလည်း
ခေါ်၏။

၃၀။ အမောဟ ဆိုသည်ကား- အမှန်ကိုသိခြင်းတည်း။

ဤအမောဟကို ဉာဏ်လည်းခေါ်၏။ ပညာလည်း
ခေါ်၏။ ဝိဇ္ဇာလည်း ခေါ်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိလည်း ခေါ်၏။
ဤတရားသုံးပါးတို့သည် အလုံးစုံသော ကလျာဏဓမ္မတို့၏
အရင်းအမြစ် အခြေခံဖြစ်သောကြောင့် ကလျာဏမူလတရား
သုံးပါးမည်ကုန်၏။

၃၁။ သဒ္ဓါ ဆိုသည်ကား- ယုံကြည်ထိုက်သော အမှန်
တရားတို့၌ ယုံကြည်ခြင်းတည်း။

ဤသဒ္ဓါကို ပသာဒလည်း ခေါ်၏။ အဓိမောက္ခလည်း
ခေါ်၏။

ဝိပဿနာဒီပနီ

၃၂။ သတိ ဆိုသည်ကား- ကောင်းမြတ်သော အရာတို့၌ မမေ့မလျော့ မပျောက်မကွယ်နိုင်ရန် အဖန်ဖန် အာရုံပြုခြင်း တည်း။

သရဏလည်း ခေါ်၏။ ဥပဋ္ဌာနလည်း ခေါ်၏။

၃၃။ ဟိရီ ဆိုသည်ကား- ရှက်ခြင်းတည်း။

ရှက်ခြင်း ဆိုသည်ကား- ရှက်သဖြင့် မကောင်းမှုသို့ မတိုးဝံ့ခြင်းတည်း။

၃၄။ ဩတ္တပ္ပ ဆိုသည်ကား- ကြောက်ခြင်း၊ လန့်ခြင်း တည်း။

အတ္တာနုဝါဒဘေး၊ ပရာနုဝါဒဘေး၊ အပါယ်ဘေးတို့မှ ကြောက်လန့်သဖြင့် မကောင်းမှုသို့ မတိုးဝံ့ခြင်းတည်း။

၃၅။ တတြမဇ္ဈတ္တတာ ဆိုသည်ကား- ထိုထိုအာရုံ၌ ငြိတွယ်ခြင်း၊ ဆန့်ကျင်ခြင်း အစွန်းတို့မှ ကင်းလွတ်သဖြင့် လျစ်လျူအနေ၌ တည်ခြင်းတည်း။

ဤတတြမဇ္ဈတ္တတာကို ဗြဟ္မဝိဟာရအရာ၌ ဥပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရ ခေါ်၏။ ဗောဇ္ဈင်္ဂအရာ၌ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်

၈၂

လယ်တီဆရာတော်

ခေါ်၏။

၃၆။ ကာယပဿဒ္ဓိ ဆိုသည်ကား- စေတသိက်အပေါင်း
ဟူသော နာမကာယ၏ ငြိမ်းချမ်းခြင်းတည်း။

၃၇။ စိတ္တပဿဒ္ဓိ ဆိုသည်ကား- စိတ်၏ငြိမ်းချမ်းခြင်း
တည်း။

ငြိမ်းချမ်းခြင်း ဆိုသည်ကား- ကုသိုလ်မှုတို့၌ မငြိမ်းချမ်း
ခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့်
သမ္မယုတ်တရားတို့၏ ကြည်လင်ချမ်းမြေ့ခြင်းတည်း။

၃၈။ ကာယလဟုတာ ဆိုသည်ကား- နာမကာယ၏
ပေါ့ပါးခြင်းတည်း။

၃၉။ စိတ္တလဟုတာ ဆိုသည်ကား- စိတ်၏ပေါ့ပါးခြင်း
တည်း။

ပေါ့ပါးခြင်း ဆိုသည်ကား- ကုသိုလ်မှုတို့၌ လေးလံ
ခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့်
သမ္မယုတ်တရားတို့၏ ပေါ့ပါးခြင်းတည်း။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

၄၀။ ကာယမုဒုတာ ဆိုသည်ကား- နာမကာယ၏ နူးညံ့ခြင်းတည်း။

၄၁။ စိတ္တမုဒုတာ ဆိုသည်ကား- စိတ်၏နူးညံ့ခြင်းတည်း။

နူးညံ့ခြင်း ဆိုသည်ကား- ကုသိုလ်မှုတို့၌ စိတ်၏ ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့် သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ နူးညံ့ပျော့ပျောင်းခြင်းကို ဆိုသည်။

၄၂။ ကာယကမ္မညတာ ဆိုသည်ကား- နာမကာယ၏ အမှု၌ ကောင်းခြင်းတည်း။

၄၃။ စိတ္တကမ္မညတာ ဆိုသည်ကား- စိတ်၏အမှု၌ ကောင်းခြင်းတည်း။

အမှု၌ကောင်းခြင်း ဆိုသည်ကား- ကုသိုလ်မှုတို့၌ စိတ်၏ မကောင်းမွန် မခံ့ညားခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့် သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ကောင်းမြတ်ခံ့ညားခြင်းကို ဆိုသည်။ ကုသိုလ်မှု၌ မငြင်းဆန်ခြင်းကို ဆိုသည်။

၈၄

လယ်တီဆရာတော်

၄၄။ ကာယပါဂုဉတော ဆိုသည်ကား- နာမကာယ၏ လှေလာခြင်းတည်း။

၄၅။ စိတ္တပါဂုဉတော ဆိုသည်ကား- စိတ်၏လှေလာခြင်းတည်း။

လှေလာခြင်း ဆိုသည်ကား- ကုသိုလ်မှုတို့၌ စိတ်၏ ထစ်ထစ်ငေါ့ငေါ့ ရှိခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့် သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ သွက်လက်ကျော့ပွန်ခြင်းကို ဆိုသည်။

၄၆။ ကာယုဇကတာ ဆိုသည်ကား- နာမကာယ၏ ဖြောင့်မတ်ခြင်းတည်း။

၄၇။ စိတ္တုဇကတာ ဆိုသည်ကား- စိတ်၏ဖြောင့်မတ်ခြင်းတည်း။

ဖြောင့်မတ်ခြင်း ဆိုသည်ကား- ကုသိုလ်မှုတို့၌ စိတ်၏ ကောက်ကျစ်ခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့် သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲမှု မရှိခြင်းကို ဆိုသည်။

သောဘဏ ဆိုသည်ကား- တင့်တယ်ကောင်းမြတ်သည်ကို ဆိုသည်။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

၄၈။ သမ္မာဝါစာ ဆိုသည်ကား- မုသာဝါဒ၊ ပိသုဏဝါစာ၊ ဖရသဝါစာ၊ သမ္ပပ္ပလာပ တည်းဟူသော ဝစီဒုစရိုက်လေးပါး တို့မှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းတည်း။

၄၉။ သမ္မာကမ္မန္တ ဆိုသည်ကား- ပါဏာတိပါတ၊ အ ဒိန္နာဒါန၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ တည်းဟူသော ကာယဒုစရိုက် သုံးပါး တို့မှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းတည်း။

၅၀။ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုသည်ကား- မကောင်းသော အသက်မွေးမှုတို့မှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းတည်း။

ဝိရတီ ဆိုသည်ကား- ဒုစရိုက်မှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းကို ဆိုသည်။

၅၁။ ကရုဏာ ဆိုသည်ကား- ဆင်းရဲ၍နေသော သတ္တဝါကို တွေ့မြင်လျှင် သနားခြင်း၊ ကြင်နာခြင်း၊ ညှာတာခြင်း၊ ထိုဆင်းရဲမှ ကယ်ဆယ်လိုခြင်းတည်း။

၅၂။ မုဒိတာ ဆိုသည်ကား- ချမ်းသာသော သတ္တဝါကို တွေ့မြင်လျှင် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာခြင်းတည်း။

ဤတရားနှစ်ပါးကို အသီးအသီး ကရုဏာ ဗြဟ္မာဝိဟာရ၊

မိခင်ဧရာဝတီ

၈၆

လယ်တီဆရာတော်

မုဒိတာဗြဟ္မဝိဟာရတို့ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။

အပ္ပမညာ ဆိုသည်ကား- လူသတ္တဝါ တိရစ္ဆာန် သတ္တဝါ တို့မှစ၍ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့ကို အာရုံပြု၍ ဆင်းရဲသော သတ္တဝါတို့ကို သနားခြင်း၊ ချမ်းသာသော သတ္တဝါတို့ကို ဝမ်းမြောက်ခြင်းအားဖြင့် ပွားများစေအပ်သော တရားမျိုးဖြစ် သောကြောင့် “အပ္ပမာနေသု သတ္တေသု ဘဝါတိ အပ္ပမညာ”- ဟူသည်နှင့်အညီ အပ္ပမညာ မည်၏။

စေတသိက် ၅၂-ပါး ပြီး၏။

၃။ နိဗ္ဗာန်သည် -

(၁) ပဌမနိဗ္ဗာန်၊

(၂) ဒုတိယနိဗ္ဗာန်၊

(၃) တတိယနိဗ္ဗာန်- ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် အပါယ်ဘဝတို့မှ လွတ်ငြိမ်းခြင်းသည် ပဌမနိဗ္ဗာန် မည်၏။

တစ်ဖန် ကာမဘဝတို့မှ လွတ်ငြိမ်းခြင်းသည် ဒုတိယနိဗ္ဗာန်

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

မည်၏။

တစ်ဖန် ရူပ, အရူပဗြဟ္မာဘဝတို့မှ လွတ်ငြိမ်းခြင်းသည် တတိယနိဗ္ဗာန် မည်၏။

စိတ် ၁-ပါး၊ စေတသိက် ၅၂-ပါး၊ နိဗ္ဗာန် ၁-ပါး-ဟူ၍ *နာမ်တရား ၅၄-ပါး ဖြစ်၏။

* ပရမတ္ထတရား ၄-ပါးတို့တွင် စိတ်, စေတသိက်, နိဗ္ဗာန်တို့ကို နာမ်ဟု ခေါ်သည်။ ယင်းသို့ ခေါ်ဆိုသော်လည်း စိတ်, စေတသိက် ဟူသော နာမ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ဟူသော နာမ်မှာ အဓိပ္ပါယ် ခြားနားလေသည်။

“နာမ်”ဟူသော မြန်မာစကားသည် “နာမ”ဟူသော ပါဠိစကားမှ ပျက်သောပုဒ် ဖြစ်သည်။ နာမဟူသော ပုဒ်သည် “ညွတ်ခြင်း”ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။

စိတ်, စေတသိက်များမှာ အာရုံသို့ ညွတ်တတ်သောကြောင့် နာမ် မည်၏။ နိဗ္ဗာန်ကား မိမိသည် တစ်စုံတစ်ခုသော အာရုံသို့ ညွတ်တတ် သော သဘောမရှိသော်လည်း မဂ်စိတ်, ဖိုလ်စိတ်တို့၏ နိဗ္ဗာန်သို့ ညွတ်အပ် ကိုင်းရှိုင်းအပ်သော သဘောရှိသည်ကိုစွဲ၍ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း နာမ်ဟူ၍ပင် ခေါ်ဆိုရသည်။

မိခင်ဧရာဝတီ

၈၈

လယ်တီဆရာတော်

ရုပ်တရား ၂၈-ပါး၊ နာမ်တရား ၅၄-ပါးဟူ၍ ပရမတ္ထ
တရား ၈၂-ပါး ဖြစ်၏။ ဤပရမတ္ထတရား ၈၂-ပါးကို ပရမတ္ထ
တရား- ဟု ဆိုသတည်း။

ပရမတ္ထသစ္စာမျိုး မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါစသည်ကို
သမ္မုတိသစ္စာ-ဟု ဆို၏။

သစ္စကထာ ပြီး၏။

ရ။ ပစ္စယကထာ

ထို ၈၂-ပါးသော ပရမတ္ထဓမ္မတို့တွင် နိဗ္ဗာန်သည် ဖြစ်ပေါ်
ခြင်းဟူသော ဇာတိ၏နယ်မှ အလွတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်ပေါ်စေရန်
အကြောင်းလည်း မလို၊ ဇရာ, မရဏတို့၏နယ်မှ အလွတ်ဖြစ်၍
စောင့်ရှောက်ရန် ထောက်ပံ့ရန်အကြောင်းလည်း မလို၊ ထို့ကြောင့်
နိဗ္ဗာန်သည် အပစ္စယတရား, အသင်္ခတတရား မည်၏။

နိဗ္ဗာန်မှ ကြွင်းသော ၈၁-ပါးသော ရုပ်တရား, နာမ်တရား
များသည်မူကား ဇာတိ, ဇရာ, မရဏတို့နှင့် ဖြစ်ရပျက်ရသည်
ဖြစ်၍ သပစ္စယတရားများ, သင်္ခတတရားများ ဖြစ်ကြကုန်၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ထိုရုပ်တရား၊ နာမ်တရားနှစ်ပါးတို့တွင် ရုပ် ၂၈-ပါးတို့၌ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရဟူ၍ အကြောင်းတရား လေးပါးကို ပြဆိုခဲ့ပြီ။

ထိုအကြောင်းလေးပါးတို့တွင် ကံဟူသောအကြောင်းသည် ဦးတည်မှုလ အကြောင်းမျှသာ ဖြစ်၏။

စိတ်ဟူသော အကြောင်းသည်လည်း အချယ်အလှယ် အကြောင်း မျှသာ ဖြစ်၏။

ရူပကာယခန္ဓာကိုယ်သည် ဥတုဟူသော ဓာတ်မီးနှင့် အာဟာရဟူသော ဓာတ်ဆီတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ကြီးပွားရ၏။ ကာလမြင့်ရှည် တည်နေရ၏။ ဓာတ်မီးဓာတ်ဆီ အခြေအနေ ပျက်ခဲ့လျှင် ကံ၏အစွမ်း၊ စိတ်၏အစွမ်းတို့လည်း ပျက်ရကုန် လေတော့သည်။

ဥပမာကား-

သစ်ပင်တို့မှာ မျိုးစေ့သည် ဦးတည်မှုလအကြောင်းမျှသာ ဖြစ်၏။ သစ်ပင်တို့သည်မူကား မြေဥတု၊ ရေဥတုတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ကြီးပွားရကုန်၏။ ကာလမြင့်ရှည် တည်နေရကုန်၏။ မြေဥတု၊ ရေဥတု အခြေအနေအပျက်ကြီး ပျက်ခဲ့သော်

၉၀

လယ်တီဆရာတော်

မျိုးစေ့၏အစွမ်းသည် ပျက်ရလေတော့သည်။ ဤဥပမာကဲ့သို့မှတ်။

ရူပကာယသည် သစ်ပင်နှင့်တူ၏။

ကံသည်မျိုးစေ့နှင့်တူ၏။

ဥတုဟူသောဓာတ်မီးသည် မြေကြီးနှင့်တူ၏။

အာဟာရဟူသော ဓာတ်ဆီသည် အခါ၊ အခါ၌ မပြတ်
ရွာသော မိုးရေနှင့်တူ၏။

စိတ်သည် သစ်ပင်ကို ပြင်ပမှ ကျေးဇူးပြုသော နေဥတု၊
လေဥတုနှင့်တူ၏။

စိတ်၊ စေတသိက်တို့၏ဖြစ်ကြောင်းသည်ကား

ဝိပါက်တရားတို့မှာ -

(က) ရှေးကံဟောင်းသည် အကြောင်းတစ်ပါး၊

(ခ) မှီရာဝတ္ထုရုပ်သည် အကြောင်းတစ်ပါး၊

(ဂ) အာရုံသည် အကြောင်းတစ်ပါး၊

ထိုသုံးပါးတို့တွင် ရှေးကံဟောင်းသည် သစ်ပင်တို့မှာမျိုးစေ့
နှင့်တူ၏။

ဝတ္ထုရုပ်သည် မြေနှင့်တူ၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

အာရုံသည် မိုးရေ၊ မိုးပေါက်နှင့်တူ၏။

ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာ၊ စိတ်၊ စေတသိက်တို့မှာလည်း
မှီရာဝတ္ထုရုပ်နှင့် အာရုံဟူသော အကြောင်းနှစ်ပါးစီ ရှိကြ၏။

အကြောင်းထူးမှာမူကား

ကုသိုလ် စိတ်စေတသိက်တို့မှာ ယောနိသော မနသိကာရ
အကြောင်း။

အကုသိုလ် စိတ်စေတသိက်တို့မှာ အယောနိသော မနသိကာရ
အကြောင်း။

* ဝေဒကိစ္စရှိသော ကြိယာ စိတ်စေတသိက်တို့မှာ ကုသိုလ်

* ဝေဒကိစ္စဟူသည် ဇောကိစ္စကို ဆိုသည်။ ဇော ဆိုသည်ကား
အားရှိသော သဘော၊ ထိုထိုကိစ္စကို ပြီးစေတတ်သော သဘောကို
ဆိုသည်။

ဇောသည် ကုသိုလ်ဇော၊ အကုသိုလ်ဇော၊ ကြိယာဇောဟူ၍
သုံးမျိုးရှိ၏။ ကြိယာဇောမှာ ကိစ္စပြီးပြီးသော ဘုရားရဟန္တာတို့ သန္တာန်
၌ဖြစ်၍ မအောင်မြင်သော မျိုးသဘောရှိ၏။ ၎င်းကြိယာဇော၌ ကုသိုလ်
မှာကဲ့သို့ ယောနိသော မနသိကာရသည်အကြောင်း- ဟု ဆိုလိုသည်။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဤကဲ့သို့ ယောနိသော မနသိကာရသည်ပင် အကြောင်းဖြစ်သည်။

အာဝဇ္ဇန်းဒွေတို့မှာကား ကုသိုလ်၏ရှေ့သွားဖြစ်ခိုက် ကုသိုလ် နှင့်တူသည်။ အကုသိုလ်၏ရှေ့သွားဖြစ်ခိုက် အကုသိုလ်နှင့် တူသည်။

ယောနိသော မနသိကာရ ဆိုသည်ကား- သင့်မြတ်သော နှလုံးသွင်းတည်း။ ။ အယောနိသော မနသိကာရ ဆိုသည်ကား- မသင့်မြတ်သော နှလုံးသွင်းတည်း။ ။ အာဝဇ္ဇန်း၏ ကိစ္စ နှစ်ပါးပေတည်း။

တစ်ယောက်သော သူ့ကို တွေ့မြင်ရာ၌ နှလုံးသွင်း လိမ္မာလျှင် ထိုသူ့ကို တွေ့မြင်ကြရသည့်အတွက် ကုသိုလ် ဖြစ်ရ၏။

နှလုံးသွင်း မလိမ္မာလျှင် ထိုသူ့ကို တွေ့မြင်ကြရသည့် အတွက် အကုသိုလ် ဖြစ်ရ၏။

အဘယ်အာရုံမျိုးကား ကုသိုလ်ဖြစ်ရန်မြဲ၏။ အဘယ် အာရုံမျိုးကား အကုသိုလ်ဖြစ်ရန် မြဲ၏- ဟုမရှိ။

စိတ်အစဉ်သည် လှေနှင့်တူ၏။ အာဝဇ္ဇန်းသည်

ဝိပဿနာဒီပနီ

ပဲ့သမားနှင့်တူ၏။ ပဲ့သမားဦးလှည့်၍ ပေးရာသို့လှေသည် သွားရသကဲ့သို့ အာဝဇ္ဇန်း ဦးလှည့်ပေးရာသို့ ကုသိုလ်လမ်း အကုသိုလ်လမ်း ပွင့်ကြရာ၏။

သစ်ပင်တို့မှာ မျိုးစေ့တို့ကဲ့သို့ မနသိကာရသည် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ရန် အရင်းမူလအကြောင်းပေတည်း။

*ဝတ္ထုရုပ်သည် သစ်ပင်တို့မှာ မြေကြီးနှင့် တူ၏။

အာရုံသည် သစ်ပင်တို့မှာ မိုးရေ၊ မိုးပေါက်နှင့်တူ၏။

တစ်နည်းကား။ ။ ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး၌ အကြောင်းတရား လေးပါး၊ လေးပါးစီ ရှိကြ၏။

- ၁။ စက္ခုဝတ္ထုရုပ်၊
- ရူပါရုံ၊
- အာလောက၊
- မနသိကာရ၊

* သစ်ပင်တို့မှာ မြေကြီး၌တည်၍ မိုးရေတို့ကြောင့် စည်ပင်လေသည်။ ထို့အတူ စိတ်မှာ ဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီ၍ အာရုံတို့ကြောင့် စည်ပင်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိချေသည်-ဟု ဆိုလိုသည်။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဤကား စက္ခုဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရား
လေးပါးတည်း။ ထိုလေးပါးတို့တွင်-

မနသိကာရ ဆိုသည်ကား- ထိုရူပါရုံသို့ ရှေ့ရှုသော
အာဝဇ္ဇန်းပေတည်း။

အာလောက ဆိုသည်ကား- အရောင်အလင်းတည်း။
အရောင်အလင်းရှိပါမှ စက္ခုဝိညာဏ်ဟူသော မြင်မှုကြိယာ
ဖြစ်နိုင်၏။ စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်နိုင်မှသာ စက္ခုဒွါရ ဝိထိစိတ်များ
ဖြစ်နိုင်၏။

၂။ သောတဝတ္ထုရုပ်၊
သဒ္ဓါရုံ၊
အာကာသ၊
မနသိကာရ၊

ဤကား သောတဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရား
လေးပါးတည်း။ ထိုလေးပါးတို့တွင်-

အာကာသ ဆိုသည်ကား- အပေါက်ဟင်းလင်းတည်း။

နားနှင့်အသံ ဆက်ဆံကြရန် ထိုအာကာသရှိပါမှ သောတ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ဝိညာဏ်ဟူသော ကြားမှုကြိယာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်၏။ သောတ
ဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်နိုင်မှသာ သောတဒွါရ ဝိထိစိတ်များ ဖြစ်နိုင်
ကြ၏။

၃။ ဃာနဝတ္ထုရုပ်၊
ဂန္ဓာရုံ၊
ဝါတ၊
မနသိကာရ၊

ဤကား ဃာနဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရား
လေးပါးတည်း။ ထိုလေးပါးတို့တွင်-

ဝါတ ဆိုသည်ကား- နှာခေါင်းလေပေတည်း။ ရှူလေ၊
ရှိုက်လေပေတည်း။ ထိုလေမရှိခဲ့လျှင် ဂန္ဓာရုံသည်
ဃာနဝတ္ထုရုပ်၌ မထိခိုက်နိုင်၊ မထိခိုက်လျှင်လည်း နံမှုဟူသော
ဃာနဝိညာဏ် မဖြစ်နိုင်။ ဃာနဒွါရ ဝိထိစိတ်များ မဖြစ်နိုင်။

၄။ ဒိဝှါဝတ္ထုရုပ်၊
ရသာရုံ၊
အာပ၊

မိခင်ဧရာဝတီ

၉၆

လယ်တီဆရာတော်

မနသိကာရ၊

ဤကား ဇိဝှာဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရား
လေးပါးတည်း။ ထိုလေးပါးတို့တွင်-

အာပ ဆိုသည်ကား- လျှာ၏စိုစွတ်ခြင်းတည်း။
လျှာခြောက်သွေ့ခဲ့လျှင် ရသာရုံသည် ဇိဝှာဝတ္ထုရုပ်၌
မထိမခိုက်နိုင်။ မထိမခိုက်လျှင်လည်း အရသာကို သိမှုဟူသော
ဇိဝှာဝိညာဏ် မဖြစ်နိုင်။ ဇိဝှာဒွါရ ဝိထိစိတ်များ မဖြစ်နိုင်။

၅။ ကာယဝတ္ထုရုပ်၊

ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊

ထဒ္ဓ၊

မနသိကာရ၊

ဤကား ကာယဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရား
လေးပါးတည်း။ ထိုလေးပါးတို့တွင်-

ထဒ္ဓ ဆိုသည်ကား- အတန်အရာ ခက်ထန်သော
ဖောဋ္ဌဗ္ဗသဘောတည်း။ ထိုသဘောအခြံအရံရှိသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုံမှ
သာလျှင် ကာယဝတ္ထုရုပ်၌ ထိခိုက်နိုင်၏။ အလွန်သိမ်မွေ့

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

လှသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုံသည် ကာယဝတ္ထုရုပ်၌ မထိခိုက်နိုင်။
မထိခိုက်နိုင်လျှင် အတွေ့အထိကို သိမှုဟူသော ကာယဝိညာဏ်
မဖြစ်နိုင်။ ကာယဒွါရ ဝီထိစိတ်များလည်း မဖြစ်နိုင်။

၆။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၊

ဓမ္မာရုံ၊

မနောဒွါရ၊

မနသိကာရ၊

ဤကား မနောဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရား
လေးပါးတည်း။ ထိုလေးပါးတို့တွင်-

ဓမ္မာရုံ ဆိုသည်ကား- ပဉ္စာရုံမှ တစ်ပါး ကျန်ရှိသမျှသော
ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား၊ ပညတ်တရား၊ နိဗ္ဗာန်တရားများ
ပေတည်း။

ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုံ ဟူသော
ပဉ္စာရုံများသည်လည်း မနောဝိညာဏ်၏ အာရုံဖြစ်၏။
သို့ရာတွင် ပဉ္စဒွါရနှင့် မဆိုင်ရာကို ထုတ်ဖော်လို၍ ဓမ္မာရုံကို
သာ ပြဆိုလေသည်။

မိခင်ဧရာဝတီ

၉၈

လယ်တီဆရာတော်

မနောဒွါရ ဆိုသည်ကား- ဘဝင်စိတ် အစဉ်ပေတည်း။ ဟဒယဝတ္ထု
 ရုပ်သည် မနောဝိညာဏ်၏ တည်ရာမှီရာ ဖြစ်ပွားရာ မှန်ငြားသော်လည်း
 အကြည်အလင် ပသာဒမျိုး မဟုတ်သောကြောင့် အာရုံ၏ အရိပ်အသွင်
 များသည် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၌ မထင်နိုင်။ မနောဒွါရ၌သာ ထင်နိုင်၏။
 ပစ္စယကထာ ပြီး၏။

၈။ အဘိညာကထာ အဘိညာဏ်နှစ်ပါး

အဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား- ပကတိသော လူအပေါင်းတို့
 ၏ ဉာဏ်ကိုလွန်၍ အထူးကြီး အချွန်ကြီးဖြစ်သော ဉာဏ်၏
 ကိစ္စကို ဆိုသည်။

ထိုအဘိညာဏ်သည်-

- (၁) သမထအဘိညာဏ်၊
- (၂) ဓမ္မအဘိညာဏ်- ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

၁။ သမထ အဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား- သမထကမ္မဋ္ဌာန်း သမ်းမှ ပေါက်ရောက်သော ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၊ ဧတော ပရိယဉာဏ်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၊ ယထာကမ္မပုဂ္ဂဉာဏ် ဘို့ကို ဆိုလိုသတည်း။ ထိုအဘိညာဏ်တို့တွင် -

ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား- ကောင်းကင် ပျံခြင်း၊ မြေလျှိုးခြင်း၊ တန်ခိုးအထူးထူး အထွေထွေ ဖန်ဆင်းခြင်းပေတည်း။

ဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား- နတ်တို့၏ နားကဲ့သို့ ကြားနာနိုင်ခြင်းတည်း။

ဧတောပရိယ အဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား- သူတစ်ပါး တို့၏ စိတ်အကြံအမျိုးမျိုးကို သိနိုင်ခြင်းတည်း။

ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား- ရှေးရှေးသော ဘဝတို့ကို သိနိုင်ခြင်းတည်း။

ယထာကမ္မပုဂ အဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား- နတ်မျက်စိ ကဲ့သို့ မိမိတို့ ကံပစ်ချရာ ထိုထိုဘဝသို့ ကျရောက်ကြ ကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို ဒိဋ္ဌမြင်နိုင်ခြင်း၊ ပစ်ချသောကံတို့ကို

မိခင်ဧရာဝတီ

သိနိုင်ခြင်းတည်း။

၂။ ဓမ္မအဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား- သစ္စကထာတွင် ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သမ္မုတိသစ္စာမျိုးကိုလွန်၍ ပရမတ္ထသစ္စာတရားမျိုးတို့ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိနိုင်ခြင်းတည်း။

ထိုဓမ္မအဘိညာဏ်သည်လည်း -

- (၁) သုတမယဉာဏ်၊
- (၂) စိန္တာမယဉာဏ်၊
- (၃) ဘာဝနာမယဉာဏ်- ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် ဘာဝနာမယဉာဏ်သည်လည်း-

- (၁) အနုဗောဓဉာဏ်၊
- (၂) ပဋိဝေဓဉာဏ်- ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်၊ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်၊ အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်- ဟူသော ဝိပဿနာဉာဏ် သုံးပါးသည် အနုဗောဓဉာဏ် မည်၏။ ဟုတ်မှန်သော ဓမ္မသဘော အားလျော်စွာ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း သိမြင်ခြင်းတည်း။

ဝိပဿနာဒီပနီ

လောကုတ္တရာ မဂ်ဉာဏ်လေးပါးသည် ပဋိဝေဓဉာဏ် မည်၏။ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ အစရှိသော ကိလေသာ အမှိုက် တရားတို့ကို အမြစ်အရင်းပါ ပယ်နိုင်သဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ် အလင်းပေါက်ရောက်၍ သွားခြင်းတည်း။

အဘိညာကထာ ပြီး၏။

၉။ ပရိညာကထာ

ပရိညာသုံးပါး

ပရိညာ ဆိုသည်ကား- ဉာဏ်၏ပိုင်နိုင်ခြင်းတည်း။

ထိုပရိညာသည်-

(၁) ဉာတပရိညာ၊

(၂) တီရဏပရိညာ၊

(၃) ပဟာနပရိညာ- ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတွင်-

၁။ ဉာတပရိညာ ဆိုသည်ကား- ပရမတ္ထသစ္စကထာ၊ ပစ္စယကထာတို့တွင် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းနှင့်တကွသော

မိခင်ဧရာဝတီ

ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား၊ နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကို သဘောကျနုစွာ တတ်သိလိမ္မာခြင်းတည်း။ *အဘိညာဏ်၌ ဆံပင်၊ မွေးညင်း စသော သဏ္ဍာနပညတ်မျိုး ပျောက်ကွယ်၍ *ဓမ္မအဘိညာဏ် ဖြင့် ပရမတ္ထဓမ္မ သက်သက်သာရိသည်- ဟု ပိုင်နိုင်စွာ သိခြင်း တည်း။ အကုန်လုံးကိုပင် မသိသော်လည်း ရုပ် (၂၈)ပါးတွင် ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိနိုင်ပေလျှင်ပင် ရုပ်၌ ဉာတပရိညာကိစ္စ ပြီးနိုင်၏။

နာမ်၌လည်း ဝိညာဏ် တစ်ပါး၊ ဝေဒနာ တစ်ပါး၊ သညာ တစ်ပါး၊ စေတနာ တစ်ပါး ဤလေးပါးတို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိနိုင်ပင်လျှင် နာမ်၌ဉာတပရိညာကိစ္စ ပြီးနိုင်၏။

နိဗ္ဗာန်မှာလည်း ပြဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း သဘောကျနိုင်ပေ လျှင် ဉာတပရိညာကိစ္စ ပြီးနိုင်၏။

အကြောင်းတရားမှာလည်း ပစ္စယကထာတွင် ပြဆိုခဲ့သမျှ အတိုင်း သဘောကျနုစွာ သိနိုင်ပေလျှင် ပစ္စယ၌ ဉာတပရိညာ

* အထူးသိသောဉာဏ်ကို ဤ၌ "အဘိညာဏ်" - ဟု ဆိုသည်။

* ဓမ္မအဘိညာဏ် - တရားကို အထူးသိသောဉာဏ်။

ဝိပဿနာဒီပနီ

ကိစ္စ ပြီးနိုင်၏။

၂။ တီရဏပရိညာ ဆိုသည်ကား- ထိုရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့ကို ခဏိကဓမ္မ ဖြစ်ကြသည့်အတိုင်း ခဏခဏ ဖြစ်မှုပျက်မှုကို ရှုသောအားဖြင့် ဉာဏ်ဖြင့် အပိုင်းပိုင်း ဖြတ်တောက် ခုတ်စဉ်းခြင်းသည် တီရဏမည်၏။ ထိုဖြတ်တောက် ခုတ်စဉ်းမှု၏ ပိုင်နိုင်ခြင်းသည် တီရဏပရိညာ မည်၏။

ထိုတီရဏပရိညာသည်-

(၁) အနိစ္စပရိညာ၊

(၂) ဒုက္ခပရိညာ၊

(၃) အနတ္တပရိညာ - ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် အနိစ္စပရိညာ ဆိုသည်ကား- မရဏတရား၌ ဉာဏ်အမြင် ပိုင်နိုင်ခြင်းတည်း။

ဤစကား၌ မရဏတရားသည် သမ္မုတိမရဏ၊ ပရမတ္ထမရဏ- ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သမ္မုတိမရဏ ဆိုသည်ကား- သမ္မုတိသစ္စာဖက်၌ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့၏ တစ်သက်တွင် တစ်ခါသေမြဲ

ဓမ္မတာဟူ၍ ဆိုကြသော မရဏတရားသည် သမ္မုတိမရဏ မည်၏။

ရုပ်ဓာတ်, နာမ်ဓာတ်တို့၏ တစ်နေ့, တစ်ရက်တွင်းမှာပင် အကြိမ်ပေါင်း အရာအထောင်မက ချုပ်ပျက်သေဆုံးခြင်းသည် ပရမတ္ထမရဏ မည်၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သမ္မုတိမရဏသည် အနိစ္စလက္ခဏာ အစစ်မဟုတ်။ အနိစ္စပရိညာ၏ အရာအချက် မဟုတ်။ အနုဿတိ ဆယ်ပါးတွင် မရဏနုဿတိ၏ အရာမျှသာ ဖြစ်၏။

ရုပ်ဓာတ်, နာမ်ဓာတ်တို့၏ သေခြင်းချုပ်ပျောက် ပျက်ဆုံးခြင်းဟူသော ပရမတ္ထမရဏသည်သာလျှင် အနိစ္စလက္ခဏာ အစစ်ဖြစ်၏။ အနိစ္စပရိညာ၏ အချက်ဖြစ်၏။

ဒုက္ခပရိညာ ဆိုသည်ကား- ဒုက္ခသဘော၌ ဉာဏ်အမြင် ပိုင်နိုင်ခြင်းတည်း။

ဤစကား၌ ဒုက္ခသည်-

- (၁) ဝေဒယိတဒုက္ခ,
- (၂) ဘယဋ္ဌဒုက္ခ- ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ဝိပဿနာဒီပနီ

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

ဝေဒယိကဒုက္ခ ဆိုသည်ကား- ကာယိကဒုက္ခ, စေတသိက ဒုက္ခတို့ကို ဆိုသတည်း။

ကာယိကဒုက္ခ ဆိုသည်ကား- ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ ပေါ်ပေါက် ကျရောက်သော မခံသာသော ဒုက္ခဝေဒနာမျိုးကို ဆိုသတည်း။

စေတသိကဒုက္ခ ဆိုသည်ကား- စိတ်သန္တာန်၌ ပေါ်ပေါက် ကျရောက်သော သောက, ပရိဒေဝ, ဒေါမနဿ, ဥပါယာသ ဒုက္ခမျိုးတို့ကို ဆိုသတည်း။

ဘယဋ္ဌဒုက္ခ ဆိုသည်ကား- ဘယဉာဏ်, အာဒီနဝဉာဏ်တို့၏ အရာဖြစ်သော ဒုက္ခမျိုးတို့ကို ဆိုသတည်း။

ဘယဉာဏ်, အာဒီနဝဉာဏ်တို့၏ အရာဆိုသည်ကား- ဇာတိဒုက္ခ, ဇရာဒုက္ခ, မရဏဒုက္ခ, သင်္ခါရဒုက္ခ, ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခတို့ပေတည်း။ ဤဒုက္ခတို့ကို နောက်၌ ပြဆိုလတ္တံ့။
ဝေဒယိကဒုက္ခနှင့် ဘယဋ္ဌဒုက္ခနှစ်ပါးအထူး၌ -

ဥပမာကား။ ။ လူတစ်ယောက်မှာ ရောဂါဆိုး အနာဆိုး ကြီး တစ်ခုရှိ၏။ ကြမ်းတမ်းသော အစာအာဟာရတို့ကို

မိခင်ဧရာဝတီ

စားသောက်၍နေမှ ပကတိလူမာကဲ့သို့ ချမ်းသာရ၏။ ဝက်သား၊
 ကြက်သား၊ ငါး၊ အမဲအစရှိသော ကောင်းမွန်သော အစာ
 အာဟာရတို့ကို စားခဲ့မိလျှင် စားဆဲအခါ၌ အလွန်ကောင်း၏။
 စားပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ တစ်ရက်လုံးလုံး သေလုနီးပါး
 ဒုက္ခကြီးစွာ ခံရသောအခါလည်း ရှိ၏။ နှစ်ရက်၊ သုံးရက်၊
 လေးရက်စသည် ရက်ရှည်နေ့များ ဒုက္ခကြီးစွာ ခံရသောအခါ
 လည်း ရှိ၏။ အစာအာဟာရ က အလွန်ကောင်းလေလေ
 ဒုက္ခခံရက် ရှည်လျားလေလေ ဖြစ်၏။

တစ်ယောက်သော သူသည် ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို လိုလား
 သည်ဖြစ်၍ ဝက်သား၊ ကြက်သား၊ ငါး၊ အမဲတို့နှင့်တကွ
 ထောပတ်ထမင်းကို အလွန်ကောင်းမွန်စွာ ချက်ပြီးလျှင်
 ထိုသူနာအား သဒ္ဓါတရားနှင့်သွား၍ ကျွေး၏။ ထိုသူနာသည်
 အလွန်စားလိုပါသော်လည်း စားပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌
 ခံရလတ္တံ့သော မိမိဒုက္ခကို ကြောက်ရသည့်အတွက် “ဤကဲ့သို့
 ကောင်းမွန်လှသော အစာအာဟာရမျိုးကို ကျွန်ုပ်မစားဝံ့ပါ”-
 ဟု ငြင်းပယ်ရလေ၏။ စားမိလျှင်လည်း နေ့ရှည်ရက်များ

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

မိုင်းမိုင်းလဲ၍ သွားရမည်အမှန်ဖြစ်၏။

ဤဝတ္ထု၌ စားဆဲအခါမှာ အလွန်ကောင်းသည့်အတွက် ထိုအစာအာဟာရသည် ထိုသူမှာ ဝေဒယိတသုခဝတ္ထုမျိုး အမှန် ဖြစ်၏။ လျှာအတွေ့၌ အလွန်ကောင်းခြင်းသည် ဝေဒယိတသုခ မည်၏။ ဘယဋ္ဌအလိုအားဖြင့်မူကား ထိုအစာအာဟာရများသည် ထိုသူမှာ ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းလှသော ဒုက္ခဝတ္ထုမျိုးအမှန် ဖြစ်၏။ လျှာအတွေ့၌ အလွန်ကောင်းခြင်းသည် ကြောက်မက် ဖွယ် ကောင်းလှသော ဘယဋ္ဌဒုက္ခကြီး မည်၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် လျှာအတွေ့၌ အလွန်ကောင်းလေလေ နောက်၌ မိုင်းမိုင်း လဲ၍ အသဲအသန်ခံစားရန် ဒုက္ခကြီးမား ရှည်လျားလေလေ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ဤလောက၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိနိပါတဘေး တင်းလင်း ရှိနေသောသူသည် ထိုသူနာနှင့်တူ၏။ လူ့ဘဝ၊ လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ဘဝ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာများသည် ထိုသူနာမှာ အလွန်ကောင်းမွန်သော ကြက်သား၊ ဝက်သား၊ ငါး၊ အမဲဟင်း ထောပတ်ထမင်းတို့နှင့်လည်းကောင်း၊

ထိုသူနာမှာ လျှာအတွေ့ အလွန်ကောင်းခြင်း သုခဝေဒနာနှင့် လည်းကောင်း တူလှ၏။ သေလွန်ကြသည်မှာ နောက်ကာလ၌ ဝိနိပါတ်ဘေးကြီး သင့်ရောက်ကျမှုသည် ထိုသူနာမှာ စားပြီး သည်မှ နောက်ကာလ၌ မိုင်းမိုင်းလဲ၍ အသဲအသန် ခံစားရသော ဒုက္ခမှုကြီးနှင့်တူ၏။

ဤ၌ ဝေဒယိတ ဒုက္ခသည် သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ အဒုက္ခ မသုခဝေဒနာဟူ၍ လာသော ဝေဒနာတိတ်အရာများ၌ ဒုက္ခသဒ္ဒါ၏ အနက်ဖြစ်၏။

ဘယဒုက္ခသည် ဒုက္ခသစ္စာအရာ၌ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟူသော ဝိပဿနာအရာများ၌ ဒုက္ခသဒ္ဒါ၏အနက် ဖြစ်၏။

ထိုလူ့ဘဝ လူချမ်းသာ၊ နတ်ဘဝ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာတို့၌ ဘယဒ္ဓဒုက္ခဉာဏ် အမြင်ပိုင်နိုင်ခြင်းသည် ဒုက္ခပရိညာ မည်၏။

အနတ္တပရိညာ ဆိုသည်ကား- ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ အနတ္တ ဉာဏ်အမြင်၏ ပိုင်နိုင်ခြင်းတည်း။

အနတ္တဉာဏ်အမြင် ဆိုသည်ကား- ပရမတ္ထသစ္စာမျိုးဖြစ်

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

သော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားများသည် သမ္မုတိသစ္စာမျိုး
 ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အတ္တမဟုတ်၊ ဇီဝမဟုတ်၊ သတ္တဝါ၏
 အတ္တမဟုတ်၊ ဇီဝမဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါများသည်လည်း
 ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားများ၏ အတ္တမဟုတ်၊ ဇီဝမဟုတ်။
 ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားမှလည်းကောင်း ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမှလည်း
 ကောင်း အလွတ်အသီးအခြားဖြစ်၍ ချုပ်သည် ပျက်သည်ဟူ၍
 မရှိပဲ တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝသို့ ကံပစ်ချရာ ပြောင်းသွား၍နေသော
 အတ္တဟူ၍လည်း မရှိ၊ ဇီဝဟူ၍လည်း မရှိ-ဟု မြင်နိုင်သော
 ဉာဏ်သည် အနတ္တဉာဏ် မည်၏။ ထိုအနတ္တဉာဏ်၏ ပိုင်နိုင်
 ခြင်းသည် အနတ္တပရိညာ မည်၏။

ဤအနိစ္စပရိညာ၊ ဒုက္ခပရိညာ၊ အနတ္တပရိညာ သုံးပါးကို တိရဏ
 ပရိညာ ဆိုသတည်း။

၃။ ပဟာနပရိညာ ဆိုသည်ကား- ဝိပလ္လာသတရားတို့ကို
 ပယ်ရှားမှု၏ ပိုင်နိုင်ခြင်းတည်း။

အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် နိစ္စဝိပလ္လာသ တရားသုံးပါး
 တို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ဖယ်ရှားခြင်း။ ။ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်

ဖြင့် သုခဝိပလ္လာသ တရားသုံးပါး၊ သုဘဝိပလ္လာသ တရားသုံးပါး တို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ပယ်ရှားခြင်း။ ။ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ် ဖြင့် အတ္တဝိပလ္လာသ တရားသုံးပါးတို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ပယ်ရှား ခြင်းတည်း။

ဇီဝ ဆိုသည်ကား- သန္တတိပညတ်၏ အမာခံအနှစ်သာရတည်း။

အတ္တ ဆိုသည်ကား- သဏ္ဍာနပညတ်၏ အမာခံ အနှစ် သာရတည်း။

အမာခံအနှစ်သာရမျိုးချည်း ဖြစ်သောကြောင့် ဇီဝသည်လည်း အတ္တမျိုးပင်တည်း။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သဏ္ဍာနပညတ်၏ အမာခံဖြစ်သော အတ္တကိုသစ္စာနှစ်ပါး ခွဲခန်းနှင့်ပင် ပယ်နိုင်ရန် ရှိပြီ။ သန္တတိပညတ်၏ အမာခံဖြစ်သော ဇီဝကိုမူကား အနိစ္စပရိညာ အထမြောက်မှ ပယ်နိုင်၏။

ဤစကား၌ သန္တတီ ဆိုသည်ကား- တစ်မျိုးတည်းသော တရား၏ဖြစ်စဉ်ကို ဆိုသတည်း။

တရားအမျိုးမျိုး အထွေထွေ ပြောင်းလဲသည်ကို နာနာသန္တတီ ဆို၏။

ဝိပဿနာဒီပနီ

ထိုသန္တတံသည်ရုပ်သန္တတံ၊ နာမ်သန္တတံ- ဟူ၍ နှစ်ပါး ရှိ၏။

ရုပ်သန္တတံသည်လည်း-

(၁) ကမ္မဇရုပ်သန္တတံ၊

(၂) စိတ္တဇရုပ်သန္တတံ၊

(၃) ဥတုဇရုပ်သန္တတံ၊

(၄) အာဟာရဇရုပ်သန္တတံ- ဟူ၍ လေးပါးရှိ၏။

ထိုလေးပါးတို့တွင်-

ကမ္မဇရုပ် သန္တတံသည် ကံအထွေထွေ ပြောင်းလဲလျှင် ပြောင်းလဲ၏။ စိတ္တဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ် သန္တတံ တို့မှာလည်း စိတ်အထွေထွေ၊ အာဟာရအထွေထွေ၊ ဥတု အထွေထွေ ပြောင်းလဲလျှင် အသီးအသီး ပြောင်းလဲကြ၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် ကမ္မဇရုပ်သန္တတံသည်ကား ပြောင်းလဲမှု မထင်ရှား။ တစ်ထိုင်တွင်းမှာပင် ကိုယ်အင်္ဂါအထွေထွေ လှုပ်ရှား ခြင်း ဖြစ်၏။ သန္တတံအထွေထွေ ပြောင်းလဲခြင်းပေတည်း။ အမူအရာ ကြိယာအထွေထွေ ဖြစ်၏။ ရုပ်အသင်းအသင်း

မိခင်ဧရာဝတီ

ပြောင်းလဲမှုပေတည်း။ တစ်သင်း၊ တစ်သင်းမှာလည်း အသင်း၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ အသင်း၏ ကြာညောင်းခြင်း၊ အသင်း၏ သေဆုံးခြင်း- ဟူ၍ သုံးပါး၊ သုံးပါးစီ ရှိကြ၏။ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် ဇာတိတည်း။ ကြာညောင်းခြင်းသည် ဇရာတည်း။ သေဆုံးခြင်းသည် မရဏတည်း။

သွားခြင်း ကုရိယာပုထ်၌ ခြေတစ်လှမ်း၊ တစ်လှမ်းမှာပင် အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးသုံးပါးရှိ၏။ ခြေလှမ်း၏ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ခြေလှမ်း၏ကြာညောင်းမှု၊ ခြေလှမ်း၏ သေဆုံးမှုများပေတည်း။ တစ်လှမ်းဆုံးလျှင်တစ်ကိုယ်လုံးပါ၏။ တစ်ကိုယ်လုံး၏ တစ်မျိုးအသစ် ဖြစ်ပေါ်မှုပင် ဖြစ်၏။ တစ်ကိုယ်လုံးရှိ ကြာညောင်းမှုပင် ဖြစ်၏။ တစ်ကိုယ်လုံးရှိ ဓာတ်တို့၏ သေဆုံးမှုပင်ဖြစ်၏။ ခြေလှမ်းတစ်ထောင်ရှိလျှင် တစ်ကိုယ်လုံး သေဆုံးခြင်း တစ်ထောင်ဖြစ်၏။ ခြေတစ်လှမ်းမှလည်း ချီရုပ်တစ်သင်း၊ ချရုပ်တစ်သင်း- ဟူ၍ ရုပ်နှစ်သင်း ခွဲရန်ရှိသေး၏။ ချီရုပ်အသင်း ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ချီရုပ်အသင်း ကြာညောင်းမှု၊ ချီရုပ်အသင်း သေဆုံးမှု ဟူ၍လည်း ရှိ၏။ ချရုပ်အသင်းမှာလည်း ထိုအတူ။ ရပ်ခြင်း၊

ဝိပဿနာဒီပနီ

ထိုင်ခြင်း၊ လျောင်းခြင်းတို့၌လည်း အသီးအသီး အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သုံးပါးစီ ရှိကြ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်တကွသော ရပ်ညောင်း၊ ထိုင်ညောင်း၊ အိပ်ညောင်းဟူ၍လည်း ကြာညောင်းမှု အထင် အရှား ရှိကြ၏။ ညောင်းမှုဟူသမျှသည် သန္တတိဇရာချည်းပေ တည်း။ ကွေးခြင်း၊ ဆန့်ခြင်း စသည်တို့၌လည်း ထိုအတူ။

အထူးမှတ်ရန်မူကား ညောင်းရုပ်၊ ညာရုပ်၊ နာရုပ်၊ ကျင်ရုပ်၊ ထုံကျင်ကိုက်ခဲရုပ်၊ ယားရုပ်၊ ယံရုပ် စသည်တို့သည် ဥတုဇရုပ် တို့၏ ဖောက်ပြန်မှုပေတည်း။

ထွက်သက် ရှုမှုမှာလည်း ထွက်သက် စလာပြီ၊ ထွက်သက် ရှည်လာပြီ၊ ထွက်သက် ဆုံးပြီ-ဟု ထင်ရှား၏။ ရှည်မှု၊ ကြာမှု ဆိုလျှင် ညောင်းမှုဟူသော သန္တတိဇရာ အပြီးပါ၏။ ရှည်ညောင်း သည် ကြာညောင်းသည်ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြ၏။ ထိုညောင်းမှု ဖြစ်ရခြင်းသည်ကား ပူလောင်သောရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပွားလာခြင်း ကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ ထိုရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပွားလာသည့်အတွက် မခံ သာသော ဒုက္ခဝေဒနာတွေသည်လည်း ဖြစ်ပွားလာ၏။ ထိုဒုက္ခ ဝေဒနာကို အမှတ်ပြု၍ ညောင်းမှုဖြစ်၏-ဟု သိကြ၏။

မိခင်ဇရာဝတီ

ထိုညောင်းမှုမှာ ဒုက္ခဝေဒနာအချက်ကိုသာ သိကြ၏။ သန္တတိဇရာအချက်ကို မသိကြ။ ။ ညောင်းမှုဟူသည်ကား အစဉ် သန်သန်စွမ်းစွမ်း ရှင်ရှင်လန်းလန်း ဖြစ်ပွား၍ လာကြ ကုန်သော ထိုထိုရုပ်အသင်းတို့၏ လျှောကျမှု ဆုတ်ယုတ်မှု ဟူသော သန္တတိဇရာ၏ အမည်ရင်းပေတည်း။ ။ ထိုထိုရုပ်အသင်းတို့၏ ရင့်ရော်အိုမင်း ဟောင်းနွမ်းဆွေးမြေ့ခြင်း ဟူသော သန္တတိဇရာ ၏ အမည်ရင်းပေတည်း။ ။ ထိုထို ရုပ်အသင်းတို့၏ အဆုံး၊ အဆုံးဟူသမျှသည် သန္တတိမရဏ ပေတည်း။ ထိုထို ရုပ်အသင်းတို့၏ သေဆုံးခြင်းပေတည်း။ ။ ဝင်သက်မှာလည်း ထို့အတူ။

ရယ်ရုပ်အသင်း၊ ပြုံးရုပ်အသင်း၊ ရှင်ရုပ်အသင်း၊ ပျော်ရုပ် အသင်း၊ ပူရုပ်အသင်း၊ ဆွေးရုပ်အသင်း၊ ငိုရုပ်အသင်း၊ မဲ့ရုပ် အသင်း စသည်တို့၌လည်းကောင်း၊ လောဘရုပ်အသင်း၊ ဒေါသ ရုပ်အသင်း၊ သဒ္ဓါရုပ်အသင်း စသည်တို့၌လည်းကောင်း ရယ်ရုပ်၏ သေခြင်း ပြုံးရုပ်၏သေခြင်း စသည်ဖြင့် အသီးသီး ရှိကြ၏။ ။ ဝစီကံတို့မှာလည်း စကားတစ်လုံး၊ တစ်လုံးတို့၏

ဝိပဿနာဒီပနီ

အဆုံးသည် ထင်ရှား၏။ စကားရပ်အသင်း အသင်းတို့၏
သေဆုံးမှုပေတည်း။

ထိုဥတုဇရပ်တို့၌ ပူအိုက်လှသည့်အခါ ယပ်လေခပ်ရာ၌
ယပ်ခပ်ချက် တစ်ခု၊ တစ်ခုလျှင် ကိုယ်အင်္ဂါ၌ ရုပ်အသင်း
အသင်း ဖြစ်ပေါ်၍ သေဆုံး၏။ ရေချိုးရာ၌ ရေတစ်ခါ တစ်ခါ
သွန်းလောင်းလျှင် ကိုယ်ခန္ဓာမှာ အေးရုပ်အသင်း အသင်း
ဖြစ်ပေါ်၍ သေဆုံး၏။ ညောင်းမှု၊ ညာမှု၊ နာမှု စသည်တို့သည်
လည်း ဥတုဇရပ်အသင်းတို့၏ ဖောက်ပြန်မှုသည်သာ များ၏။
အာဟာရဇရပ်တို့၌လည်း ပူသောအာဟာရကိုမျိုးမှု၊ အေးသော
အာဟာရကို မျိုးမှုတို့ကြောင့် ကိုယ်ခန္ဓာ၌ အထူးထူး အထွေထွေ
ဖြစ်ပေါ်မှုများသည် အာဟာရထဲမှာ ပါရှိသော ဥတု၏အစွမ်း
လည်းရှိ၏။ မသင့်သောအစာကို စားမှု၊ ဆေးဝါးဓာတ်စာကို
စားမှုကြောင့် ရောဂါဖြစ်ပွားမှု၊ တိုးပွားမှု၊ ပျောက်ငြိမ်းမှုတို့၌
လည်း ထို့အတူ ဥတု၏အစွမ်းပေတည်း။

ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော စိတ္တဇရပ်အတွင်းမှာလည်း ဥတု၏
အစွမ်းများစွာ ပါရှိသည်သာတည်း။ အာဟာရဓာတ်ဆီ

မိခင်ဧရာဝတီ

အတွက်နှင့် အနာရောဂါ ဖြစ်ပွားမှု၊ အနာရောဂါ ပျောက်ငြိမ်းမှု ဆိုသည်မှာ ကိုယ်၌ရှိသော ဥတုဓာတ်ဆီတို့ကို ပွားစီးစေမှု အတွက်ပေတည်း။ ။ သက်သက်သော အာဟာရဓာတ်ဆီ အစွမ်းမှာမူကား အဆီအသား တောင့်တင်းမှုပေတည်း။ ။

အဆီအသား တောင့်တင်းမှု ဆိုသည်ကား- မျိုလိုက်သော အာဟာရသည် ဝမ်းတွင်းသို့ ရောက်ခဲ့လျှင် ရောက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် တစ်ကိုယ်လုံးကို ထောက်ပံ့နိုင်၏။ တစ်ကိုယ်လုံး မှာရှိကြသော အဆီအသားတို့သည် အားအင် တိုးတက်ကြကုန်၏။ တောင့်တင်းကြကုန်၏။ ဤအချက်သည် သတ္တဝါအပေါင်းတို့မှာ အရေးအကြီးဆုံးသော အချက်ဖြစ်၏။ ဤအာဟာရ၏ အရေးကို လောက၌ အသက်မွေးမှုခေါ်ကြ၏။ အသက်မွေးမှုသည် လောက၌ အဘယ်မျှလောက် အရေးကြီးကြပါသနည်း- ဟု မြော်မြင်မိကြပါလျှင် ဤအာဟာရထောက်ပံ့မှု ကြီးကျယ်ပုံသည် ထင်ရှားလတ္တံ့။ အသွေးအသားကို ပွားစေမှုထက်ပင် ဤထောက်ပံ့မှုသည် သာ၍ အရေးကြီး၏။ ဝမ်းတွင်း၌ ထောက်ပံ့သော အာဟာရလျော့ပါးခဲ့လျှင် တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ရှိကြ

ဝိပဿနာဒီပနီ

သော အသွေးအသားတို့သည် လျော့ပါးကြရကုန်၏။ အလွန် သိမ်မွေ့ကြသော စက္ခု၊ သောတ အစရှိသော ကမ္မဇရုပ်တို့၏ အသက်သည်ကား ဇီဝိတရုပ်ပေတည်း။ ဇီဝိတရုပ်၏ ကိုးကွယ် ရာကား အာဟာရထောက်ပံ့မှုပေတည်း။ အာဟာရထောက်ပံ့မှု လျော့ပါး၍ သွားခဲ့လျှင် ဇီဝိတရုပ်နှင့်တကွ တစ်ကိုယ်လုံးသည် စင်လုံးယိုင်ရလေတော့သည်။

ခြောက်ရက်၊ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် အစာအာဟာရအသစ် မထောက်ပံ့ပဲ ပစ်ထားခဲ့လျှင် ဇီဝိတရုပ်နှင့်တကွ ကမ္မဇရုပ်စု အကုန်ချုပ်ဆုံးကြရကုန်၏။ ဤကမ္မဇရုပ်ချုပ်ဆုံးသည်ကိုပင် သတ္တဝါသေပြီ-ဟု ဆိုကြရကုန်၏။ ဤအာဟာရ ဓာတ်ဆီအတွက်နှင့် ဖြစ်ကြရကုန်သော အာဟာရဇ ရူပသန္တတိ အထွေအထူး၊ ထိုသန္တတိ အထွေအထူးတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ လျော့ပါးမှု၊ သေဆုံးမှု- ဟု ဆိုအပ်သော သန္တတိဇာတိ၊ သန္တတိဇရာ၊ သန္တတိမရဏမှုများသည် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုဖွယ် မလိုလှ။ ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌ ဖြစ်ကြလေပြီ။

ဤကား ရုပ်တရားတို့၏ သန္တတိဇရာ၊ သန္တတိမရဏတို့ကို ပြဆိုခြင်းပေတည်း။

မိခင်ဇရာဝတီ

နာမ်တရားတို့၏ သန္တတိသည် အလွန်များပြား၏။ မိမိတို့ စိတ်ကို မိမိတို့သိကြ၏။ မောဟသန္တတိ အမျိုးမျိုးရှိကြ၏။ လောဘသန္တတိ အမျိုးမျိုး ရှိကြ၏။ ဒေါသသန္တတိ အမျိုးမျိုး ရှိကြ၏။ သဒ္ဓါသန္တတိ အမျိုးမျိုး ရှိကြ၏။ မေတ္တာသန္တတိ အမျိုးမျိုး ရှိကြ၏။ တစ်ထိုင်တွင်းမှာပင် မိမိစိတ် အကြံအစည် သည် အထွေထွေ အပြားပြား အလွန်များသည်ကို လူတိုင်းလိုပင် သိကြ၏။ ။

စိတ်အကြံအစည် တစ်သင်း၊ တစ်သင်းမှာလည်း အကြံ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ အကြံလျော့ပါးမှု၊ အကြံသေဆုံးမှု အသီးသီး ရှိကြ ၏။ ။ ငါ့မှာ လောဘဖြစ်ပွား၍နေသည်-ဟု သိကြ၏။ ငါ့မှာ ထိုလောဘ သေဆုံးသွားပြီ-ဟု မခေါ်ကြ။ ငါ့မှာ ဒေါသ ဖြစ်ပွား၍နေသည်-ဟု သိကြ၏။ ငါ့မှာထိုဒေါသ ပျောက်ငြိမ်း သွားပြီ-ဟု သိကြ၏။ ထိုဒေါသ သေဆုံးသွားလေပြီဟူ၍ကား မခေါ်ကြ။ မခေါ်ကြသော်လည်း လောဘဒေါသ ပျောက်ငြိမ်းမှု ဆိုသည်ကား- လောဘ၏သေဆုံးမှု ဒေါသ၏သေဆုံးမှုပင် ဘည်း။ သန္တတိမရဏပင်တည်း။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

သန္တတိမရဏ ဖြစ်သောကြောင့် လောဘဖြစ်ခွင့် ဆိုက်ပြန်လျှင် ခဏခြင်းပင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပြန်၏။ ဒေါသဖြစ်ခွင့် ဆိုက်ပြန်လျှင် ခဏခြင်းပင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပြန်၏။ ။ ဤကား နာမ်တရားတို့၏ သန္တတိဇရာ၊ သန္တတိမရဏတို့ကို ပြဆိုခြင်းပေတည်း။

ဉာတပရိညာသည် တိရဏပရိညာ၏ အကျိုးငှါဖြစ်၏။ တိရဏပရိညာသည် ပဟာနပရိညာ၏ အကျိုးငှါဖြစ်၏။ ပဟာနပရိညာသာ လိုရင်း ပဓာနဖြစ်၏။

ပဟာနပရိညာ ပြီး၏။

ပရိညာသုံးပါးအကျဉ်းပြီး၏။

တိရဏပရိညာအကျယ်

လက္ခဏာသုံးပါး

(၁) အနိစ္စလက္ခဏာ တစ်ပါး၊

(၂) ဒုက္ခလက္ခဏာ တစ်ပါး၊

(၃) အနတ္တလက္ခဏာ တစ်ပါး- ဤကား လက္ခဏာ

သုံးပါးတည်း။

မိခင်ဇရာဝတီ

၁၂၀

လယ်တီဆရာတော်

၁။ အနိစ္စလက္ခဏာ ဆိုသည်ကား- ဝိပရိဏာမအချက်၊
အညထာဘာဝအချက်တည်း။

ဝိပရိဏာမ ဆိုသည်ကား- ပကတိအနေအတိုင်း မဟုတ်ပဲ
ဖောက်လဲ ဖောက်ပြန်ဖြစ်ခြင်းတည်း။

အညထာဘာဝ ဆိုသည်ကား- ရှေ့နောက်မတူ အမူအရာ
ပြောင်းလဲခြင်းတည်း။

ဤဝိပရိဏာမဏ၊ အညထာဘာဝ အချက်ကို မြင်လျှင်
ဤအချက်ရှိနေကြသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားများကို အနိစ္စမျိုး
အမှန်ဖြစ်သည်-ဟု သိနိုင်မှတ်နိုင် ဆုံးဖြတ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့်
ထိုအချက်ကို အနိစ္စလက္ခဏာ ဆိုရ၏။ ညဉ့်အခါ ညှိထွန်း၍
ထားသော မီးတောက်ကို ကြည့်ရှု၍နေရာ ထိုမီးတောက်မှာ-

အာစယရုပ်၊

ဥပစယရုပ်၊

သန္တတိရုပ်၊

ဇေတာရုပ်၊

အနိစ္စတာရုပ်-ဟူ၍ လက္ခဏာရုပ် ငါးပါးကို သိမြင်ရ၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

မီးတောက်၌ အသစ်, အသစ် ဖြစ်ပေါ်ပေါက်ပွားမှုသည် ထင်မြင်ရ၏။ ထိုအမှုသည် အာစယရုပ်ပေတည်း။ မီးရုပ် မဟုတ်။

ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် တိုးပွားမှုသည် ထင်မြင်ရ၏။ ထိုအမှု သည် ဥပစယရုပ်ပေတည်း။ မီးရုပ် မဟုတ်။

မတိုးမယုတ် အစဉ်တည်နေမှုသည်လည်း ထင်မြင်ရ၏။ ထိုအမှုသည်လည်း သန္တတိရုပ်ပေတည်း။ မီးရုပ် မဟုတ်။

မီးတောက်၏ ဆုတ်ယုတ်မှုသည်လည်း ထင်မြင်ရ၏။ ထိုအမှုသည် ဧရတာ ရုပ်ပေတည်း။ မီးရုပ် မဟုတ်။

ချုပ်ကွယ်မှုသည်လည်း ထင်မြင်ရ၏။ ထိုအမှုသည် အနိစ္စတာ ရုပ်ပေတည်း။ မီးရုပ်မဟုတ်။

ပူမှုသည်သာလျှင် မီးရုပ်အမှန် ဖြစ်၏။ ထိုလက္ခဏာရုပ် ငါးချက် အတွက်ကြောင့် တလှုပ်လှုပ်နေ၏။ တည်ရာဌာန ရွှေ့ပွားမှုကြောင့် လှုပ်သည်လည်း ရှိ၏။ ဝါယောအလှုပ်ပေတည်း။

ထိုလက္ခဏာငါးချက်သည် မီး၏အညတာဘာဝ-ဟု ဆိုအပ်သော အနိစ္စလက္ခဏာပေတည်း။ ထိုလက္ခဏာ ငါးချက်ကို မြင်၍ မီးသည်

မိခင်ဧရာဝတီ

အနိစ္စမျိုး-ဟု သိနိုင်၏။ လှုပ်လှုပ်ရွရွ ထင်မြင်သမျှမှာ ဤနည်းချည်းမှတ်။

ပကတိမျက်စိဖြင့် မမြင်ကောင်း။ ဒိဗ္ဗစက္ခုမှန်ပြောင်းဖြင့် ကြည့်ရှုမှသာ မြင်ရသော ပရမာဏုမြူမျှသော ရုပ်သဏ္ဍာန်များ မှာလည်း လှုပ်လှုပ်ရွရွ ထင်မြင်ရ၏။ လှုပ်လှုပ်ရွရွ ထင်မြင် ရသည့်အတွက် ပိုးသတ္တဝါမျိုးဟူ၍ပင် မှတ်ထင်ကြကုန်၏။ ပိုးသတ္တဝါမျိုး မဟုတ်ပေ။ ဥတုဟူသော မီးဓာတ်၏အစွမ်းဖြင့် ဥတုဇရပ်တရား ပေါက်ဖွားမှုပေတည်း။ အာစယရုပ်ကို ပေါက်ဖွားမှု ဆိုသည်။ (အချို့ဝတ္ထုတို့မှာ ပိုးသတ္တဝါများလည်း ပါရှိပေရာ၏။)

စီး၍နေသောမြစ်ရေ ချောင်းရေတို့၌လည်းကောင်း၊ ဆူပွက်၍နေသော ရေတို့၌လည်းကောင်း၊ လှုပ်လှုပ်ရွရွ ထင်မြင်ရ၏။ ဥတုဇရပ်တရား ပေါက်ဖွားမှုပေတည်း။ ပကတိ မျက်စိအမြင်တွင် တည်ငြိမ်၍နေသော ရေတို့၌လည်း မှန်ပြောင်း အမြင်မှာပေါက်ဖွား၍ လှုပ်ရှားလျက်ပင် ထင်မြင်ရ၏။ ဥတုဇရပ် တရားပေါက်ဖွားမှုပေတည်း။

ပေါက်ဖွားမှု ဆိုသည်ကား- အသစ်အသစ် အဆင့်ဆင့်

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဟူသော အာစယရုပ်၏ အခြင်းအရာပေတည်း။ ။
 ထိုအသစ်အသစ် အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်မှုကို ထင်မြင်ရသဖြင့်
 အဟောင်းအဟောင်း၏ အဆင့်ဆင့် ပျောက်ကွယ်မှုဟူသော
 အနိစ္စတာ ရုပ်သည်လည်း ထင်ရှားလှလေ၏။ ။ ရုပ်သစ်
 ဖြစ်ပေါ်မှုနှင့် ရုပ်ဟောင်းပျောက်ကွယ်မှုသည် အနည်းအများ
 တူမျှကြသည်လည်း ရှိ၏။ သန္တတိရုပ်၏ အချက်ပေတည်း။
 ရုပ်သစ်ဖြစ်ပေါ်မှုက အဆင့်ဆင့် တိုးတက်ပွားများ၍ လာသည်
 လည်း ရှိ၏။ ဥပစယရုပ်၏ အချက်ပေတည်း။ ။ ရုပ်သစ်
 ဖြစ်ပေါ်မှုက အဆင့်ဆင့် ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါး၍ လာသည်လည်း
 ရှိ၏။ ဧရတာရုပ်၏ သစ်ခက်၊ သစ်ရွက်၊ သစ်ညွန့်၊ သစ်ပွင့်၊
 သစ်သီးတို့၌ အသီးသီးလက္ခဏာရုပ်ခန်းတွင် ပြဆိုခဲ့ပြီ။
 ထိုလက္ခဏာအချက်ငါးပါး ငါးပါးစီ ရှိကြသည်ကို လက္ခဏာ
 ရုပ်ခန်းတွင် ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ထိုလက္ခဏာ အချက်ငါးပါး ငါးပါးစီ
 ရှိကြသည့်အတွက်ကြောင့် သစ်မြစ်၊ သစ်ပင်စသည်တို့ကို
 ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုခဲ့သော် အလွန်သေးငယ်လှသော ပိုးသတ္တဝါ
 တွေအပြည့် လှုပ်လှုပ်ရွရွ ရှိနေကြသကဲ့သို့ ထင်မြင်ကြရကုန်၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဥတုဇရပ်တို့၏ ပေါက်ပွားမှုတို့ပေတည်း။

ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်ခန္ဓာတို့မှာလည်း ဆံပင်တို့၌ လက္ခဏာအချက်ငါးခု၊ မွေးညှင်းတို့၌၊ ခြေသည်း လက်သည်း တို့၌၊ သွားရိုးတို့၌၊ အရေထူ အရေပါးတို့၌၊ အသားလွှာ အသားခဲ အသားတုံးတို့၌၊ အကြောကြီး အကြောငယ်တို့၌၊ အရိုးကြီး၊ အရိုးငယ်တို့၌၊ ခြင်ဆီခဲတို့၌၊ အညှို့ခဲတို့၌၊ နှလုံးခဲ၊ အသည်းခဲ၊ အမြှေးလွှာ၊ အဆုတ်ခဲ၊ အူမကြီး၊ အူသိမ်ငယ်၊ အစာသစ်၊ အစာဟောင်း၊ ဦးနှောက်ခဲတို့၌၊ အသီးအသီး လက္ခဏာ အချက်ငါးပါး ငါးပါးစီ ရှိကြ၏။

ထိုလက္ခဏာ အချက်ငါးပါး ငါးပါးစီရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ဆံပင်၊ မွေးညှင်း စသည်တို့ကို ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုခဲ့သော် အလွန်သေးငယ်လှ သော ပိုးသတ္တဝါတွေအပြည့် လှုပ်လှုပ်ရွရွ ရှိနေကြသကဲ့သို့ ထင်မြင်ကြရကုန်၏။ ဤသို့ ထင်မြင်ကြ ရသည်ကား ကမ္မဇရပ်၊ စိတ္တဇရပ်၊ အာဟာရဇရပ်တို့နှင့်တကွ ဥတုဇရပ်တို့၏ ပေါက်ပွား မှုတို့ပေတည်း။ (ပိုးသတ္တဝါတို့လည်း ပါရှိကြပေရာ၏။)

ဝိပဿနာဒီပနီ

ဤသို့လျှင် လက္ခဏာအချက်ငါးခုတို့ကို ဉာဏ်ပညာ စက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုတတ်ကြပါကုန်မူကား တစ်ကိုယ်လုံး တစ်ကောင်လုံး၌ရှိသော ရုပ်တရားတို့၏ အနိစ္စလက္ခဏာသည် ထင်ရှားကြလေရာ၏။ ။ ဤကား ရုပ်တရားစု၏ အနိစ္စ လက္ခဏာကို ပြဆိုခြင်းတည်း။

စိတ်စေတသိက်ဟူသော နာမ်တရားတို့၌လည်း ဝိပရိဏာမ၊ အညာထာဘာဝဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာသည် ထင်ရှားရှိသည် သာဖြစ်၏။ လောက၌ ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့၏ ဖြစ်ပုံ ပျက်ပုံအထူးအပြားတွေကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်နေကြသော ဝေါဟာရ စကားအထူးအပြားတွေကို သိတတ်ကြရာ၌၊ မျက်စိမြင်မှု၌ မြင်၊ မမြင်ဟူ၍ စကားနှစ်ခွန်းရှိ၏။ ထိုတွင်-

မြင် ဆိုသည်ကား- စက္ခုဝိညာဏ်ဓာတ်၏ အမည် ပေတည်း။ စက္ခုဝတ္ထုရုပ်၊ ရူပါရုံ၊ အာလောက၊ မနသိကာရ ဟူသော အကြောင်းတရားလေးပါး ပေါင်းဆုံမိ၍ စက္ခု ဝိညာဏဓာတ် ဖြစ်ပေါ်မှုကို မြင်သည်-ဟု ခေါ်ကြ၏။

မမြင် ဆိုသည်ကား- စက္ခုဝိညာဏဓာတ် ချုပ်ကင်း၍

မိခင်ဧရာဝတီ

နေသည်ကို ဆို၏။ ညဉ့်မှောင်တွင်း၌ အာလောက အကြောင်း
မရှိသည်အခါ မျက်စိ၌ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မရှိ။ ချုပ်ကင်း၍
နေ၏။ မီးအလင်း ရှိပြန်လျှင် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် ရှိပြန်၏။
ပေါ်ပြန်၏။ မြင်ပြန်၏။ မီးအလင်းကွယ်ပြန်လျှင်
စက္ခုဝိညာဏဓာတ် ချုပ်ကွယ်ပြန်၏။

ဤ၌ မီးတောက်မှာ အချက်ငါးပါးရှိသည့်အတိုင်း
မီးအလင်းဖြစ်ပေါ်လျှင် အမြင် ဖြစ်ပေါ်၏။ မီးအလင်းပွားလျှင်
အမြင်ပွား၏။ မီးအလင်းတည်လျှင် အမြင်တည်နေ၏။
မီးအလင်း ဆုတ်ယုတ်လျှင် အမြင် ဆုတ်ယုတ်၏။ မီးအလင်း
ချုပ်ကွယ်လျှင် အမြင်ချုပ်ကွယ်၏။ နေ့အခါ၌လည်း မြင်၊
မမြင်ဟူ၍ စကားနှစ်ခွန်း ရှိ၏။ အကွယ်အကာမရှိလျှင် မြင်၏။
အကွယ်အကာရှိလျှင် မမြင်။ ။ မျက်တောင်ခတ်မှု၌ မျက်ခွံ
ဖွင့်ခိုက် မြင်၏။ မျက်ခွံဖုံးခိုက် မမြင်။ ။ ဤကား အာလောက
ဟူသော အကြောင်းအတွက် စက္ခုဝိညာဏ်၏ ဝိပရိဏာမ၊
အညထာဘာဝ ဖြစ်ပုံတည်း။

ပဋိသန္ဓေမှနောက်၌ ဘယ်အခါမှာမဆို စက္ခုဝတ္ထု ရုပ်ပျက်

ဝိပဿနာဒီပနီ

ဆုံးခဲ့လျှင် စက္ခုဝိညာဏ်လည်း ကွယ်ဆုံးလေတော့သည်။ အကြင်
 အဆင်းကို မြင်၏။ ထိုအဆင်း ကွယ်ဆုံးလျှင် ထိုအမြင်
 ကွယ်ဆုံးလေတော့သည်။ ။ အိပ်ပျော်၍နေစဉ်အခါ မနသိကာရ
 ကွယ်ပျောက်၍ နေသည့်အတွက် စက္ခုဝိညာဏ်လည်း
 ကွယ်ပျောက်၍ နေလေတော့သည်။ မြင်ဆိုလျှင် စက္ခုဒွါရ
 ဝိထိစိတ်အားလုံး၌ ဖြစ်ပေါ်သည်ကိုယူ။ မမြင်ဆိုလျှင် ထိုဝိထိ
 စိတ်အားလုံး၌ ချုပ်ကွယ်သည်ကိုယူ။

နားကြားမှု၌လည်း ကြား၊ မကြား စကားနှစ်ခွန်းရှိ၏။
 နှာခေါင်းနံ့မှု၌လည်း နံ့၊ မနံ့ စကားနှစ်ခွန်းရှိ၏။
 လျှာသိမှု၌လည်း အရသာခံစားမှု ရှိ၊ မရှိ စကားနှစ်ခွန်း ရှိ၏။
 ခြေဖဝါးအပြင်မှစ၍ အတွင်းအပြင် တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ထိုထို
 နေရာတွင် ကိုယ်အတွေ့အထိ သိမှုတို့၌လည်း ထိမှန်းသိမှု၊
 မသိမှု၊ နာသည်၊ အနာပျောက်သည်၊ ကျင်သည်၊ အကျင်
 ပျောက်သည်၊ ပူသည်၊ အပူပျောက်သည် အစရှိသဖြင့်
 စကားနှစ်ခွန်းစီ ရှိကြ၏။

စက္ခုဝိညာဏ်နည်းအတိုင်း အကြောင်းတရား လေးပါးစီ ထုတ်ဖော်၍
ဝိပရိဏာမ၊ အညထာဘာဝ ဖြစ်ပုံကို ဝေဖန်လေ။

မနောဝိညာဏ်၌မူကား အကြံမျိုးတွေ အလွန်တရာ များပြား
သည်ဖြစ်၍ တစ်ခု၊ တစ်ခုသော ကြံမှု၏ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပျောက်ပျက်
မှုဟူသော ဝိပရိဏာမ၊ အညထာဘာဝ ဖြစ်ပုံသည် အလွန်
များပြားထင်ရှား၏။

စေတသိက်တို့တွင်လည်း ဝေဒနာစေတသိက်၌ သုခဝေဒနာ၊
ဒုက္ခဝေဒနာ၊ သောမနဿဝေဒနာ၊ ဒေါမနဿဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာ
ဝေဒနာတို့၏ ပြောင်းလဲမှုများသည် ထင်ရှား၏။

ကောင်းသော သညာ၊ မကောင်းသော သညာ၊ ကောင်းသော
စေတနာ၊ မကောင်းသော စေတနာတို့၏ ပြောင်းလဲမှု၊
ကောင်းသော ဝိတက်၊ မကောင်းသော ဝိတက်၊ ကောင်းသော
ဝိစာရ၊ မကောင်းသော ဝိစာရတို့၏ ပြောင်းလဲမှုတို့သည်လည်း
ထင်ရှားကုန်၏။

တစ်ထိုင်တွင်းမှာပင် လောဘဖြစ်ထည့်ချည်၊ အလောဘ
ဖြစ်ထည့်ချည် ဒေါသဖြစ်ထည့်ချည်၊ အဒေါသဖြစ်ထည့်ချည်၊

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ထွေထွေလာလာ ပြောင်းလဲမှု အလွန်ထင်ရှား၏။ ။ ဤကား နာမ်တရားတို့၏ အနိစ္စလက္ခဏာကို ပြဆိုခြင်းတည်း။

အနိစ္စလက္ခဏာ ပြီး၏။

၂။ ဒုက္ခလက္ခဏာ ဆိုသည်ကား- ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အနိစ္စ လက္ခဏာများသည်လည်း သံသရာ၌ ပညာရှိတို့ ကြောက်လန့် ဖို့ ကောင်းလှသောကြောင့် အကျဉ်းအားဖြင့် ဒုက္ခလက္ခဏာ မည်ပါ၏။ ဝိပရိဏာမအချက်၊ အညထာဘာဝ အချက်များပေ တည်း။ ထိုအချက်များသည် အဘယ့်ကြောင့် ပညာရှိတို့ ကြောက် လန့်ဖို့ ကောင်းသနည်းဟူမူကား လောက၌ဧရာဘေး၊ မရဏ ဘေးများသည် အကြီးဆုံးသော ဘေးများဖြစ်ကြ၏။ ဝိပရိဏာမ ဆိုသည်ကား- ခဏိကဧရာဘေး၊ ခဏိကမရဏဘေးများ ဖြစ်ကြ ၏။ သေပေါက် သေလမ်းပွင့်မှုချည်းပင် ဖြစ်ကြ၏။ ဝိနိပါတ လမ်း ပွင့်မှုချည်းပင် ဖြစ်ကြ၏။ ပြုစုမှုတို့နှင့် အစဉ်မပျက် အလျင်ဆက်နိုင်လှ၍သာလျှင် ဘဝမပြောင်းရပဲ ရှိနေကြ၏။ ထို့အတူ လောက၌ မိမိတို့ကိုယ်သန္တာန်မှာ ထိုထိုအကျိုးမဲ့များ

မိခင်ဧရာဝတီ

၁၃၀

လယ်တီဆရာတော်

ဖြစ်ပေါ်ပေါက်ပွား တည်နေမည်များကိုလည်း ကြောက်ကြရ၏။
အညထာဘာဝ၌ အာစယ၊ ဥပစယ၊ သန္တတိများသည် ကိုယ်
သန္တာန်မှာ ထိုထိုအကျိုးမဲ့များကိုလည်း ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်တတ်
ကြ၏။

ရုပ်သန္တာန်မှာ ရောဂါအမျိုးမျိုး၊ အနာအမျိုးမျိုး အကျိုးမဲ့
များကိုလည်း ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်တတ်ကြ၏။ စိတ်သန္တာန်မှာ
ကိလေသာအမျိုးမျိုး၊ ဝိပလ္လာသအမျိုးမျိုး အကျိုးမဲ့များကိုလည်း
ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်တတ်ကြ၏။ ရုပ်ဟူသမျှသည်လည်း အနိစ္စ
လက္ခဏာနှစ်ပါး ရှိကြ၏။ ကာမနာမ်၊ ရူပနာမ်၊ အရူပနာမ်
ဟူသမျှသည်လည်း ထိုအနိစ္စလက္ခဏာနှစ်ပါး ရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့်
လူ့ဘဝ၊ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာ
များသည် ဒုက္ခမျိုးသာအမှန် ဖြစ်ကြ၏။ ထိုအနိစ္စလက္ခဏာ
နှစ်ပါးနှင့် အမြဲယှဉ်ခြင်းကြောင့် အလဲအလှယ်အားဖြင့် ဒုက္ခ
လက္ခဏာသုံးပါးရှိ၏။

ဒုက္ခ ဒုက္ခတာတစ်ပါး၊

သင်္ခါရ ဒုက္ခတာတစ်ပါး၊

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခတာတစ်ပါး၊

ဒုက္ခ ဒုက္ခတာ ဆိုသည်ကား- ကိုယ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်
တတ်သော ကာယိကဒုက္ခဝေဒနာမျိုး၊ စိတ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်
တတ်သော စေတသိကဒုက္ခဝေဒနာမျိုးတို့ကို ဆိုသတည်း။

သင်္ခါရ ဒုက္ခတာ ဆိုသည်ကား- ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်း
အမြဲမပြတ် ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ်၍ ပြုစုနိုင်မှ တည်နေနိုင်ကြ
သော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားမျိုးတို့၏ သင်္ခါရသဘောကို
ဆိုသတည်း။

ဗြဟ္မဒုက္ခ ဗြဟ္မဒုက္ခများသည် သင်္ခါရဒုက္ခကြီးလှ၏။
ကာမတရားတို့ကို စွန့်ပြီးလျှင် တောထွက်၍ အသက်ခန္ဓာကိုပင်
မညှာမတာပဲ ခြိုးခြံစွာ ကျင့်ဆောင်နိုင်ပါမှ တစ်ရာတွင်
တစ်ယောက်မျှ အလွန်ခဲနိုင်ခဲ့လှ၏။ အလွန်ကောင်းမှန်း သိကြ
လျက်နှင့် မကျင့်နိုင်ကြ။ ဒုက္ခကြီးစွာ ထင်ကြရ၏။ ဝိပရိဏာမ
ဒုက္ခဘေးလည်း အလွန်ကြီးလှ၏။ ဈာန်၊ အဘိညာဏ်တို့
မည်သည် ရရှိပြီးနောက် စောင့်ရှောက်မှု ဒုက္ခကြီးလှ၏။ အနည်း
ငယ်မျှသော အကြောင်းနှင့်ခဏခြင်း ပျက်စီးတတ်ကြကုန်၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခတာ ဆိုသည်ကား- ပဋိသန္ဓေနေပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ ဘယ်အခါမှာမဆို ဘယ်နေ့ရက်မှာမဆို ဘယ်နာရီမှာမဆို ပျက်ခွင့်ဆိုက်လျှင် ပျက်တတ်ခြင်း၊ သေခွင့်ဆိုက်လျှင် သေတတ်ခြင်းကို ဆိုသတည်း။ လူ့ဘဝ၊ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာများသည် ထိုဒုက္ခလက္ခဏာသုံးပါးနှင့် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်၏။

အကျယ်အားဖြင့်မူကား ဇာတိဒုက္ခ တစ်ပါး၊ မရဏဒုက္ခ တစ်ပါး၊ သောကဒုက္ခတစ်ပါး၊ ပရိဒေဝ ဒုက္ခတစ်ပါး၊ ကာယိကဒုက္ခ တစ်ပါး၊ စေတသိကဒုက္ခတစ်ပါး၊ ဥပါယာသဒုက္ခတစ်ပါး၊ အပ္ပိယသမ္ပယောဂ ဒုက္ခတစ်ပါး၊ ပိယဝိပ္ပယောဂ ဒုက္ခတစ်ပါး၊ ဣစ္ဆာဝိယာတ ဒုက္ခတစ်ပါးဟူ၍ ဒုက္ခလက္ခဏာ (၁၁)ပါးရှိ၏။

ထို ၁၁-ပါးတွင် ဇာတိ ဆိုသည်ကား- ဖြစ်ပေါ်မှု ပွားများမှုပေတည်း။ ထိုဇာတိသည် -

- (၁) ကိလေသာဇာတိ၊
- (၂) ကမ္မဇာတိ၊

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

(၃) ဝိပါကဇာတိ- ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင်-

(၁) ကိလေသာဇာတိ ဆိုသည်ကား- လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန အစရှိကုန်သော ကိလေသာတရားတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပွားများမှုသည် ကိလေသာဇာတိ မည်၏။

(၂) ကမ္မဇာတိ ဆိုသည်ကား- ဒုစရိုက်ကံတရား၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပွားများမှုသည် ကမ္မဇာတိ မည်၏။

(၃) ဝိပါကဇာတိ ဆိုသည်ကား- ကိုယ်ခန္ဓာတွင် ရောဂါမျိုး၊ အနာမျိုး၊ ဒုက္ခဝေဒနာမျိုးတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပွားများမှု၊ ယုတ်ညံ့လှသော ဘဝခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပွားများမှုတို့ကို ဝိပါကဇာတိ ဆိုသတည်း။

ထိုသုံးပါးတို့တွင်-

ကိလေသာဇာတိ၌ လောဘဟူသော ကိလေသာတို့သည် အလွန်သောင်းကျန်း၏။ ဘယ်အခါမဆို ဖြစ်ပေါ်ခွင့် ဆိုက်ခဲ့လျှင် ယမ်းပုံ၌ မီးကျသကဲ့သို့ တားဆီးမရ ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ ပွားများခွင့်ရှိခဲ့လျှင် မပယ်နိုင်၊ မရှားနိုင် ပွားများတတ်၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

ထို့ကြောင့် လောဘ၏ဇာတိသည် အရိယာပညာရှိတို့ အလွန်
ကြောက်လန့်ဖို့ ကောင်းလှသည်ဖြစ်၍ ဒုက္ခမည်၏။ ဒေါသ
ကိလေသာ၊ မောဟကိလေသာ အစရှိကုန်သော တစ်ထောင့်ငါးရာ
ကိလေသာတို့၏ ဇာတိတို့၌လည်း ထို့အတူတည်း။

အဆိပ်ထန်သော မြွေနဂါးတို့၏ နေရာဌာနဖြစ်သော
တောင်ပိုများသည် အနီးအနားသို့ မချဉ်းဝံ့ မကပ်ဝံ့ ကြောက်ရွံ့
ဖွယ်တွေ ဖြစ်ကြလေသကဲ့သို့ လူ့ဘဝ၊ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ၊
နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာများသည်လည်း ထိုကိလေသာ
ဇာတိတို့၏ ဖြစ်ပွားရာ တည်နေရာဌာနများ ဖြစ်ကြ၍
ငါ၏ကိုယ် ငါ၏ခန္ဓာ-ဟု အရိယာပညာရှိတို့ မချဉ်းဝံ့ မကပ်ဝံ့
ကြောက်ရွံ့ဖွယ်တွေ ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခမျိုးသာအမှန် ဖြစ်၏။

ကမ္မဇာတိ၌ ပါဏာတိပါတ အစရှိသော ကာယဒုစရိုက်၊
ဝစီဒုစရိုက်၊ မနောဒုစရိုက် အမိုက်အမှား ကံတရားတို့သည်
ကိလေသာတရားတို့၏ အပွားအစီးတို့သည်သာ ဖြစ်ကြ၏။
ထို့ကြောင့် ကိလေသာဇာတိ သောင်းကျန်းတိုင်း ဒုစရိုက်တို့၏
ဖြစ်မှုဟူသော ကမ္မဇာတိသည်လည်း သောင်းကျန်းမြဲ ဖြစ်လေရ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ကား ထိုကမ္မဇာတိသည်လည်း အရိယာပညာရှိတို့ အလွန်ကြောက်
လန့်ဖို့ ကောင်းလှသည်ဖြစ်၍ ဒုက္ခမည်၏။

သူခိုး၊ ဓားပြတို့၏ နေရာဖြစ်သော ရွာများသည်
အနားအနီးသို့ မချဉ်းဝံ့ ကြောက် ရွံဖွယ်တွေ ဖြစ်လေသကဲ့သို့
ထိုလူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာ စသည်များ သည်လည်း ထိုကမ္မဇာတိ၏
ဖြစ်ပွားရာ တည်နေရာဌာနများ ဖြစ်ကြ၏။ ငါ၏ကိုယ်
ငါ၏ခန္ဓာ-ဟု အရိယာပညာရှိတို့ မချဉ်းဝံ့၊ မကပ်ဝံ့ ကြောက်ရွံ
ဖွယ်တွေ ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခမျိုးသာအမှန် ဖြစ်၏။

ဝိပါကဇာတိ၌ ကိလေသာဇာတိ ကမ္မဇာတိတို့
သောင်းကျန်းကြသည့်အတွက် အပါယ်သို့ကျရောက်ခြင်းဟူသော
ဝိနိပါတ ဝိပါကဇာတိသည်လည်း ဘဝသံသရာတွင် အစဉ်
ထာဝရ သောင်းကျန်းလျက် ရှိကြ၏။

ထို့ကြောင့် ကိလေသာဇာတိ ကမ္မဇာတိတို့နှင့် အတူတကွ
ထိုဝိပါကဇာတိ အစဉ်ပါရှိ၍နေသော လူ့ဘဝ၊ လူ့ခန္ဓာ စသည်
များသည်လည်း ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်ကြ၏။ သုစရိုက်တရား
များ သုဂတိဘဝများသည် ကိလေသာဘေးတို့၏ အစာအာဟာရ

၁၃၆

လယ်တီဆရာတော်

များ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ကိလေသာမီးတို့ကို ပွားစီးစေတတ်ကြ
ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဒုစရိုက်တို့၏ ဇာတိ၊ သုဂတိဘဝတို့၏
ဝိပါကဇာတိများသည် ကိလေသာဇာတိတို့၌ ပါဝင်လေ၏။

ဇာတိဒုက္ခ ပြီး၏။

ဇရာဒုက္ခ၊ မရဏဒုက္ခတို့သည်မူကား ထိုထိုဘဝတို့၌
ပဋိသန္ဓေ တည်နေပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ အဘယ်အခါမှာ
မဆို ဘယ်နာရီမှာမဆို ယိုယွင်းတဲ့စေရန်၊ သေခွင့်ဆိုက်ခဲ့လျှင်
သေတဲ့စေရန်၊ အပါယ်ကျခွင့်ဆိုက်ခဲ့လျှင် အပါယ်ကျတဲ့စေရန်၊
အသင့်ရံကာ အမြဲပါရှိ၍နေသော ခဏိကဇရာ၊ ခဏိကမရဏ
များပင် ဖြစ်ကြ၍ ဝိပရိဏာမဒုက္ခအဆိုမှာ ပါဝင်ကြလေပြီ။
ဤဇရာဒုက္ခ၊ မရဏဒုက္ခ ဘဝမက္ခာ အမြဲပါရှိ၍နေသည့်အတွက်
လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝများသည် ဒုက္ခမျိုးသာအမှန်
ဖြစ်ကြ၏။

ဇရာဒုက္ခ၊ မရဏဒုက္ခ ပြီး၏။

မိခင်ဇရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

သောကဒုက္ခ၊ ပရိဒေဝဒုက္ခ၊ ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိက
 ဒုက္ခ၊ ဥပါယာသဒုက္ခတို့သည် လူ့ဘဝ၊ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ၊
 နတ်ခန္ဓာတို့မှာ သွားလေရာ၊ နေလေရာ ဖြစ်ခွင့်ဆိုက်လျှင်
 ဖြစ်ကြဖို့ရာ ဝိုင်းအုံခြံရံကာ ပါရှိ၍နေကြကုန်၏။ ငရဲဘုံ၊
 ပြိတ္တာဘုံတို့သည်မူကား သောကဘုံကြီးတွေ ဖြစ်ကြကုန်၏။
 ပရိဒေဝဘုံကြီးတွေ ဒုက္ခဘုံကြီးတွေ ဒေါမနဿဘုံကြီးတွေ
 ဥပါယာသဘုံကြီးတွေ ဖြစ်ကြကုန်၏။

သောကာဒီဒုက္ခငါးပါး ပြီး၏။

မတွေ့ချင် မမြင်ချင်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ဝတ္ထုအာရုံတို့နှင့်
 တွေ့မြင် ပေါင်းဖက် ဆက်ဆံခြင်းသည် အပ္ပိယသမ္ပယောဂ
 ဒုက္ခမည်၏။ ။

အမြဲလျှင် တွေ့ချင်မြင်ချင် မကွဲမကွာချင်သော ပုဂ္ဂိုလ်
 သတ္တဝါ ဝတ္ထုအာရုံတို့နှင့် သေကွဲကွဲခြင်း ရှင်ကွဲကွဲခြင်းသည်
 ပိယဝိပွယောဂ ဒုက္ခမည်၏။

ရလိုလှ၍ တောင့်တတမ်းရမ်း ကြိုးပမ်းအားထုတ်

မိခင်ဧရာဝတီ

၁၃၈

လယ်တီဆရာတော်

လုပ်ဆောင်ရှာမှီးပါလျက် မရလေပဲ၊ လွဲချော်ပျက်စီး အချည်းနှီး အကျိုးမဲ့ဖြစ်ခြင်းသည် ဣစ္ဆာဝိဃာတဒုက္ခမည်၏။ ။

ဤဒုက္ခများသည်လည်း လောကမှာအလွန်များပြား ထင်ရှားလျက် ရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့် လူ့ဘဝ၊ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ ခန္ဓာများသည် ဒုက္ခမျိုးသာအမှန် ဖြစ်၏။ ။ ဤဒုက္ခလက္ခဏာ တစ်ဆယ့်တစ်ချက်တို့တွင် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏဒုက္ခအချက် သုံးပါးသည် အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်၏။

ဒုက္ခလက္ခဏာ ပြီး၏။

အနတ္တလက္ခဏာ ဆိုသည်ကား- ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား တို့ကို အနတ္တဟူ၍ သိရာသိကြောင်းဖြစ်သော အချက်အရာကို အနတ္တလက္ခဏာ ဆိုသည်။

အနတ္တ၌ အတ္တဟူသော စကား၏အနက်သွားကို ရှေးဦးစွာ သိထိုက်၏။ အတ္တ ဆိုသည်ကား- သတ္တဝါ၏ အနှစ်အသား- ဟု ဆိုလိုသည်။ အနှစ်အသား ဆိုသည်ကား- သစ္စကထာ၌

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မြေအိုးဟူသော စကား၌မြေသည် အိုး၏ အနှစ်အသား ဖြစ်၏။ အိုး၏အနှစ်အသား ဆိုသည်ကား- အိုးဟူသော စကားသည် သဏ္ဍာနပညတ်၏ အမည်တည်း။ မြေ၏ အမည်မဟုတ်။ သဏ္ဍာနပညတ်သည်လည်း ပရမတ္ထ တရားကဲ့သို့ ဓာတ်နှစ် ဓာတ်သားရှိသည် မဟုတ်။ မြေသည် သာလျှင် ပရမတ္ထတရားဖြစ်၍ ဓာတ်နှစ်ဓာတ်သား ရှိ၏။

လောက၌ အိုးဟူ၍ ရှိ၏လော-ဟု ဆိုခဲ့သော် ပရမတ်နှင့် ပညတ်ခြားနားမှုကို မသိကြသော သူတို့က အိုးဟူ၍ ရှိ၏-ဟု ပြောကြကုန်လတ္တံ့၊ အိုးဟူ၍ ရှိ၏-ဟု ဆိုလျှင် ထိုအိုးကို ပြစမ်းပါ-ဟု မေးရာ၏။ ထိုအခါအနီး၌ရှိသော မြေအိုးကို လက်ညှိုးထိုး၍ ဤသည်ကား အိုးမဟုတ်လော-ဟု ပြကြကုန် လတ္တံ့၊ ထိုသို့ပြခြင်းသည် အိုးမဟုတ်သော မြေကိုအိုးဟူ၍ စွပ်စွဲခြင်းဖြစ်၏။ အစွပ်အစွဲ မှား၏။

မှားပုံကား မြေဟူသည် ပရမတ္ထမျိုးဖြစ်၍ အနှစ်အသားရှိ၏။ အိုးဟူသည် ပညတ်မျိုး ဖြစ်၍ အနှစ်အသားမရှိ။ ကောင်းကင် ကဲ့သို့ အချည်းနှီးသာတည်း။ မြေကို အိုးဟူ၍ စွပ်စွဲခြင်းသည်

မြေကိုအိုး၏အတ္တ ပြုခြင်းဖြစ်၏။ အနှစ်အသားရှိသော မြေကို အနှစ်အသားမရှိသော အိုး၏အထည်ခံ အမာခံ အနှစ်အသား ပြုခြင်းဖြစ်၏။ မရှိသောအိုးသည် ရှိသောအိုးဖြစ်လေ၏။ မြေသည် အိုး၏အတ္တ ဖြစ်လေ၏။ အတ္တဖြစ်ခဲ့သော် မြေသည် ဘင်လျှင် အိုး၊ အိုးသည်ပင်လျှင် မြေဟူ၍ မြေနှင့်အိုး တစ်ခုတည်း ဖြစ်လေ၏။ ဤသို့ ဖြစ်သည်ကို အစွပ်အစွဲမှားခြင်း ဆိုသတည်း။

ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားသည် မြေနှင့်တူ၏။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါသည် အိုးနှင့်တူ၏။ မြေကိုအိုးဟု ဆိုခဲ့လျှင် မြေသည် အိုး၏အတ္တ ဖြစ်လေသကဲ့သို့ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍ ဆိုခဲ့လျှင် ရုပ်နာမ်တရားသည် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၏ အတ္တဖြစ်ရလေ၏။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၏ အနှစ်သာရ ဖြစ်လေ၏။ ဤကား အတ္တဟူသော စကား၏ အနက်သွားပေ တည်း။ စွပ်စွဲခြင်းမှားပုံတည်း။

ဝိပဿနာဒီပနီ

အနတ္တဟူသော စကား၏ အနက်သွားပုံကား

မြေအိုးဟူသော စကား၌ မြေကားတစ်ခြား၊ အိုးကား
တစ်ခြား၊ မြေသည် ပရမတ္ထမျိုးတည်း။ အိုးသဏ္ဍာန်သည်
ပညတ်မျိုးတည်း။ ထို့ကြောင့် မြေသည် အိုးမဟုတ်။ အိုးသည်
မြေမဟုတ်။ မြေကိုအိုးဆိုလျှင် မှား၏။ အိုးကိုမြေဆိုလျှင် မှား၏။
မြေသည်အိုး၏ အတ္တမဟုတ်ပြီ။ အနတ္တ ဖြစ်လေ၏။ အိုးသည်
လည်း သဏ္ဍာနပညတ်မျှဖြစ်၍ ကောင်းကင်ပညတ်များကဲ့သို့
အချည်းနှီးထင်ရှားလေ၏။

ထို့အတူ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားသည် တစ်ခြား၊ ပုဂ္ဂိုလ်
သတ္တဝါသည် တစ်ခြား၊ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားများသည်
ပရမတ္ထမျိုးပေတည်း။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် သဏ္ဍာနပညတ်၊
သန္တတိပညတ်မျိုးပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား
တို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မဟုတ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် ရုပ်တရား၊
နာမ်တရား မဟုတ်။ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ-
ဟု ဆိုလျှင် မှား၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါကို ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား-
ဟု ဆိုခဲ့လျှင် မှား၏။ ဤသို့ မြင်နိုင်မှုကား ရုပ်တရား၊

မိခင်ဧရာဝတီ

နာမ်တရားသည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တမဟုတ်ပြီ။ အနတ္တ ဖြစ်လေ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည်လည်း သဏ္ဍာနပညတ်၊ သန္တတိပညတ်မျှသာဖြစ်၍ အချည်းနှီး ထင်ရှားလေ၏။ ဤကား အနတ္တအနက်သွားပုံတည်း။

အနတ္တလက္ခဏာ ဆိုသည်ကား- ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အနိစ္စလက္ခဏာ သည်လည်း အနတ္တလက္ခဏာပင်တည်း။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဒုက္ခလက္ခဏာ စုသည်လည်း အနတ္တလက္ခဏာပင်တည်း။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အနိစ္စလက္ခဏာသည် အဘယ်သို့လျှင် အနတ္တလက္ခဏာ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်းဟူမူကား ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ သည် ပညတ်မျိုးဖြစ်၍ တစ်ဘဝလုံးမြဲ၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဘဝအဆက်ဆက်မြဲ၏ဟူ၍လည်းကောင်း ယူကြရင်းဖြစ်၏။

ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၌မူကား ခဏိကဇရာ၊ ခဏိက မရဏဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာသည် ရှိ၏။ ထိုဇရာမရဏနှင့် တကွ တစ်နေ့ တစ်ရက်အတွင်းမှာပင် အကြိမ်ရာထောင်မက ရုပ်ဟောင်း၊ နာမ်ဟောင်းအမျိုးမျိုး ကွယ်ပျောက်ခြင်း၊ အသစ် အသစ်အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ပွားများခြင်းဟူသော အညထာ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ဘာဝအနိစ္စလက္ခဏာသည် ရှိ၏။ တစ်ဘဝလုံးမှာမှ တစ်ဦး တစ်ယောက်တည်းဟူ၍ ယူကြသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမှာ ထိုကဲ့သို့ သော ဝိပရိဏာမမှု၊ အညဿဘာဝမှု မရှိသင့်၊ ရှိခဲ့လျှင် တစ်ဘဝလုံးမှာ တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်း မဟုတ်။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါသည်လည်း တစ်နေ့၊ တစ်ရက်အတွင်းမှာပင် အကြိမ် ပေါင်း ရာထောင်မက အိုရ၏။ သေရ၏။ အကြိမ်ပေါင်း ရာထောင်မက အသစ်၊ အသစ်ဖြစ်ရ၏။ ဘဝပြောင်းလဲရ၏- ဟု ရှိနေလိမ့်မည်။ ထိုသို့ကား မရှိ။

ထို့ကြောင့် ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ ထိုအနိစ္စလက္ခဏာများကို ထင်မြင်ကြရသဖြင့် ရုပ်၊ နာမ် တရားတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တမဟုတ်-ဟု သိနိုင် မြင်နိုင်လေသတည်း။ ဤကား “အသာရကဋ္ဌေန အနတ္တာ”-ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ အနိစ္စ လက္ခဏာသည်ပင်လျှင် အနတ္တလက္ခဏာ ဖြစ်ပုံတည်း။

ဒုက္ခလက္ခဏာစုသည် အဘယ်သို့လျှင် အနတ္တလက္ခဏာ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း ဟူမူကား - ဒုက္ခလက္ခဏာစုမည်သည် မကောင်းလှသော အကျိုးယုတ် အကျိုးမဲ့များ ဖြစ်ကြ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်

သတ္တဝါတို့မည်သည် မိမိတို့၏ကောင်းခြင်း မြတ်ခြင်းတို့ကိုသာ
 အလိုရှိကြ၏။ ရုပ်, နာမ်တရားစုသည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တ
 မှန်ခဲ့သော် ရုပ်, နာမ်တရားနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် တစ်ခု
 တည်းပင် ဖြစ်ရာ၏။ တစ်ခုတည်းပင် ဖြစ်ခဲ့သော် အလိုသည်
 လည်း တစ်ခုတည်းပင် ဖြစ်ရာ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်၏အလိုသည်ပင်လျှင်
 ရုပ်, နာမ်၏အလို ဖြစ်ရာ၏။ ရုပ်နာမ်၏ အလိုသည်ပင်လျှင်
 ပုဂ္ဂိုလ်၏အလို ဖြစ်ရာ၏။ ထိုသို့ကား မဖြစ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏
 အလိုကား တစ်ခြား၊ ရုပ်, နာမ်တရားတို့၏ အလိုကား
 တစ်ခြား။

ဝိပဿနာဒီပနီ

* ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏အလို ဆိုသည်ကား- လောဘ
တရား, ဆန္ဒတရားများပေတည်း။

ရုပ်, နာမ်တို့၏အလို ဆိုသည်ကား- အကြောင်း
အားလျော်စွာ ဖြစ်ခြင်းတည်း။

* “နယိဓ သတ္တုပလ ဗ္ဗတိ”-ဟူသော သံယုတ်ပါဠိတော်နှင့်
အညီ ပရမတ္ထအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍ မုချမရှိချေ။

ယင်းသို့ မရှိသော်လည်း လောကဝေါဟာရသို့ လိုက်၍ ဤ၌
သတ္တဝါတို့၏ ပကတိစိတ်ကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
ထိုပကတိစိတ်၏ အလိုကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း
ယူ၍ပြဆိုထားသည်။ ဤ၌ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်ကား- ပကတိစိတ်၏
အလိုသည် လောဘတရား, ဆန္ဒတရားများဖြစ်၍ မကောင်းမှု၌
ပျော်မွေ့တတ်လေသည်။

ရုပ်တရား, နာမ်တရားတို့၏သဘာဝကား ဆိုင်ရာအကြောင်း အားလျော်စွာ
အကျိုးဖြစ်မြဲ ဓမ္မတာတည်း။

ဤသို့ အဓိပ္ပါယ် အတိုချုပ်ကို မှတ်လေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ရှိသည်
ဟူ၍ မမှတ်လင့်။

မိခင်ဧရာဝတီ

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏အလိုမူကား- အခါခပ်သိမ်း မိမိ
ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာခြင်းကိုသာ အမြဲလိုလား၏။

ရုပ်, နာမ်တို့သည်မူကား ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်း
တရား အားလျော်စွာ ဖြစ်ကြ၏။

ရုပ်, နာမ်တို့၏ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းတို့သည် အကြောင်း
တရားနှင့်သာ စပ်ဆိုင်ကုန်၏။ အကြောင်းတရားကို လွှတ်၍
ပုဂ္ဂိုလ်၏အလိုသက်သက်နှင့် စပ်ဆိုင်သည် မဟုတ်ကုန်၊ အပူကို
အလိုရှိလျှင် ပူစေတတ်သော အကြောင်းကို ရှာကြံအားထုတ်
ကြရကုန်၏။ အအေးကို အလိုရှိလျှင် အေးစေတတ်သော အကြောင်း
ကို ရှာကြံအားထုတ်ကြရကုန်၏။ အသက်ရှည်ခြင်းကို အလိုရှိ
ကြသည့်အတွက် အသက်မွေးမှု အစာအာဟာရ မှီဝဲမှုကြီးကို
အမြဲအားထုတ်ကြရကုန်၏။ အလိုဆန္ဒသက်သက်နှင့် အသက်
ရှည်အောင် မတတ်နိုင်ကြ။ သုဂတိဘဝကို အလိုရှိကြသည့်
အတွက် ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို အားထုတ်ကြရကုန်၏။ အလိုဆန္ဒ
သက်သက်နှင့် သုဂတိဘဝကိုရအောင် မတတ်နိုင်ကြ။

သတ္တဝါတို့သည်မူကား ရှေ့အဖို့၌အကြောင်းကို ရှာကြံ

ဝိပဿနာဒီပနီ

အားထုတ်သည့်အတွက် နောက်အဖို့၌ ထိုအကြောင်း
 အားလျော်စွာ အလိုရှိရာ ပေါက်ရောက်ကြရသည်ကိုပင်
 မိမိကိုယ်ကို မိမိအလိုရှိတိုင်း ဖြစ်စေနိုင်သည်-ဟု အထင်အယူ
 မှားကြကုန်၏။ ရှေ့ရှေ့သော နေ၌ အစာအာဟာရမှီဝဲခြင်းဟူသော
 အကြောင်းတရားကို ရှာကြံအားထုတ်သည့်အတွက်
 နောက်နောက်သောနေ့မှာ ဣရိယာပုထ် လေးပါးတို့၌
 မတ်မတ်မားမား လိုက်စားကျင်လည်၍ တည်စေနိုင်သည်ကိုပင်
 မိမိကိုယ်ကို မိမိအလိုရှိတိုင်း ဖြစ်စေနိုင်သည်- ဟု အထင်အယူ
 မှားကြကုန်၏။ ရှေ့အဖို့၌ ပြုလုပ်၍ထားကြ ကုန်သော
 အိမ်ယာတိုက်တာ အရိပ်အာဝါသ ရှိနေသည့်အတွက်
 နောက်အဖို့၌ အလိုရှိတိုင်း ကြည်လင်ချမ်းမြ နေနိုင်ကြသည်ကို
 ပင် မိမိကိုယ်ကို မိမိအလိုရှိတိုင်း ပြည့်စုံ၍နေကြရသကဲ့သို့
 အထင်အယူမှားကြကုန်၏။

အကျဉ်းအားဖြင့် လောက၌ သတ္တဝါတို့၏ အရေးကိစ္စ
 အမှုကြီးငယ်တို့သည် အဘယ်မျှလောက် ကြီးကျယ်ကြသနည်း-
 ဟု စေ့စုံစွာ မျှော်ရှုကြသည်ရှိသော် သင်္ခါရဒုက္ခမူတို့၏ အနန္တ

မိခင်ဧရာဝတီ

ကြီးကျယ်များပြားပုံကို ဉာဏ်မျက်စိတွင် တွေ့မြင်နိုင်ကြကုန်
 ရာ၏။ ထိုသင်္ခါရဒုက္ခ အနန္တကြီးကျယ် များပြားရသည်မှာလည်း
 ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့သည် သတ္တဝါတို့၏ အလိုဆန္ဒ
 အတိုင်း အာဏာပေးခြင်းနှင့် ပြီးစီးခြင်း မရှိကြကုန်သည့်
 အတွက်ကြောင့် မိမိ၊ မိမိတို့၏ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့ကို
 အထိုက်အလျောက် မိမိ၊ မိမိတို့ အလိုရှိရာသို့ ပါရာပေါက်ရောက်
 ပြီးမြောက်နိုင်ကြစေရန် အကြောင်းတရားတို့ကို ပြုစုပျိုးထောင်
 မှုတို့ချည်းပေတည်း။

ဤကား အလတ်ဖြစ်သော ဒုက္ခလက္ခဏာ သုံးပါးတို့တွင်
 သင်္ခါရဒုက္ခတာဟူသော ဒုက္ခလက္ခဏာကို တွေ့မြင်ကြကုန်သဖြင့်
 ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အလိုသို့
 လိုက်ခြင်းမရှိမှု အလွန်ထင်ရှား လေရကား ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏
 အတ္တမဟုတ်ပုံကို ပြဆိုချက်တည်း။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း ဒုက္ခ ဒုက္ခတာ၊ ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခတာ
 တို့၏ အတွက်နှင့် အတ္တမဟုတ်ချက်များ ထင်ရှားပုံ၊ ဇာတိ
 ဒုက္ခ၊ ဇရာဒုက္ခ၊ မရဏဒုက္ခ စသည်တို့၏ အတွက်နှင့် အတ္တ

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

မဟုတ်ချက်များ ထင်ရှားပုံတို့ကိုလည်း အကုန်သိမြင်ကြကုန် ရာ၏။ ဤကား ဒုက္ခလက္ခဏာသည်ပင်လျှင် အနတ္တလက္ခဏာ ဖြစ်ပုံကို ပြဆိုချက်တည်း။

ထိုလက္ခဏာသုံးပါးတို့ကို ပိုင်နိုင်စွာ ထင်မြင်သော ဝိပဿနာဉာဏ်သုံးပါးသည် တိရဏပရိညာ မည်၏။

ဝိပဿနာဉာဏ်သုံးပါး ဆိုသည်ကား-

- (၁) အနိစ္စဝိပဿနာဉာဏ် တစ်ပါး၊
- (၂) ဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ် တစ်ပါး၊
- (၃) အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ် တစ်ပါး၊

ထိုသုံးပါးတို့တွင် ရှေးဦးစွာ အတ္တဒိဋ္ဌိကို ပယ်သတ်ခြင်းငှါ အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ်သည်သာလျှင် ပိုင်နိုင်ရန် အရေးအကြီး ဆုံး ဖြစ်၏။ အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင်ရန်မှာလည်း အနိစ္စ ဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင်ပါလျှင် အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင် လွယ်တော့သည်သာတည်း။

ဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ်မှာမူကား ဤအနိစ္စဝိပဿနာ ပိုင်နိုင် ရုံမျှနှင့် မပြီးနိုင်သေး၊ လောကုတ္တရာ မဂ်သည် လေးဆင့်တိုင်

၁၅၀

လယ်တီဆရာတော်

တိုင် ရှိနေသည်မှာ ဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ် အပြီးတိုင် မပိုင်နိုင်
သေးသဖြင့် တဏှာ၊ မာန မကုန်မဆုံးနိုင်ရှိနေသည့်အတွက်
ပေတည်း။

ထို့ကြောင့် ယခုအခါကာလ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်သူတို့မှာ
အပါယဒုက္ခမှ အပြီးတိုင် ကျွတ်လွတ်ကြရန်အရေးသည် အကြီး
ဆုံးဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာအပည့်ရောက်၍ သွားကြလျှင်
အပါယဒုက္ခမှ ကျွတ်လွတ်ကြရန် နည်းလမ်းပင် မရှိလေပြီ။
အပါယဒုက္ခမှ ကျွတ်လွတ်ရန် ကိစ္စမှာလည်း ဒုစရိုက် တရား၊
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတရားတို့ကို အကုန်အစင် ပယ်သတ်ခြင်းပေတည်း။
ဒုစရိုက်တရား၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတရားတို့ကို အကုန်အစင် ပယ်သတ်ရန်
ကိစ္စမှာလည်း အတ္တဒိဋ္ဌိကို အကုန်အစင် ပယ်သတ်ခြင်းပေ
တည်း။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတော်နှင့် တွေ့ကြုံ
ကြသည့်ဘဝတွင် အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပိုင်နိုင်တဲ့ခြင်းငှါ
အနိစ္စဝိပဿနာ တရားကိုသာ အရေးကြီးစွာ အားထုတ်ကြ
ကုန်ရာသတည်း။

အနိစ္စဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင်လျှင် အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ်

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ပိုင်နိုင်ခြင်း ကိစ္စပြီးစီးသည်ဟူရာ၌ သာဓကပါဠိတော်ကား-

အနိစ္စသည်နော မေဃိယ အနတ္တသညာ သဏ္ဍာတိ၊
အနတ္တသည်နော အသ္မိ မာနော သမုဏ္ဍိတံ ပါပုဏာတိ၊
ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ နိဗ္ဗာနံ။

အနက်ကား။ ။ မေဃိယ၊ မေဃိယရဟန်း။

အနိစ္စသည်နော၊ အနိစ္စသညာ ပိုင်နိုင်သော သူအား။ အနတ္တ
သညာ၊ အနတ္တသညာသည်။ သဏ္ဍာတိ၊ အလိုလို တည်လာ၏။
အနတ္တသည်နော၊ အနတ္တသညာ ပိုင်နိုင်သော သူအား။ အသ္မိ
မာနော၊ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့ကို ငါ၊ ငါဟူ၍
အထင်ကြီးခြင်းသည်။ သမုဏ္ဍိတံ၊ ပျက်စီးခြင်းသို့။ ပါပုဏာတိ၊
ရောက်၏။ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ၊ ယခုမျက်မှောက်ဘဝ၌ပင်လျှင်။ နိဗ္ဗာနံ၊
စိတ်ဒုက္ခခပ်သိမ်း အကုန်ငြိမ်းခြင်းသို့။ ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။

ယုတ္တိမှာမူကား အနိစ္စလက္ခဏာသည်ပင်လျှင် အနတ္တလက္ခဏာ
ဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို အကျယ်ပြဆိုခဲ့ပြီ။

ဤဝိပဿနာအလုပ်သည် သမထအလုပ်ကဲ့သို့ ပလိဗောခ
ဆိတ်ငြိမ်ရာကြီးကို ရမှသာ ပြီးစီးနိုင်သည် မဟုတ်။ ပါရမီ

မိခင်ဧရာဝတီ

ဉာဏ်သည်သာ ပဓာနတည်း။ ပါရမီဉာဏ် ရှိခဲ့ပါမူ တရားနာ ရင်းနှင့်ပင် ပေါက်ရောက်၍ သွားတတ်၏။ ဃရာဝါသ ကိစ္စ အတွင်းမှာပင် ပေါက်ရောက်နိုင်၏။ အကြောင်းမူကား ဉာဏ် ရှိသူတို့မှာ ကိုယ်တွင်းကိုယ်ပြင်၊ အိမ်တွင်းအိမ်ပြင်၊ ရွာတွင်း ရွာပြင် တွေမြင်သမျှသည် အနိစ္စဉာဏ် ပွားစီးဖို့ချည်းသာတည်း။

ပါရမီဉာဏ် နုသူများမှာမူကား သမထအလုပ်ကဲ့သို့ပင် အထူးအားထုတ်မှ ပေါက်ရောက်နိုင်ကြ၏။

အားထုတ်ကြရာမှာလည်း ဝိပရိဏာမ၊ အညထာဘာဝ ဟူ သော အနိစ္စလက္ခဏာတွင် မျက်တောင်တစ်ခတ် လျှပ်တစ်ပြက် အတွင်းမှာပင် အကြိမ်များစွာ ဖြစ်နိုင်သော ခဏိကအနိစ္စ အချက်များသည် အဘိဓမ္မာစကား ပြောကြရာ၌သာ လို၏။ ဝိပဿနာအရာ၌မူကား ကိုယ်တွေ့မျက်မြင်မျိုးတွင် ထင်ရှား လျက်ရှိကြသော သန္တတိ ဝိပရိဏာမ၊ သန္တတိအညထာဘာဝ သည်သာ လိုရင်းဖြစ်၏။

သန္တတိဝိပရိဏာမ ဆိုသည်ကား- လောက၌ ကိုယ်တွေ့ မျက်မြင်တွင် အသီးအသီး စကားဝေါဟာရနှင့်တကွ ထင်ရှား

ဝိပဿနာဒီပနီ

လျက်ရှိကြသော ပရမတ္ထဧရာအချက်၊ ပရမတ္ထမရဏအချက်များ ပေတည်း။ အညထာဘာဝမှာလည်း ထို့အတူတည်း။ ဝိပဿနာ တင်ရှုရန် တရားမှာလည်း ရုပ်တရားစုတွင် ဓာတ်ကြီးလေးပါး သည်သာ လိုရင်းဖြစ်၏။ ဓာတ်ကြီးလေးပါး၏ တစ်နေ့၊ ဟစ်ရက်အတွင်းမှာပင် အခါတစ်ရပ်မက ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲမှုကို ထင်မြင်နိုင်ပါလျှင် ထို၌မှီကြသော ဥပါဒါရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပျက် ပြောင်းလဲမှုသည် ပါဝင်လေတော့သည်။ နာမ်တရားစုမှာလည်း ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးဟူသော စိတ်သည်သာ လိုရင်းဖြစ်၏။ စိတ်၏ ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲမှုကို ထင်မြင်နိုင်ပါလျှင် ထိုစိတ်၌ မှီကြရသော စေတသိက်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲမှုသည် ပါဝင် လေတော့သည်။

ဝေဒနာအထူးအပြား၊ သညာအထူးအပြား၊ စေတနာ အထူးအပြား စသည်များသည်လည်း အနိစ္စလက္ခဏာ ထင်လွယ်တဲ့ရန် ဖြစ်ပေ၏။ ရုပ်တရားစုမှာလည်း ဝဏ္ဏအထူး အပြား၊ ဂန္ဓအထူးအပြား စသည်များသည် ထို့အတူတည်း။ လိုရင်းမှာမူကား သတ္တ၊ ပုဂ္ဂလ၊ အတ္တ၊ ဇီဝ၊ နိစ္စ၊ သုခ၊

မိခင်ဧရာဝတီ

၁၅၄

လယ်တီဆရာတော်

ဝိပလ္လာသဓမ္မတို့၏ ပျောက်ကင်းခြင်းသည်သာလျှင် လိုရင်း
တည်း။ ဤဝိပဿနာဉာဏ်တို့၏ ရှုမြင်ပွင့်လင်းရန် အချက်မှာ
မူကား လက္ခဏာသုံးပါးပေတည်း။

ထိုလက္ခဏာ သုံးပါးကိုလည်း လက္ခဏာခန်းမှာ သိသာထင်ရှား
ရှိရုံမျှ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

တီရဏပရိညာအကျယ် ပြီး၏။

ပဟာနပရိညာ အကျယ်ကား

ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာ၌ လိုရင်းပဓာနဖြစ်သော ပဟာန
တရားသည် ငါးပါးရှိ၏။

- (၁) တဒင်္ဂံ ပဟာနတစ်ပါး၊
- (၂) ဝိက္ခမ္ဘန ပဟာနတစ်ပါး၊
- (၃) သမုဇ္ဈေဒ ပဟာနတစ်ပါး၊
- (၄) ပဋိပဿဒ္ဓိ ပဟာနတစ်ပါး၊
- (၅) နိဿရဏ ပဟာနတစ်ပါး-ဟူသော ဤငါးပါးတည်း။

ထိုငါးပါးတို့ကို ထင်ရှားစေခြင်းငှါ ကိလေသာတို့၏ အခိုက်

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

အတန်ဟူသော ဘူမိအပြား သုံးပါးတို့ကို ပြဆိုရာ၏။

ဘူမိအပြား သုံးပါး ဆိုသည်ကား-

(၁) အနုသယ ဘူမိတစ်ပါး၊

(၂) ပရိယုဋ္ဌာန ဘူမိတစ်ပါး၊

(၃) ဝိတိက္ကမ ဘူမိတစ်ပါး- ဟူသော ဤသုံးပါးတည်း။

ထိုသုံးပါးတို့တွင်-

အနုသယဘူမိ ဆိုသည်ကား- ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်အားဖြင့် အသီးအခြား စေတသိက်တစ်ပါး အနေနှင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း မရှိကြ ကုန်မှု၍ စိတ်သန္တာန်၌သာ အစဉ်စွဲကပ် ငုတ်ဓာတ်၊ ဝပ်ဓာတ်၊ အိပ်ဓာတ်၊ ကိန်းဓာတ်ဖြစ်၍ နေကြကုန်သော ကိလေသာတို့၏ ကိန်းဝပ်မှု အခိုက်အခွင့်ကြီးသည် အနုသယဘူမိ မည်၏။

ခြောက်ဒွါရတွင် တစ်ခု၊ တစ်ခုသော ဒွါရ၌ ကိလေသာဓမ္မ ထကြွဖြစ်ပေါ်ရန် အာရုံတိုက်ဆိုက်လာသဖြင့် မနောဒွါရတွင်မျှ ထကြွ၍လာကြသော ကိလေသာတို့၏ကိန်းဝပ်ရာမှ ထကြွဖြစ်ပေါ် ၍လာခြင်း အခိုက်အခွင့်ကြီးသည် ပရိယုဋ္ဌာနဘူမိ မည်၏။

မနောဒွါရတွင်မျှ မတန်မရပ်ကြကုန်မှု၍ ကိုယ်အင်္ဂါ၊

မိခင်ဧရာဝတီ

၁၅၆

လယ်တီဆရာတော်

နှုတ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားမှုတိုင် ရောက်အောင်ကျူးလွန်၍ လာကြကုန်သော ကိလေသာတို့၏ ကျူးလွန်ခြင်း အခိုက်အခွင့်ကြီးသည် ဝီတိက္ကမဘူမိ မည်၏။

လောဘကိလေသာသည် အနမတဂ္ဂ သံသရာတွင် သတ္တဝါတစ်ယောက်၏ စိတ်သန္တာန်၌ လောဘကိလေသာ တစ်ခုမှာပင် ဘုံသုံးဆင့် ရှိ၏။ ထို့အတူ ဒေါသကိလေသာမှာလည်း ဘုံသုံးဆင့်၊ မောဟကိလေသာ၊ ဒိဋ္ဌိကိလေသာ၊ မာနကိလေသာ စသည်တို့မှာ အသီးအသီး ဘုံသုံးဆင့်စီ ရှိကြ၏။

ဗုဒ္ဓဘာသာ၌ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဟူသော သိက္ခာသုံးပါးတို့တွင် သီလဟူသော ပဌမသိက္ခာသည် ကိလေသာတို့၏ ဝီတိက္ကမဘူမိဟူသော တတိယဘုံမျှကိုသာ ပယ်နိုင်၏။ တတိယဘုံမျှကိုသာ ပယ်နိုင်သည့်အတွက် ဒုတိယဘုံ၊ ပဌမဘုံ ရှိနေကြသေးသောကြောင့် သီလဖြင့် ပယ်အပ်သော ကိလေသာတို့ မည်သည် မကြာခဏဖြစ်ပေါ်၍ ထကြွသဖြင့် ဝီတိက္ကမဘုံတိုင်အောင် ပြည့်မြီပြည့်နိုင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် သီလဖြင့် ပယ်ခြင်းကို တဒင်္ဂပဟာန် ခေါ်သတည်း။ ထိုထို သီလအင်္ဂါဖြင့်

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

ဆိုထို ကိလေသာအစိတ်မျှကို ပယ်ခြင်း ဆိုလိုသည်။

ပဌမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန် အစရှိသော ဈာန်သမာဓိဟူသော သမာဓိသိက္ခာသည် သီလပယ်ချက်မှ ကျန်ရှိသော ဘူမိနှစ်ပါး တို့တွင် ပရိယုဋ္ဌာနဘူမိဟူသော ဒုတိယဘုံမျှကို ပယ်နိုင်၏။ အနုသယဘူမိ ကျန်ရှိသည့်အတွက် ဈာန်သမာပတ်တို့ဖြင့် ပယ်အပ်သော ကိလေသာများသည်လည်း ဈာန်၏ဆန့်ကျင်ဖက် တရားနှင့် တွေ့ကြုံလာခဲ့လျှင် ဈာန်ကိုပင် ဖျက်ဆီး၍ ဝီတိက္ကမ ဘုံတိုင်အောင် ပြည့်မြဲပြည့်နိုင်ပြန်၏။ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန် ခေါ်၏။ ဈာန်သမာဓိမည်သည် အပ္ပနာဘာဝနာ ကုသိုလ်မျိုးဖြစ်ပေ၍ သီလကုသိုလ်ထက် အာနုဘော်ကြီးမားလျက် ရှိသောကြောင့် ကိလေသာတို့ကို ရုတ်တရက် ထကြွသောင်းကျန်းခြင်းငှါ မတတ်သာအောင် ဝေးစွာခွာပစ်ခြင်း ဆိုလိုသည်။

ဝိပဿနာပညာ၊ လောကုတ္တရာ မဂ်ပညာဟူသော တတိယ သိက္ခာသည်မူကား သီလ၊ သမာဓိတို့ မပယ်နိုင်ကြသော အနုသယဘူမိဟူသော ပဌမဘုံကို ပယ်နိုင်၏။ ဤပဌမဘုံကို ပယ်ခြင်းသည်ကား အကြွင်းအကျန်မရှိသော ပယ်ခြင်း မည်၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

ထိုပညာဖြင့် ပဌမဘုံပါ ကျွတ်လွတ်အောင် ပယ်အပ်သော ကိလေသာတို့သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်မှာ ဘယ်အခါမှတစ်ဖန် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း မရှိလေပြီ။ ဤပယ်ခြင်းကို သမုစ္ဆေဒပဟာန် ခေါ်၏။ အမြစ်အရင်းနှင့်တကွ အကြွင်းအကျန် မရှိအောင် ပယ်ဖြတ်ခြင်း ဆိုလိုသည်။ လောကုတ္တရာ မဂ်ပညာတို့၏ ပယ်ခြင်းကိုပင်လျှင် လောကုတ္တရာဖိုလ်ပညာတို့က အရှိန်အငွေ့မျှ မကျန်ရအောင် ထပ်မံ၍ တစ်ဖန် ငြိမ်းစေခြင်းသည် ပဋိပဿဒ္ဓိ ပဟာန် မည်၏။ နိဗ္ဗာန်ဖြင့် ပယ်ခြင်းသည် နိဿရဏပဟာန် မည်၏။ ထိုသန္တာန်နှင့်မျှ မစပ်မနီးရအောင် အပြီးကျွတ်လွတ်၍ သွားစေခြင်း ဆိုလိုသည်။ ထိုပညာသည် ဝိပဿနာပညာ၊ မဂ်ပညာ၊ ဖိုလ်ပညာဟူ၍ သုံးပါးရှိသည်တွင် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော တီရဏပရိညာ ပညာသည် အနုသယဘူမိကို ပယ်ငြားသော် လည်း အကုန်အစင် မပယ်နိုင်သေး။ မဂ်ပညာတို့သည်သာလျှင် မိမိတို့၏ဆိုင်ရာ ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းအကျန် အကုန် အစင် ပယ်နိုင်ကြ၏။

သောတာပတ္တိမဂ်ပညာသည် ဒိဋ္ဌိဟူသမျှ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဟူသမျှ

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

တို့ကို အမြစ်အရင်း အကြွင်းအကျန်မရှိ ပယ်ပစ်၏။ အပါယဂါမိ ဒုစရိုက်တရားတို့နှင့် အပါယ်ဘဝတို့ကိုလည်း ထိုသန္တာန်မှာ နောင်တစ်ဖန် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြွင်းအကျန်မရှိ ပယ်ပစ်၏။

သကဒါဂါမိမဂ်ပညာသည် ရန်ရှင်းသော ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့ကို အကြွင်းမရှိ ပယ်ပစ်၏။

အနာဂါမိမဂ်ပညာသည် ထိုသန္တာန်တွင် ကျန်ရှိသေးသော သိမ်မွေ့သေးဖွဲသော ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့ကို အကြွင်းမရှိ ပယ်ပစ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမနွယ်ပြတ်လေ၏။ ဗြဟ္မဒုဘုံ လျှင် လားရာဂတိ ရှိလေ၏။

အရဟတ္တမဂ်ပညာသည် ထိုသန္တာန်တွင် ကျန်ရှိသမျှသော ကိလေသာတို့ကို အကုန်အစင် ပယ်ပစ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိလေသာ ကုန်ငြိမ်းသော ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။ ဘုံသုံးပါးမှ ကျွတ်လွတ်လေ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာမှာ သမုစ္ဆေဒပဟာန် သည်သာ လိုရင်းပဓာန ဖြစ်၏။

ပဟာနပရိညာအကျယ် ပြီး၏။

ပရိညာကထာ ပြီး၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာလုပ်ငန်း

ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို အားထုတ်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ လိုရင်းအချက်ကို ပြပေအံ့။

ဝိပဿနာဉာဏ် သုံးပါးတွင် ရှေးဦးစွာ အနိစ္စထင်မြင်မှုသည် အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်၏။ အဘယ်သို့ ထင်မြင်နိုင်ရမည်နည်းဟူမူ အရိပ်ပွဲပြရာ၌ တစ်ခုသော အရိပ်မှာ တစ်ခဏအတွင်း၌ပင်လျှင် လှုပ်ရှားမှုတွေ့၊ အဆက်ဆက် အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲမှုတွေ့ အဘယ်မျှ လျင်မြန်လေသနည်း၊ အဘယ်မျှ အထွေထွေ အပြားပြား များလေလေနည်းဟု ဓာတ်ရိပ်ကြီးငယ် တစ်ခုကို စေ့စုံစွာ စဉ်းစား၍ ကြည့်ရှုကြပါလျှင် ဓာတ်ရိပ်၌ ဝိပရိဏာမ၊ အညထာဘာဝ အချက်တို့သည် တစ်မိနစ်၊ တစ်စက္ကန့် အတွင်းမှာပင် ရာထောင်မက ရှိနေကြသည်ကို တွေ့မြင်ကြကုန်ရာ၏။ တွေ့မြင်သမျှသော ထိုဝိပရိဏာမ၊ အညထာဘာဝတို့သည် ထိုဓာတ်ရိပ်မှာ အနိစ္စချည်းပေတည်း။ မရဏမှုချည်းပေတည်း။ ဓာတ်၏ သေဆုံးမှုချည်းပေတည်း။

ထိုဓာတ်ရိပ်ကို သွားခြင်း အခိုက်အတန့်၊ ရပ်ခြင်း အခိုက်

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

အတန့်, ထိုင်ခြင်း အခိုက်အတန့်, အိပ်ခြင်း အခိုက်အတန့်, ကွေးခြင်း အခိုက်အတန့်, ဆန့်ခြင်း အခိုက်အတန့်, ထိုထို ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်တို့၏ အထွေထွေ ပြောင်းလဲခြင်း အခိုက် အတန့်တို့ကို လုပ်ကြံ၍ စေ့စုံစွာ ကြည့်ရှုကြပါလျှင် ထိုအရိပ်မှာ ထိုထို အခိုက်အတန့်အတွင်း၌ ဓာတ်တို့၏ အနိစ္စမှုတွေ, မရဏမှုတွေ ပြည့်လျက်နေသည်ကို သိမြင်ကြကုန်လတ္တံ့။ သွားခြင်း အခိုက်အတန့်တွင် တစ်ခု, တစ်ခုသော ခြေလှမ်း အတွင်း၌ ဓာတ်တို့၏ အနိစ္စတွေ, မရဏတွေ ပြည့်လျက်နေ သည်ကို သိမြင်ကြကုန်လတ္တံ့။ ကြွင်းကျန်သော အခိုက်အတန့် တို့၌လည်း ထိုနည်းတူ အသီးအသီး အနိစ္စမှုတွေ, မရဏမှုတွေ ပြည့်လျက် နေကြကုန်သည်သာတည်း။

ဤဓာတ်ရိပ် ဥပမာအတိုင်း မိမိ မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ လည်း ဘယ်အခါမှာမဆို ရုပ်ဓာတ်, နာမ်ဓာတ်တို့၏ အနိစ္စမှု တွေ, မရဏမှုတွေ ကိုယ်နှင့်အပြည့်, ခေါင်းနှင့်အပြည့်, ထိုထို အင်္ဂါကြီးငယ်တို့နှင့် အပြည့်ရှိလျက် နေကြကုန်၏။ ။ ထိုကဲ့သို့ ဘယ်အခါမဆို တစ်ကိုယ်လုံး တစ်ကောင်လုံး ပြည့်လျက် ရှိနေကြ

မိခင်ဧရာဝတီ

ကုန်သော အနိစ္စအချက်၊ မရဏအချက်တို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပေါင်းရုံး၍ ကြည့်ရှုတတ်ကြပါကုန်မူကား မိမိ မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာ ကိုယ်အင်္ဂါတို့သည် တစ်စက္ကန့် တစ်မိနစ်အတွင်းမှာ ပင် အခါများစွာ ပျက်ဆုံးပြိုကွဲ ပြောင်းလဲ၍ နေကြသည်ကို လည်း သိမြင်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့။ တစ်စက္ကန့်၊ တစ်မိနစ်အတွင်း မှာပင် ကိုယ်ခန္ဓာကြီး အခါခါပြောင်းလဲမှု၊ ဦးခေါင်းအင်္ဂါ အခါခါပြောင်းလဲမှု၊ ခြေအင်္ဂါ၊ လက်အင်္ဂါ အခါခါပြောင်းလဲမှု၊ ကျောအင်္ဂါ၊ ဝမ်းအင်္ဂါ အခါခါပြောင်းလဲမှု၊ အသည်းအင်္ဂါ၊ အဆုတ်အင်္ဂါ အခါခါပြောင်းလဲမှုတို့ကိုလည်း သိမြင်ကြကုန် လတ္တံ့။

ဤသို့ သိကြမြင်ကြ ထင်ကြကုန်သည် ရှိသော် အနိစ္စာ- နုပဿနာ အလုပ်တွေ နေရာကျပြီဟုမှတ်၊ အနိစ္စာနုပဿနာ အလုပ် နေရာကျလျှင်လည်း အနတ္တာနုပဿနာ အလုပ်လည်း နေရာကျလေတော့သည်။

နေရာကျ ဆိုသည်ကား- တစ်သက်လုံး စွဲမြဲကြရန် အချက် ကျသည်ကို ဆိုသည်။ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်သို့ ပေါက်ရောက်

ဝိပဿနာဒီပနီ

သည်ကို ဆိုသည်မဟုတ်။ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်သို့ ပေါက်
 ရောက်မှုမှာမူကား ဣန္ဒြေပါရမီ အရင့်အနုသို့လိုက်၍ အမြန်
 အနှေးရှိပြန်၏။ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်သို့ ပေါက်ရောက်မှု
 မည်သည် အမှန်အားဖြင့် အလွန်သိနိုင်ခဲ့၏။

သောတာပန်ဖြစ်၍နေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိကိုယ်ကို
 ငါသောတာပန်ဖြစ်ပြီ-ဟု အမှန်အားဖြင့် သိနိုင်ခဲ့၏။ အဘယ့်
 ကြောင့်နည်းဟူမူ ကိလေသာတို့၏ အနုသယအခိုက်အတန့်
 နက်နဲလှသောကြောင့်တည်း။ ကိလေသာတို့၏ အနုသယ
 အခိုက်အတန့် နက်နဲပုံကို မသိကြကုန်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်
 တို့သည် ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာတို့၏ ဝိက္ခမ္ဘနကိစ္စနှင့် ကင်းကွာ၍
 နေရုံမျှကိုပင် ငါသောတာပန်ဖြစ်ပြီ-ဟု ထင်တတ်ကြ၏။ ။
 ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာတို့၏ သမုစ္ဆေဒကိစ္စနှင့် အနုသယဘုံကြီးပါ
 ကင်းပြတ်၍ သွားမှသာလျှင် သောတာပန် အစစ်အမှန်
 ဖြစ်ပေသည်။ ။ ဝိပဿနာ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာမူကား အထင်
 အမြင် နေရာကျသော အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်ကိုရ၍ နေရလျှင်
 ပင် ကောင်းမြတ်လှပြီ-ဟု ဝမ်းမြောက်၍သာ ထိုအလုပ်ကို

မိခင်ဧရာဝတီ

၁၆၄

လယ်တီဆရာတော်

တစ်သက်လုံး စွဲမြဲကြကုန်ရမည်။ ။ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှသော်လည်း စိတ္တသုခအကျိုးငှါ ထိုအလုပ်ကို မလွှတ် ကြပေကုန်။ ။

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာလည်း ထိုအလုပ်ကို အသက်ထက်ဆုံး ဆွေးနွေးကြသည်ရှိသော် ဉာဏ်ပညာ အဆင့်ဆင့် ရင့်သန်၍ သွားကြသဖြင့် ယခုဘဝတွင်ပင် မသေမီအကြား၌သော် လည်းကောင်း ပုထုဇ္ဇနဘူမိ၊ ပုထုဇ္ဇနဂတိတို့ကို လွန်မြောက်၍ အရိယဘူမိ၊ အရိယဂတိသို့ ပေါက်ရောက်ကြကုန်လတ္တံ့၊ ယခုဘဝ၌ပင် မပေါက်ရောက်ရှိကြသော်လည်း နောက်ဘဝ၌ နတ်ပြည်သို့ရောက်ကြ၍ ပေါက်ရောက်ကြကုန်လတ္တံ့။

ဝိပဿနာဒီပနီ ပြီး၏။

ဝိပဿနာဒီပနီ

နိဂုံး

ဤတွင်ရွှေကား ဥရောပတိုက်သား ဗုဒ္ဓဘာသာ လူအများ
 တို့၏ အကျိုးငှါ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို အကျဉ်းချုပ်
 စီရင်ချက်ပြီး၏။ ။ အကျယ်မူကား ပါဠိဘာသာဖြင့် ရေးသား
 ပြီးရှိသော်လည်း အချောမတင်ရသေးသည်အတွက် နောက်မှ
 ပေးပို့ရန် ကြံရွယ်လျက် ရှိသတည်း။

မန္တလေးမြို့ အနောက်ပြင် စင်ရှင်လမ်း ကျုံးထိပ်တွင်
 နိုင်ငံခြားဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာပြု အသင်းကြီး နှစ်စဉ်စည်းဝေး
 ရာဋ္ဌာန ရတနာသီရိ ကျောင်းတိုက်ကြီး၌ ၎င်းအသင်းကြီး
 အစည်းအဝေး ကိစ္စနှင့် ကြွရောက်နေထိုင်စဉ် စီရင်အပ်သော
 “ဝိပဿနာဒီပနီကျမ်း”သည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၇၆-ခု
 တပေါင်းလဆန်း (၁၄)ရက်နေ့တွင် ပြီးပေသတည်း။

နိဂုံး ပြီး၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဆုံးမစာ

ဆိုပိမ့်မညာ၊ စေ့စေ့နာလော့၊ ဂင်္ဂါသဲမျှ၊ ပွင့်ကုန်ကြသား၊
ဘုရားသာသနာ၊ ခေတ်အခါဝယ်၊ လူ့ရွာနတ်၌၊ နင်ကြံကြိုက်
လည်း၊ အမိုက်မချွေ၊ အလိုက်နေ၍၊ အခြေမကြီး၊ အချည်းနှီး
လျှင်၊ ရိုးတီးယောင်တောင်၊ ခုတိုင်အောင်တည့်။ ။

သန်းခေါင်လကွယ်၊ တောအုပ်လယ်၌၊ ရှစ်နယ်ပတ်ကုံး၊
အပြည့်ဖုံးသည်၊ မိုးလုံးတိမ်တိုက်၊ လျှပ်မကြိုက်သား၊
အမိုက်အပြား၊ အင်လေးပါးထက်၊ နင်ကားရာထောင်၊
မကမှောင်၏။ ။

လူ့ဘောင်လူ့ရွာ၊ သာသနာ၌၊ ကြမ္မာတော်၍၊ ယခု
တွေ့လည်း၊ အလေ့မလွဲ၊ အများနဲ့လျှင်၊ မိုက်မြဲနှင့်နှင့်၊
မိုက်စရွှင်၏။ ။

မျက်မြင်လောက၊ ဤဘဝကား၊ ဒုက္ခစင်းစင်း၊ ချမ်းသာ
ကင်း၏။ ။

သေမင်းအစာ၊ နင့်ခန္ဓာကို၊ တဏှာဘီလူး၊ အမှောင့်ပူး၍၊
အရူးပြင်ပြင်၊ နင့်ကိုယ်ထင်၏။ ။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဝိပဿနာဒီပနီ

၁၆၇

နင်နှင့်မဆိုင်၊ နင်ပိုင်မဟုတ်၊ နင့်ရုပ်၊ နင့်နာမ်၊
နင့်သဏ္ဍာန်ကို၊ နင့်ဉာဏ်မစူး၊ အပေါ်ဖြူး၍၊ မူးမူးမေ့မေ့၊
အများလေ့ဖြင့်၊ နေ့ရက်အပုံ၊ လွန်ခဲ့တုံပြီ။ ။

အာရုံဝတ္ထု၊ မီးစာစုကို၊ မှုမှုရရ၊ နင်အားကျလည်း၊
ဓားပြသေမင်း၊ သူ့တပ်နင်းက၊ မငြင်းဆန်သာ၊ နင့်ခန္ဓာသည်၊
ပြာပုံအပြီး၊ ဖြစ်လုနီးပြီ။ ။

ရိုးတီးရားတား၊ သေ၍သွားလည်း၊ တရားမကြွယ်၊
အထုပ်ငယ်လျက်၊ အပါယ်စခန်း၊ သွားမြဲလမ်း၌၊ တပန်း
ဟိုက်ဟိုက်၊ တရှိုက်ငင်ငင်၊ တငြင်ငြိုငြို၊ ဆင်းရဲပိုလျက်၊
ထိုထိုဘဝ၊ အနန္တလျှင်၊ အစမဆုံး၊ အများထုံးတည့်၊ အနှုန်း
မပျက်၊ အောက်နရက်ဝယ်၊ တစ်သက်နွယ်နွယ်၊ အမြစ်တွယ်သို့၊
အပါယ်ထိုထို၊ ဥဒဟိုသည်။ ။ နင်လိုလူမိုက် သွားလမ်းတည်း။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဆရာတော်ရေးပြသမျှ ငေးရသည့်ချည်းပင်

ဆရာတော်၏စာတော်မှန်သမျှ

တနှစ်သာရပြည့်ဝသည်

ကျမ်းပြုအကျော် သပြေကန်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏

ကျမ်းစာအုပ်ဖြစ်သည်

* ဗုဒ္ဓ၏ဓမ္မအနှစ်ချုပ်ကို ဖော်ပြသည့်နိဗ္ဗာန်တံခါး
 ဖွင့်သော ဂါထာများဖြစ်သည့် ဓမ္မပဒဝါဠိတော်ကို
 အဋ္ဌကထာ ဆရာတို့၏ အဆိုအမိန့်နှင့် ကိုက်ညီ
 အောင် ဆိုင်ရာပုဒ်တို့၏ ဓမ္မသဘာဝကိုလည်း
 ပေါ်လွင်အောင်၊ သောတရသလည်းရှိအောင်
 အနက်ပေး ဖြန့်စားပြန်ထားသဖြင့် ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူ
 သုတေသီနှင့် စာသင်သားမှန်သမျှ လက်လေ့တ်တမ်း
 သုံးစွဲကြရမည်

❁ သပြေကန် ဓမ္မပဒ ❁

ပါဠိတော် နိဿယသစ်

ဖြန့်ချိရေး- မိခင်ဇရာဝတီစာအုပ်တိုက် ❁ ၀၁- ၇၀၁၄၃၁

What is a real happiness?

ယနေ့ ရွှေနားကွပ်ထားသည့် ဖောက်ပြန်မှု
လူမှုလောက၏ အပူမီးလျှံထဲမှ ရုန်းထွက်၍ ပျော်ရွှင်မှု
ချမ်းသာစစ်စစ်ကို ရှာဖွေလို ကြသူများအတွက် . .

မဝိမလ ၏

အရိယာနိုင်ငံ

(သို့မဟုတ်)

ချမ်းမြေ့ရိပ်မြို့

ဖြန့်ချိရေး- မိခင်ဧရာဝတီစာအုပ်တိုက် ☎ ၀၁- ၇၀၁၄၃၁

မိခင်ဇရာဝတီစာအုပ်တိုက် မှ ရရှိနိုင်သောစာအုပ်ကောင်းများ

- ၁။ ဘုရားရှိခိုးအမျိုးမျိုး
- ၂။ ဘာဝနာပုတီးစိပ်နည်း
- ၃။ စိန္တာမဏိကျင့်ဝတ်ရတနာ
- ၄။ ယေမင်္ဂလာရန်ကင်းဂါထာ
- ၅။ ကျန်းမာရေးအတွက်မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဟောကြားချက်များ
- ၆။ ကြွေမိန်းကလေးပုံပြင်နှင့် ဘဝရသစာစုများ
- ၇။ ပုတီးသမိုင်းနှင့် ပုတီးစွမ်းရည်အမျိုးမျိုး
- ၈။ ကံခရီးသွား
- ၉။ စေတီနှင့်ရိုသေမှု
- ၁၀။ ဓမ္မရသစာပေါင်းချုပ်
- ၁၁။ ဗောဓိပက္ခိယဒီပနီ
- ၁၂။ အနတ္တဒီပနီ
- ၁၃။ ဘာဝနာဒီပနီ
- ၁၄။ အာနာပါနဒီပနီ
- ၁၅။ ဝိပဿနာဒီပနီ
- ၁၆။ ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ
- ၁၇။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ
- ၁၈။ အရိယာနိုင်ငံ (သို့မဟုတ်) ချမ်းမြေ့ရိပ်မြို့
- ၁၉။ သပြေကန်တရားပေါင်းချုပ် အမှတ် (၁)
- ၂၀။ သပြေကန်ပရိတ်ကြီးနိဿယသစ်
- ၂၁။ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး
- ၂၂။ သပြေကန်ဓမ္မပဒ နိဿယသစ်

